

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
W GMINIE ŻELAZKÓW NA LATA
2017-2023

Spis treści

Wprowadzenie	4
Definicje kluczowych pojęć	5
Metodologia procesu opracowania dokumentu	6
Metody badawcze	7
Analiza danych zastanych (Desk research)	7
Analiza kartograficzna	7
Analiza wskaźnikowa	7
Delimitacja obszarów zdegradowanych	8
Delimitacja obszarów rewitalizacji	11
Diagnoza	12
Ogólna charakterystyka Gminy Żelazków	12
Analiza wskaźnikowa	31
Obszar zdegradowany	41
Obszar rewitalizacji	42
Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji	45
Propozycje działań rewitalizacyjnych wyniki badania ilościowego	52
Występujące problemy obszaru rewitalizacji	54
potencjały obszaru rewitalizacji	55
Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	57
Cele rewitalizacji i kierunki działań	57
Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami	59
Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji	63
Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	67
Lista planowanych projektów podstawowych	68

Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć	72
Projekty zintegrowane	73
Powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych	74
Indykatywne ramy finansowe	75
Mechanizmy zapewnienia komplementarności	76
Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	81
System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji	81
System monitoringu i oceny skuteczności działań	83

WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie stanowi kompleksową i szczegółową diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyznaczenie wymienionych obszarów stanowi pierwszy etap procesu rewitalizacji, a także przyczynia się do sporządzenia Programu Rewitalizacji.

Program Rewitalizacji został opracowany na podstawie *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*¹ oraz *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.²

W opracowaniu zaprezentowano definicje kluczowych pojęć tj. rewitalizacja, stan kryzysowy oraz jego charakterystyka. Konceptualizacja najczęściej występujących pojęć pozwoli odbiorcom na zrozumienie istoty realizacji procesu rewitalizacji i prowadzonych w jego ramach działań.

Zawarto także podrozdział poświęcony metodologii przeprowadzonej diagnozy. Przedstawiono zastosowane podczas diagnozy metody badawcze oraz dokonano precyzyjnego wyjaśnienia zastosowanych wskaźników w celu ułatwienia interpretacji wyników diagnozy.

W dokumencie zaprezentowano ogólną charakterystykę Gminy Żelazków, która została opracowana w oparciu o dostępne dane Banku Danych Statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego.

Diagnoza obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji została opracowana w oparciu o analizę następujących obszarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, funkcjonalno-przestrzennego oraz technicznego. Analizie poddane zostały wskaźniki opracowane dla każdego z wymienionych obszarów.

Prowadzona diagnoza miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Dokonano precyzyjnego wyznaczenie wymienionych obszarów przy wykorzystaniu metody kartograficznej. Zamieszczone mapy obszarów zdegradowanych szczegółowo przedstawiają wyznaczone obszary, które mają zostać objęte procesem rewitalizacji.

¹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95)

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

DEFINICJE KLUCZOWYCH POJĘĆ

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 oraz Ustawą z 9 października 2015 r. o rewitalizacji, **rewitalizacja** to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego **obszarów zdegradowanych**, poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze, lub przestrzenno-funkcjonalne, lub techniczne, lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.³

Przy określaniu obszarów, mających zostać objętych Programem Rewitalizacji, uwzględniono Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 oraz Ustawę z 9 października 2015 r. o rewitalizacji, które w następujący sposób kwalifikują obszary zdegradowane, będące w stanie kryzysowym.

Stan kryzysowy charakteryzuje obszary, na których skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym; musi występować przynajmniej jedno z wymienionych negatywnych zjawisk ze sfery⁴:

- **gospodarczej** – niski poziom przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
- **środowiskowej** – w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia,
- **przestrzenno-funkcjonalnej** – w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług, lub ich niska jakość, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- **technicznej** – w zakresie m.in. degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

³ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2 sierpnia 2016 r., Ustawa z 9 października 2015 r. o rewitalizacji

⁴ Ibidem

METODOLOGIA PROCESU OPRACOWANIA DOKUMENTU

Koncepcja metodologiczna, zastosowana w trakcie opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji, uwzględniła kluczową dla zapewnienia trafności i rzetelności prowadzonych działań badawczych zasadę triangulacji. Rozumiana jest ona jako różnorodność technik analizy i gromadzenia informacji. Pozwoliło to lepiej poznać i zrozumieć badane problemy oraz stworzyć możliwość dokonania odniesień i porównań. Powstał w ten sposób szerszy materiał badawczy do oceny i wnioskowania, a to umożliwiło sporządzenie analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej punkty widzenia wielu różnych grup interesariuszy.

Na poniższym diagramie przedstawiono **proces opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji**.

METODY BADAWCZE

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH (DESK RESEARCH)

Pierwszym elementem, który ma na celu określenie obszarów zdegradowanych była analiza danych zastanych (desk research), która definiowana jest jako analiza dokumentów projektowych, prawnych, sprawozdań i innych materiałów źródłowych, która stanowić będzie bazę dla dalszych rozważań oraz ustaleń związanych z realizacją dalszych etapów badania. Analizie poddane zostały dane dotyczące pięciu sfer: sfery społecznej, sfery gospodarczej, sfery środowiskowej, sfery przestrzenno-funkcjonalnej, sfery technicznej. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020*, dane te są wyznacznikami stanu kryzysowego i określają obszary zdegradowane.

ANALIZA KARTOGRAFICZNA

Kolejnym etapem procesu była analiza kartograficzna, która jest metodą umożliwiającą analizę przestrzenną, dzięki wykorzystaniu zobrazowań kartograficznych w postaci map. Ponadto metoda kartograficzna pozwala na prezentowanie zjawisk w przestrzeni za pomocą diagramów, których rozmiary są odmienne dla poszczególnych wielkości zjawiska. W niniejszym opracowaniu analiza kartograficzna przeprowadzona została na poziomie sołectw gminy, co umożliwiło precyzyjne i jednoznaczne wskazanie obszarów, które należy poddać interwencji.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA

W celu określenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji opracowany został zestaw wskaźników, na który składały się zarówno wskaźniki ze sfery społecznej (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) jak i z pozostałych sfer tj. sfery gospodarczej, sfery środowiskowej, sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz sfery technicznej.

DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

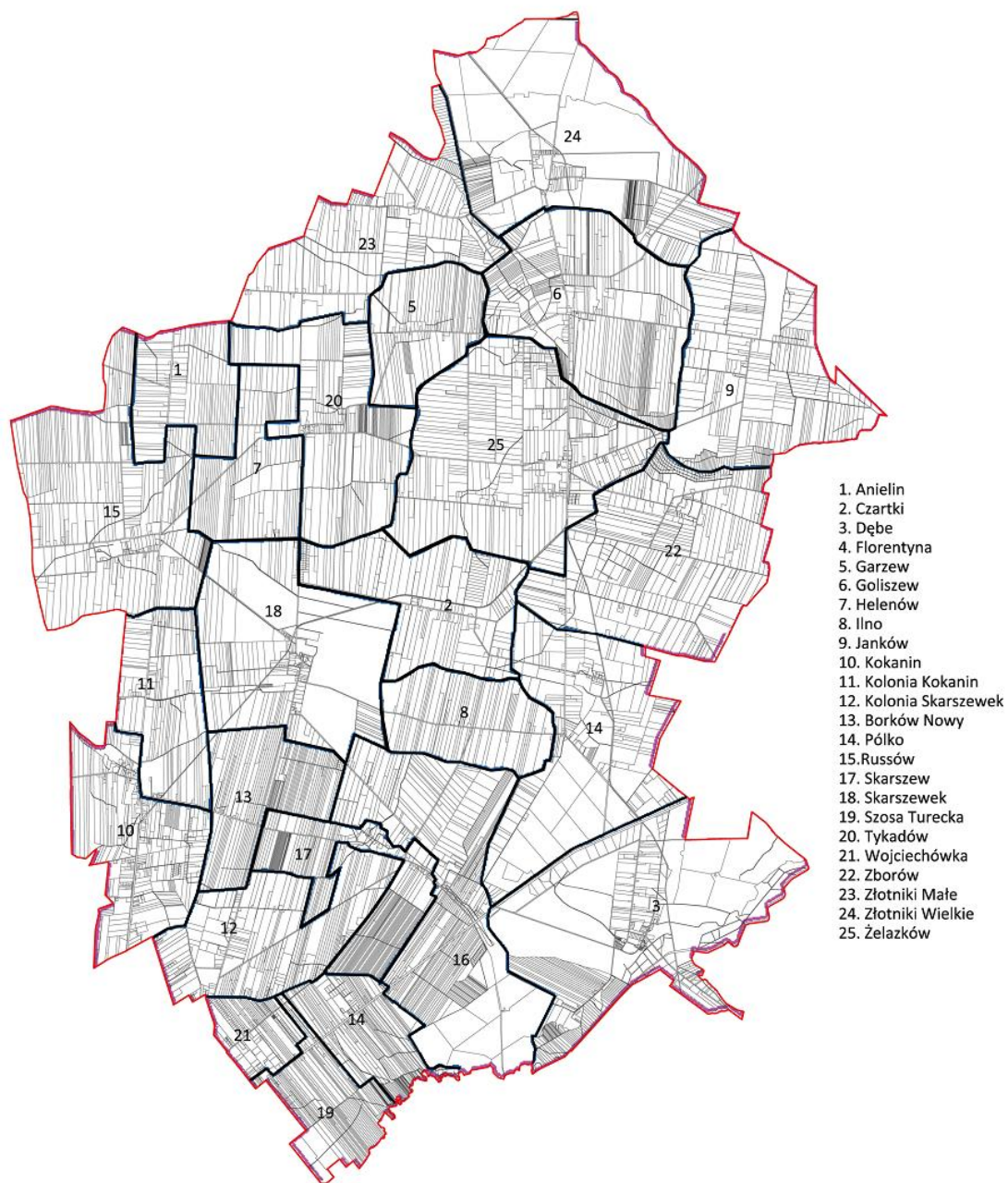
Delimitacji obszarów zdegradowanych dokonano przy uwzględnieniu podziału terytorialnego gminy Żelazków. Analizie poddano 25 sołectw.

Tabela 1. Liczba ludności i powierzchnia sołectw w gminie

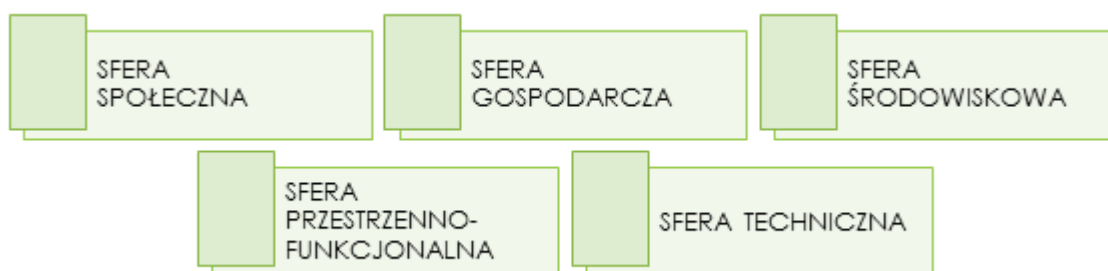
Sołectwo	Liczba ludności (os.)	Ujęcie liczby ludności w stosunku do całej gminy (%)	Powierzchnia (ha)	Ujęcie powierzchni w stosunku do całej gminy (%)
Anielin, Michałów, Witoldów	212	2,22	245,96	2,16
Florentyna, Biernatki	495	5,19	604,94	5,32
Borków Nowy	182	1,91	269,74	2,37
Borków Stary	325	3,41	612,47	5,39
Czarłki	306	3,21	396,98	0,03
Dębe	610	6,39	813,16	7,14
Garzew	150	1,57	243,66	2,14
Goliszew	473	4,96	584,81	5,15
Helenów	63	0,66	278,4	0,25
Ilno	165	1,73	274,72	2,42
Janków	293	3,07	597,68	5,26
Kolonia Kokanin	321	3,37	290,57	2,56
Kokanin, Niedzwiady	826	8,66	381,84	3,36
Kolonia Skarszewek	496	5,20	413,17	3,64
Pólko	370	3,88	207,08	1,82
Russów	470	4,93	674,27	5,93
Skarszew	685	7,18	687,23	6,05
Skarszewek	244	2,56	395,04	3,48
Szosa Turecka	220	2,31	200,02	1,76
Tykadłów	401	4,20	432,14	3,80
Wojciechówka	349	3,66	105,37	0,93
Złotniki Wielkie, Strugi	311	3,26	785,53	6,91
Złotniki Małe, Góry Złotnickie	268	2,81	501,41	4,41
Zborów, Góry Zborowskie	372	3,90	651,79	5,74
Żelazków	926	9,71	713,41	6,28
Gmina Żelazków	9539	100%	11 361,39	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelazkowie

Mapa 1. Delimitacja obszarów zdegradowanych.

Rysunek 1. Podział sfer

Dla każdej z pięciu sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) **wartością referencyjną będzie średnia wartość wskaźnika dla gminy Żelazków**. We wszystkich strefach – jednostkach ewidencyjnych, posługiwano się stymulantą⁵ oraz destymulantą⁶. Poniżej przedstawiono listę wskaźników, które wykorzystane zostały do wyznaczenia obszarów zdegradowanych (analiza wskaźnikowa).

Tabela 2. Lista wskaźników

Lp.	Wskaźnik
1	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców
2	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców
3	Liczba osób bezrobotnych do 30 r.ż. na 100 mieszkańców
4	Liczba osób korzystających ze świadczeń Pomocy Społecznej na 100 mieszkańców
5	Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwalej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców
6	Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców
7	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
8	Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta” na 100 mieszkańców
9	Liczba dzieci objętych pomocą na dożywianie (posiłki) na 100 mieszkańców
10	Liczba osób korzystających z pomocy na zakup opału na 100 mieszkańców
11	Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 100 mieszkańców
12	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (mieszkańcy stali + czasowi na rok 2016) na podstawie danych z USC
13	Liczba osób w wieku produkcyjnym (mieszkańcy stali + czasowi na rok 2016) na podstawie danych z USC
14	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (mieszkańcy stali + czasowi na rok 2016) na podstawie danych z USC
15	Saldo migracji na 100 mieszkańców na rok 2016 na podstawie danych z USC
16	Przyrost naturalny na 100 mieszkańców na rok 2016 na podstawie danych z USC
17	Liczba wydarzeń kulturalnych (w 2016 roku) dane szacunkowe
18	Liczba organizacja pozarządowych (w 2016 roku) dane szacunkowe
19	Liczba podmiotów gospodarczych REGON na 100 mieszkańców
20	Liczba podmiotów gospodarczych REGON skreślonych w 2016 i 2017 roku na 100 mieszkańców
21	Liczba gospodarstw rolnych na 100 mieszkańców
22	Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na 1ha– dane szacunkowe (liczba wszystkich budynków z pokryciem azbestowym)
23	Liczba przystanków na 100 mieszkańców

⁵ Stymulanta-dodatnia korelacja ze zmienną objaśnianą; wzrost wartości zmiennej objaśniającej prowadzi do wzrostu zmiennej objaśnianej(w naszym przypadku im wyższa wartość tym gorzej-kumulacja negatywnych zjawisk)

⁶ ujemna korelacja ze zmienną objaśnianą; wzrost wartości zmiennej objaśniającej prowadzi do spadku zmiennej objaśnianej(w naszym przypadku, im mniejsza wartość tym gorzej- kumulacja negatywnych zjawisk)

Lp.	Wskaźnik
24	Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców (dane szacunkowe)
25	Liczba wydanych pozwoleń na budowę (w 2016 roku)
26	Liczba zabytków
27	Szacowany odsetek dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji (ocena subiektywna)
28	Stopień degradacji technicznej obiektów budowlanych użyteczności publicznej
29	Liczba budynków mieszkalnych ogółem (liczba szacunkowa – wybudowane do 2016 roku)

Źródło: opracowanie grupa BST

DELIMITACJA OBSZARÓW REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji wyznaczony został na obszarach, na których zdiagnozowano stan kryzysowy z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z czterech sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). Ponadto w trakcie delimitacji obszaru rewitalizacji uwzględniono znaczenie obszaru dla rozwoju lokalnego.

Wyznaczenie obszarów rewitalizacji oparte zostało na analizie desk research oraz analizie wskaźnikowej. Zastosowanie różnych metod badawczych pozwoliło uzupełnić informacje zdobyte jedną metodą. Sytuacja taka jest korzystna z punktu widzenia weryfikacji i pogłębienia danych. Powstał w ten sposób szerszy materiał do oceny i wnioskowania, a to pozwoliło na sporządzenie analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej punkty widzenia wielu różnych grup zainteresowanych rewitalizacją.

DIAGNOZA

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ŻELAZKÓW

Gmina Żelazków jest gminą wiejską położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie kaliskim. Siedzibą gminy jest Żelazków. Powierzchnia gminy Żelazków wynosi 113,61 km².⁷

Mapa 2. Położenie gminy Żelazków na obszarze Polski

Źródło: <http://www.regiose.pl/mapkagif.php?x=397&y=470>

Mapa 3. Położenie gminy Żelazków w powiecie kaliskim

Źródło: <https://www.osp.org.pl/hosting/mapy/wielkopolskie/kaliski.jpg>

⁷ Dane udostępnione przez Urząd Gminy w Żelazkowie (stan na 12.10.2017 r.)

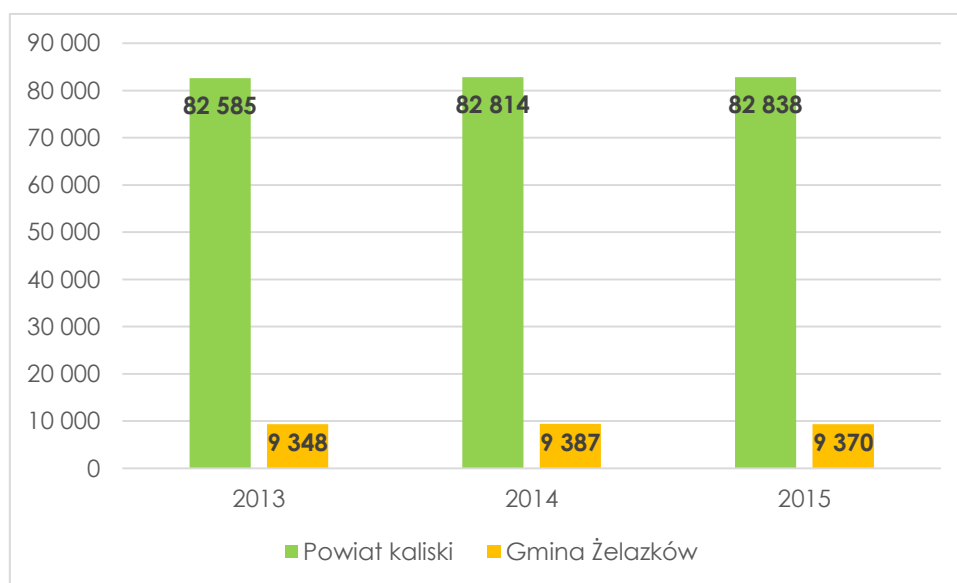
Gmina Żelazków składa się z 25 sołectw: Anielin, Czartki, Dębe, Florentyna, Garzew, Goliszew, Helenów, Ilno, Janków, Kokanin, Kolonia Kokanin, Kolonia Skarszewek, Borków Nowy, Pólko, Russów, Skarszew, Skarszewek, Borków Stary, Szosa Turecka, Tykadłów, Wojciechówka, Zborów, Złotniki Małe, Złotniki Wielki oraz Żelazków.

Sfera społeczna

Demografia

Pod koniec 2015 roku gminę Żelazków zamieszkiwało 9 370 osób, co stanowiło 11,3% ludności zamieszkującej powiat kaliski. Na przełomie lat 2013-2015 liczba osób zamieszkujących gminę wzrosła o 22 osoby. Podobna sytuacja wystąpiła w powiecie kaliskim, liczba zamieszkująca powiat również wzrosła w badanym okresie. Pod koniec 2015 roku odnotowano 82 838 osób zamieszkujących powiat kaliski, liczba ta wzrosła o 253 osoby.

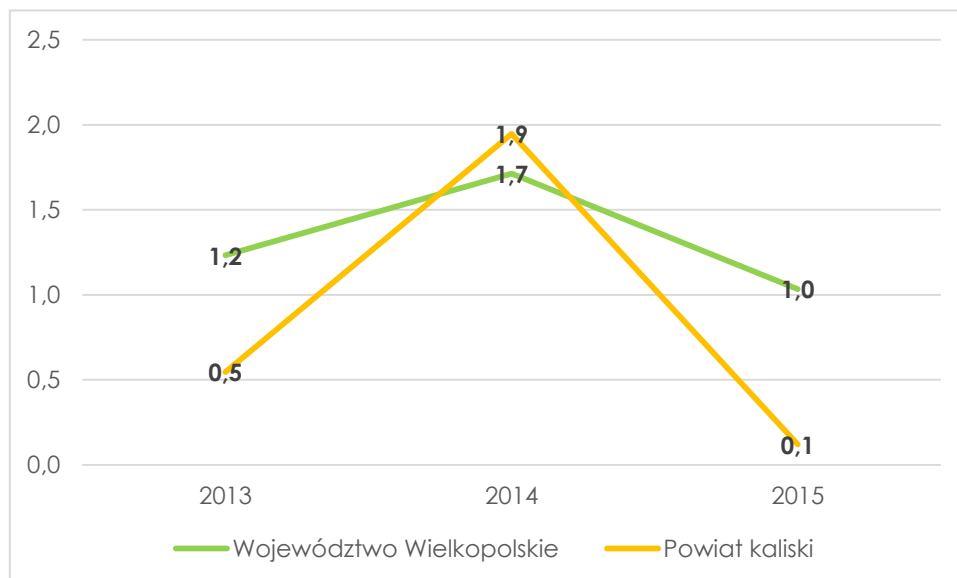
Rysunek 2. Liczba mieszkańców powiatu kaliskiego oraz gminy Żelazków w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Liczbę ludności determinuje również przyrost naturalny. Na przestrzeni lat 2013-2015 odnotowano wahania wskaźnika przyrostu naturalnego w powiecie kaliskim oraz w województwie wielkopolskim. W powiecie kaliskim początkowo przyrost naturalny wynosił 0,5. W 2014 roku wzrósł do oraz ponownie zmniejszył się do 0,1. Podobna sytuacja została odnotowana w województwie wielkopolskim. Początkowo przyrost naturalny w 2013 roku wyniósł 1,2; następnie wzrósł w 2014 roku do 1,7 i spadł w 2015 roku, gdzie odnotowano wskaźnik przyrostu naturalnego wynoszący 1,0. Zmiany na przestrzeni lat wynikają w związku ze starzejącym się społeczeństwem, zwiększoną umieralnością oraz przede wszystkim z migracją ludności.

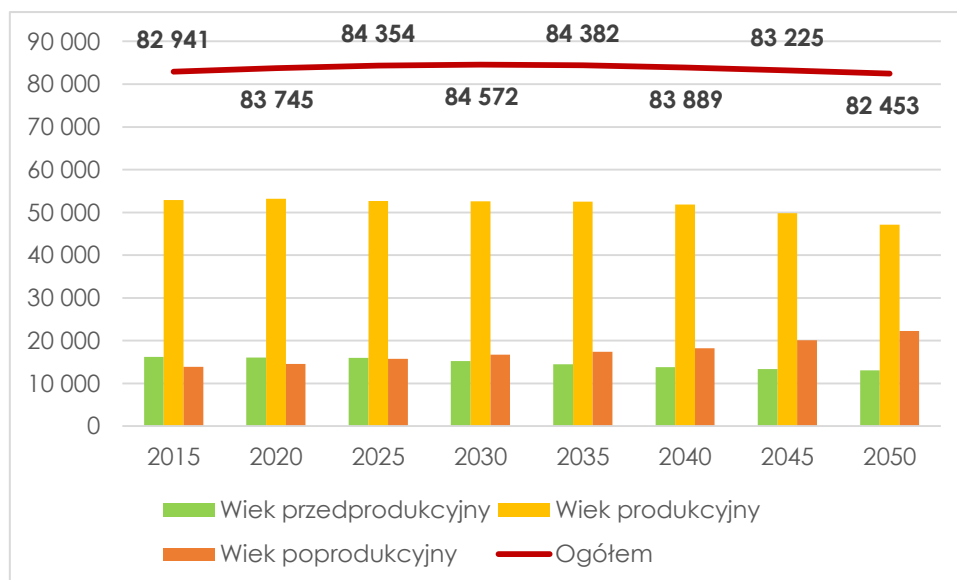
Rysunek 3. Przyrost naturalny w powiecie kaliskim oraz w województwie wielkopolskim w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Obserwowane i prognozowane dla gminy Żelazków trendy demograficzne można uznać za niekorzystne, ze względu na wahania liczby ludności. Na podstawie prognoz GUS możemy twierdzić, iż wzrost liczby ludności obserwowany w latach 2013-2015 będzie postępował do roku 2040. Od roku 2050 nastąpi spadek liczby ludności w powiecie kaliskim.

Rysunek 4. Prognoza ludnościowa powiatu kaliskiego na lata 2015-2050

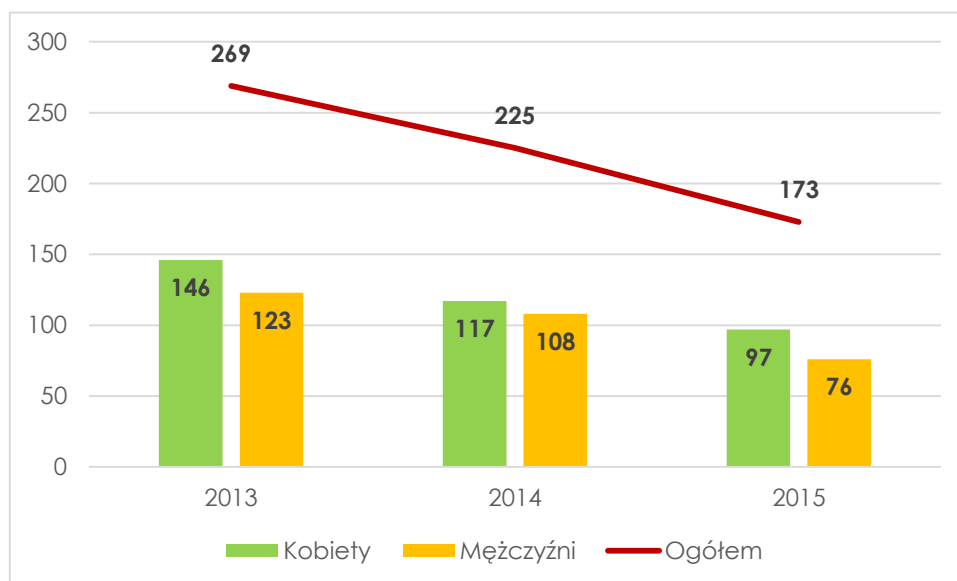

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Rynek pracy

W latach 2013-2015 liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Żelazków spadła o 96 osób. Najwięcej bezrobotnych osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy odnotowano w 2013 roku, gdzie liczba wyniosła 269. Pod koniec roku 2015 odnotowano tych osób 173. W analizowanym okresie wyższy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych stanowiły kobiety. Odnotowana dysproporcja w analizowanym okresie wykazała niewielkie zmiany. W 2015 roku bezrobotne kobiety stanowiły 56,1% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych osób, natomiast mężczyźni 43,9%.

Rysunek 5. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Żelazków w latach 2013-2015

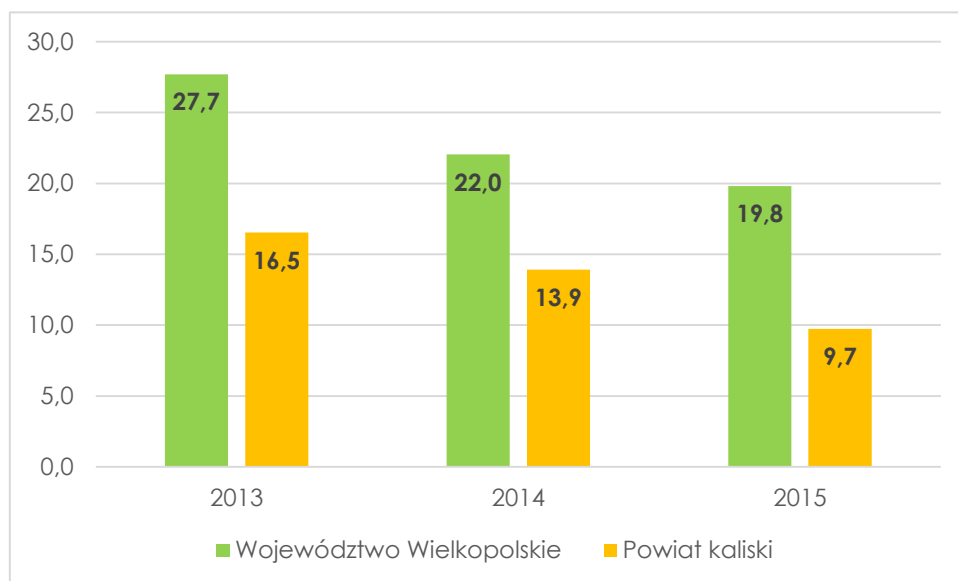

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Bezpieczeństwo publiczne

Największą liczbę przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 1000 mieszkańców odnotowano w 2013 roku w powiecie kaliskim w województwie wielkopolskim. W powiecie kaliskim na przestrzeni lat 2013-2015 odnotowano spadek liczby przestępstw o 6,8. W województwie wielkopolskim w analizowanym okresie również odnotowano spadek liczby przestępstw (o 7,9). W gminie Żelazków odnotowano spadek liczby przestępstw. W roku 2013 odnotowano 9,4 przestępstw, natomiast w 2015 roku 8,9 przestępstw.

Rysunek 6. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ogółem na 1000 mieszkańców w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Uczestnictwo w życiu publicznym

Partycypacja obywateli w wyborach jest jednym z przejawów społeczeństwa obywatelskiego. Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2015 roku w gminie Żelazków była wyższa niż frekwencja wyborcza w powiecie kaliskim, niższa niż w województwie wielkopolskim czy frekwencji ogólnopolskiej. Frekwencja w gminie Żelazków była najniższa w przypadku wyborów do Sejmu i Senatu. Natomiast frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w gminie była najwyższa (56,6%).

Tabela 3. Frekwencja wyborcza w wyborach standardowych

Wyszczególnienie	Wybory Prezydenta RP (rok 2015)	Wybory do Parlamentu Europejskiego (rok 2014)	Wybory do Sejmu (rok 2015)	Wybory do Senatu (rok 2015)	Wybory samorządowe (rok 2014)
Polska	55,3	23,8	50,9	50,9	47,2
Województwo wielkopolskie	55,5	22,4	14,7	14,7	46,9
Powiat kaliski	50,6	17,4	13,3	13,3	51,8
Gmina Żelazków	52,8	16,6	11,5	11,5	56,6

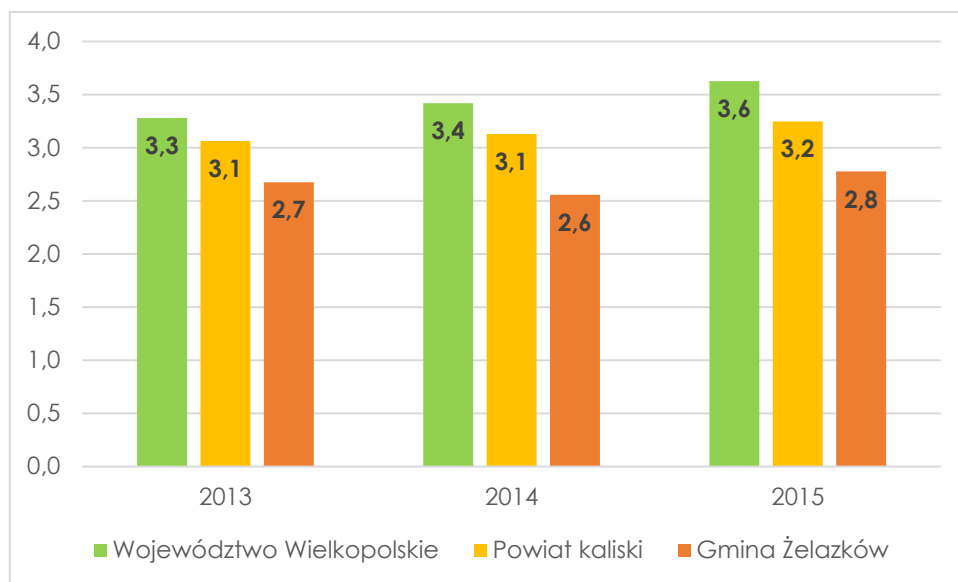
Źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowa Komisja Wyborcza

Opieka społeczna

W latach 2013-2015 w gminie Żelazków liczba działających fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 1000 mieszkańców wahała się. Pod koniec badanego

okresu w gminie na 1000 mieszkańców przypadało 2,8 podmiotów, co oznaczało wzrost podmiotów o 0,1 w stosunku do 2013 roku. Podobna sytuacja miała miejsce w powiecie kaliskim oraz w województwie wielkopolskim. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w powiecie kaliskim wzrosła 0,1; natomiast w województwie wielkopolskim o 0,3.

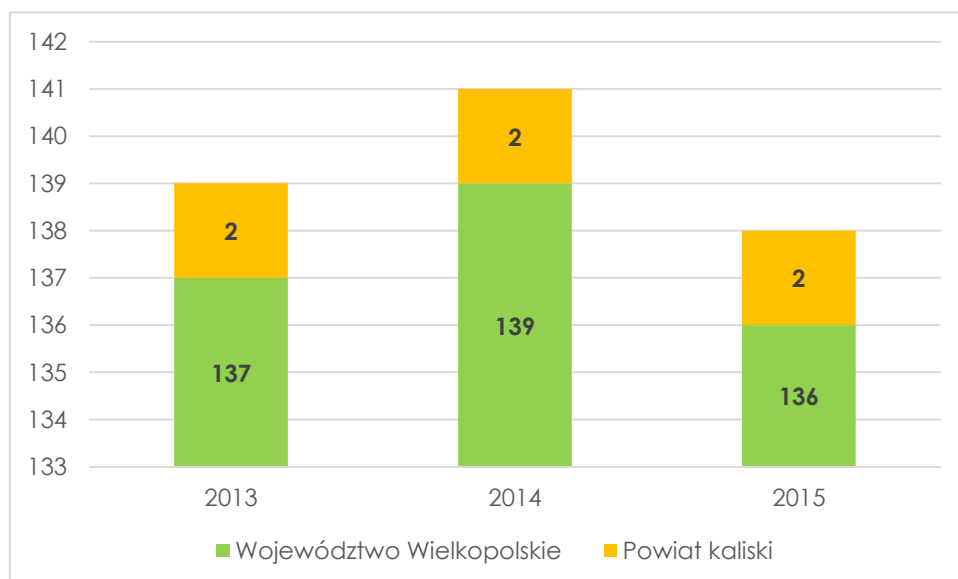
Rysunek 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

W latach 2013-2015 w województwie wielkopolskim odnotowano wahania w stosunku do liczby placówek stacjonarnych pomocy społecznej. W 2013 roku liczba ta wynosiła 137 placówek i wzrosła do 139 w 2014 roku. Pod koniec 2015 roku odnotowano spadek liczby placówek stacjonarnych do 136 placówek. W powiecie kaliskim liczba placówek pozostała bez zmian. Na terenie gminy Żelazków zlokalizowana jest jedna stacjonarna placówka pomocy społecznej.

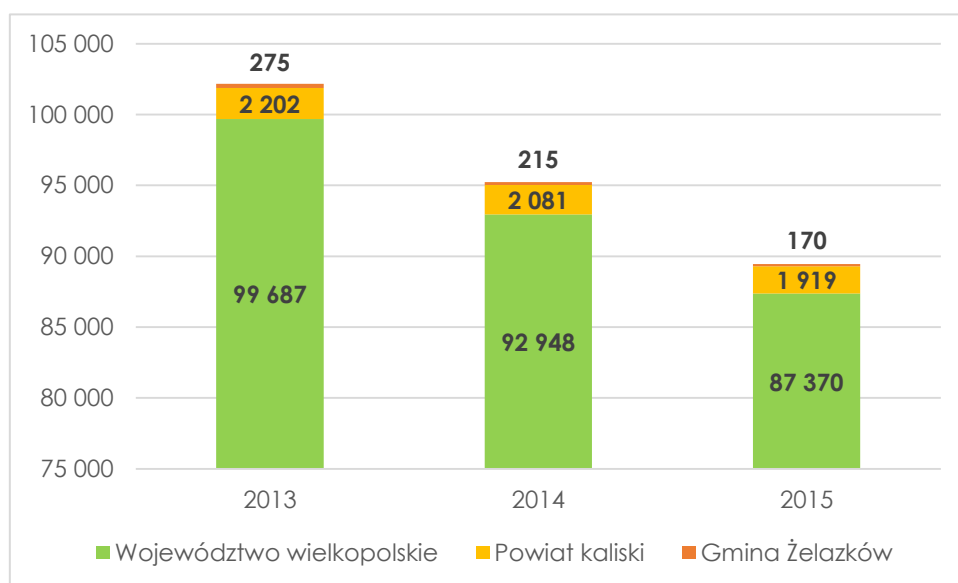
Rysunek 8. Liczba placówek stacjonarnych pomocy społecznej w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

W badanym okresie tj. 2013-2015 rok odnotowano znaczący spadek liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg. kryterium dochodowości we wszystkich badanych jednostkach. W województwie wielkopolskim liczba ta spadła o 12 317 gospodarstw i wyniosła w 2015 roku 87 370 gospodarstw korzystających z pomocy społecznej. W powiecie kaliskim liczba ta spadła z 2 202 gospodarstw w 2013 roku do 1 919 gospodarstw w 2015 roku. Liczba ta zmniejszyła się o 283 gospodarstw domowych. W gminie Żelazków liczba ta spadła o 105 gospodarstw domowych.

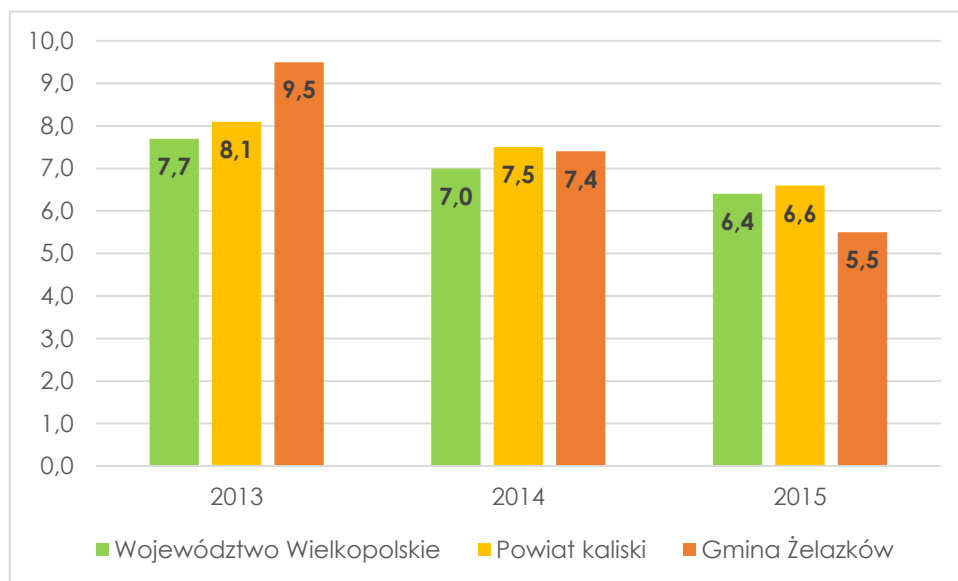
Rysunek 9. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg. kryterium dochodowości w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Zasięg korzystania z pomocy społecznej w latach 2013-2015 wykazał tendencję spadkową we wszystkich analizowanych obszarach. W przypadku gminy Żelazków zasięg ten był najwyższy i spadł na przełomie lat 2013-2015 o 4%, wynosząc pod koniec 2015 roku 5,5%. W powiecie kaliskim liczba ta spadła o 1,5%, wynosząc pod koniec badanego okresu 6,6%. W 2013 roku w województwie wielkopolskim zasięg korzystania z pomocy społecznej wynosił 7,7% i zmniejszył się o 2,2% wynosząc w 2015 roku 5,5%.

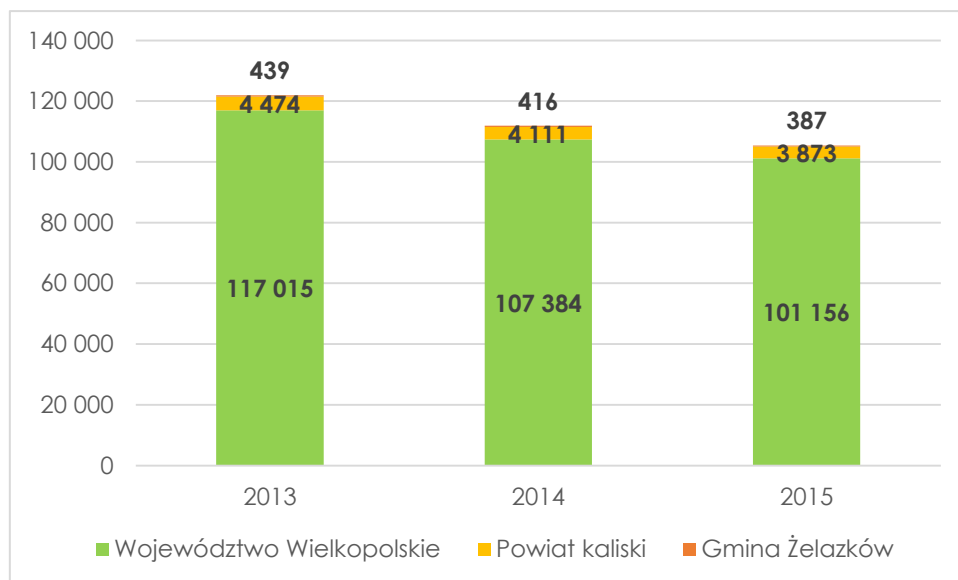
Rysunek 10. Zasięg korzystania z pomocy społecznej wg. kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

W badanym okresie czasu tj. w latach 2013-2015, również odnotowano spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w gminie Żelazków, w powiecie kaliskim oraz w województwie wielkopolskim. W gminie liczba rodzin spadła z 439 w 2013 roku do 387 rodzin pod koniec 2015 roku. W powiecie kaliskim liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych spadła o 601 rodzin, natomiast w województwie liczba ta zmniejszyła się o 15 859 rodzin.

Rysunek 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w latach 2013-2015

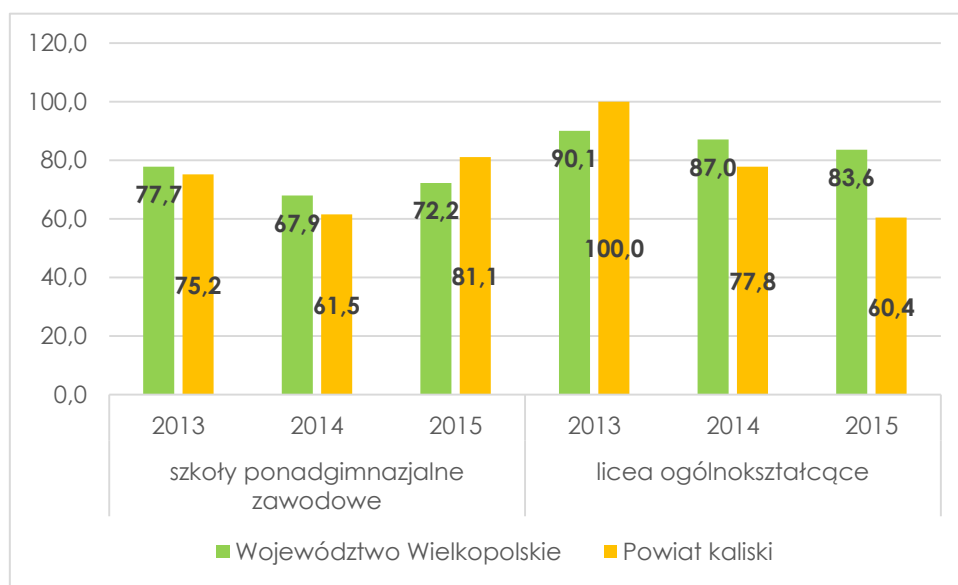

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Edukacja

Na przestrzeni lat 2013-2015 zmniejszyła się zdawalność egzaminów zawodowych w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych, w województwie wielkopolskim zmniejszyła się o 5,5%, w powiecie kaliskim wzrosła o 5,9%. Podobna sytuacja została odnotowana w województwie wielkopolskim w przypadku zdawalności egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących (zmniejszyła o 6,5%). W przypadku powiatu kaliskiego również odnotowano spadek, o 39,6%. Na terenie Gminy Żelazków nie ma szkół ponadgimnazjalnych.

Rysunek 12. Zdawalność egzaminów zawodowych/maturalnych w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych oraz liceach ogólnokształcących w latach 2013-2015 [%]

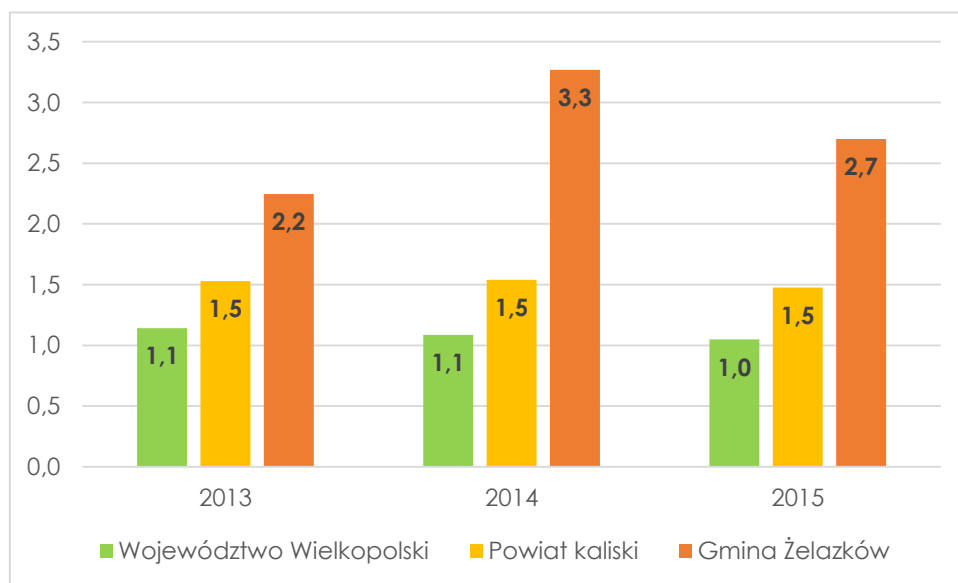

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Wychowanie przedszkolne

Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego z roku na rok pozostaje bez zmian w województwie wielkopolskim oraz powiecie kaliskim. W gminie Żelazków liczba ta wzrosła w 2014 roku w przybliżeniu do 3, następnie w 2015 roku spadła do 2,7.

Rysunek 13. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego

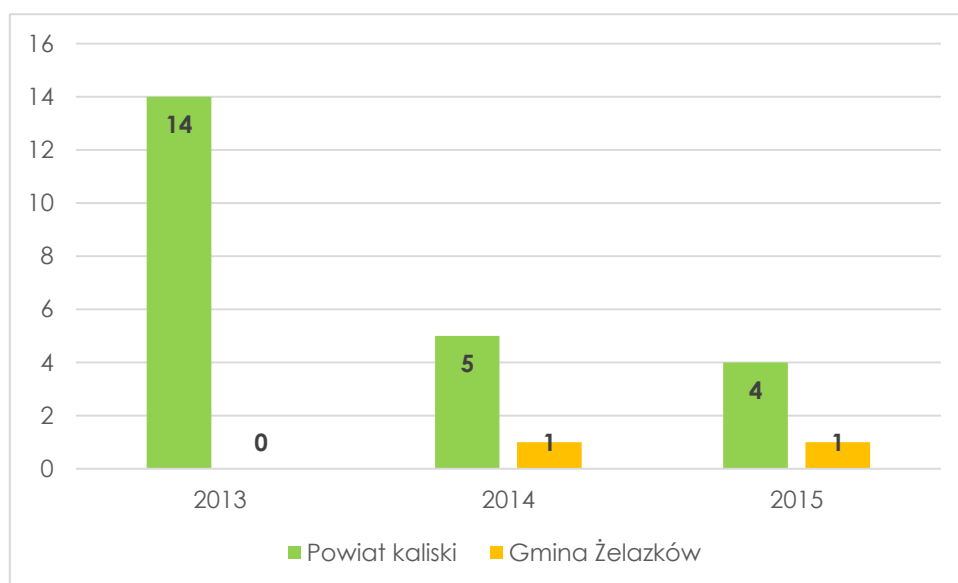

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Kultura, sport, rekreacja

W powiecie kaliskim spadła liczba organizowanych imprez artystyczno-rozrywkowych, interdyscyplinarnych i sportowych w latach 2013-2015. W 2013 roku zorganizowano 14 takich imprez, w gminie Żelazków 0. W 2014 roku w powiecie kaliskim zorganizowano 5 imprez masowych, w tym 1 w gminie Żelazków. W 2015 roku zorganizowano 4 takie imprezy, w tym 1 na terenie gminy Żelazków.

Rysunek 14. Liczba organizowanych imprez artystyczno-rozrywkowych, interdyscyplinarnych i sportowych

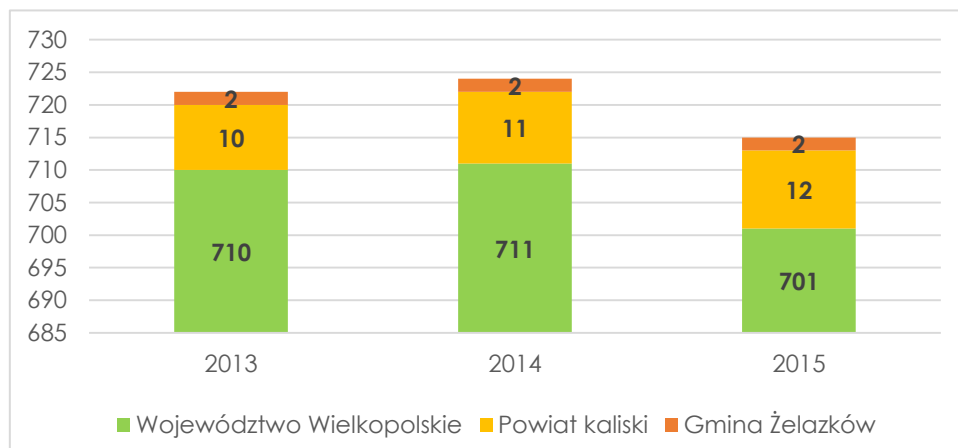

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Turystyka

Liczba obiektów turystycznych noclegowych w latach 2013-2015 zmniejszyła się w województwie wielkopolskim o 9 obiektów. W powiecie kaliskim liczba obiektów turystycznych noclegowych zwiększyła się o 1 w 2014 roku oraz o 1 w 2015 roku. Liczba obiektów noclegowych w gminie Żelazków pozostaje z roku na rok bez zmian (2).

Rysunek 15. Liczba obiektów turystycznych noclegowych w latach 2013-2015 w analizowanych jednostkach na dzień 31 lipca danego roku

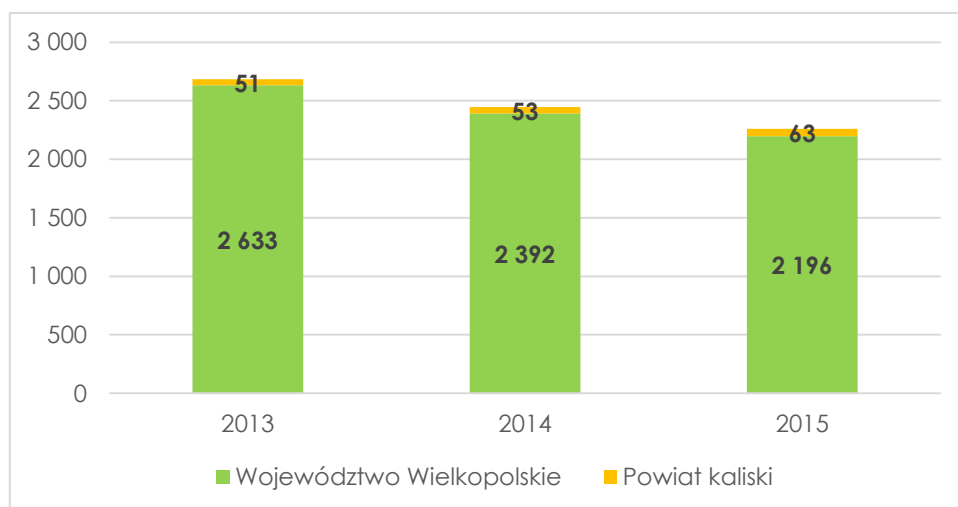

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Transport

Liczba wypadków drogowych w województwie wielkopolskim zmniejszyła się w analizowanym okresie, liczba ta spadła o 437. Natomiast w powiecie kaliskim liczba wypadków wzrosła o 12. W gminie Żelazków obserwuje się wzrost liczby wypadków drogowych. W roku 2013 liczba wypadków wynosiła 16, a w roku 2015 wzrosła do 27.

Rysunek 16. Liczba wypadków drogowych w latach 2013-2015

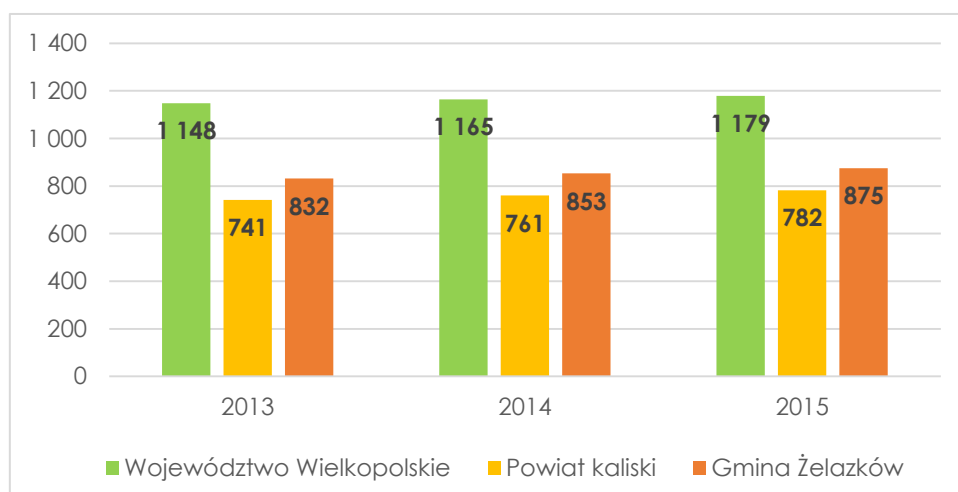

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Sfera gospodarcza

Na przestrzeni lat 2013-2015 zwiększyła się liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców we wszystkich analizowanych obszarach. W województwie wielkopolskim odnotowano wzrost w badanym okresie o 31 podmiotów (z 1148 do 1179 podmiotów). W powiecie kaliskim liczba ta wzrosła o 41 podmiotów, natomiast w gminie Żelazków liczba podmiotów zwiększyła się o 43 podmioty.

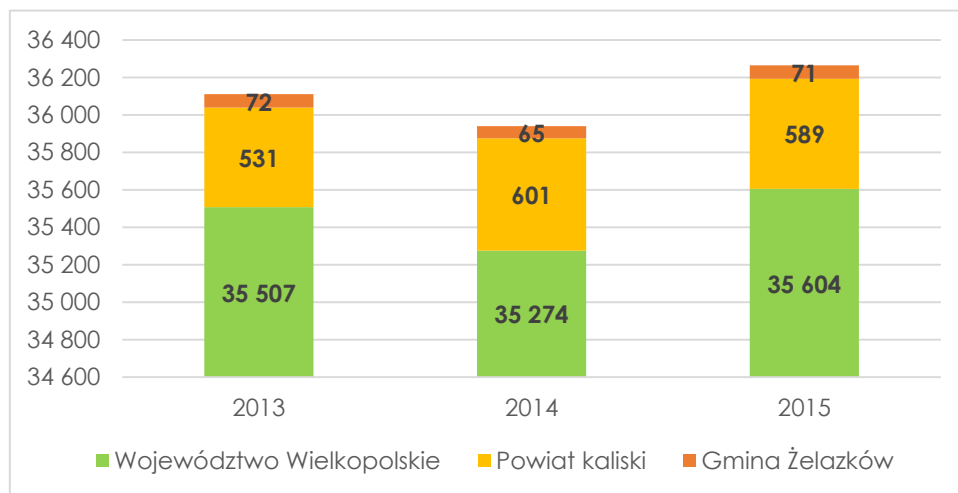
Rysunek 17. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w badanym okresie tj. 2013-2015 roku w gminie Żelazków spadła o podmiot. W powiecie kaliskim liczba ta wzrosła o 58 podmiotów w analizowanym okresie. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w województwie wielkopolskim wzrosła o 97 podmiotów.

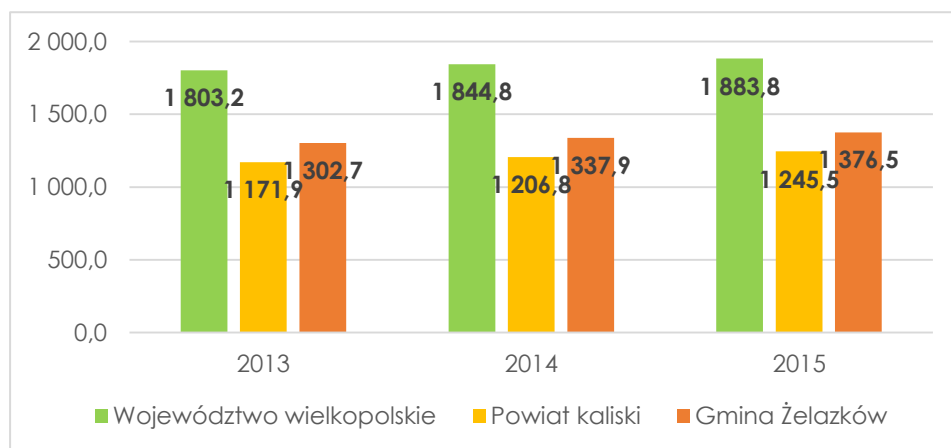
Rysunek 18. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Na przełomie lat 2013-2015 odnotowano wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w województwie wielkopolskim o 80,6 podmiotów. Podobna sytuacja została odnotowana w powiecie kaliskim, liczba ta wzrosła o 73,6 podmioty. Tendencja wzrostowa wystąpiła również w analizowanym okresie w gminie Żelazków. W 2015 roku odnotowano w gminie 1 376,5 podmiotów wg klas wielkości, co oznacza że wzrosła ona od 2013 roku o 73,8 podmioty.

Rysunek 19. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015

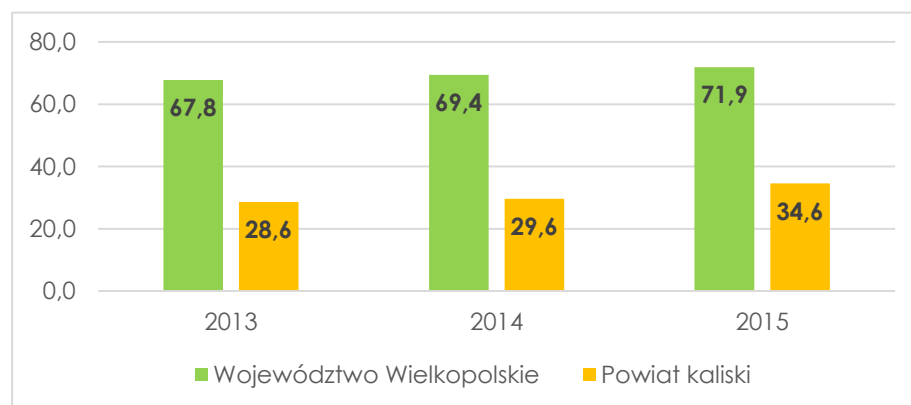

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Sfera środowiskowa

Z roku na rok odnotowano wzrost liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w poszczególnych jednostkach administracyjnych. W powiecie kaliskim pod koniec 2015 roku 34,6% wszystkich mieszkańców korzystało z oczyszczalni ścieków. W przypadku województwa wielkopolskiego procent ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniósł w 2015 roku 71,9% i w porównaniu z rokiem 2013 wzrósł o 4,1%. Na terenie gminy Żelazków procent ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w roku 2013 wyniósł 57,8%, w roku 2014 było to 58,3%, a w 2015 56,0%.

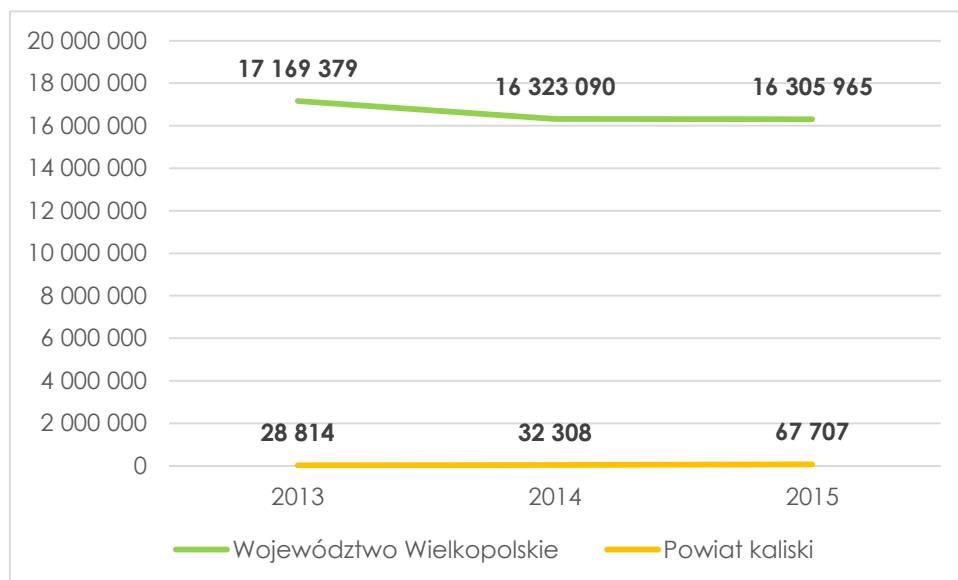
Rysunek 20. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [%] w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Emisja zanieczyszczeń gazowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych wykazała w latach 2013-2015 tendencję wzrostową w powiecie kaliskim. Emisja ta wzrosła o 38 893 t/rok. W przypadku województwa emisja zanieczyszczeń gazowych spadła z 17 169 379 t/rok w 2013 roku do 16 305 965 t/rok.

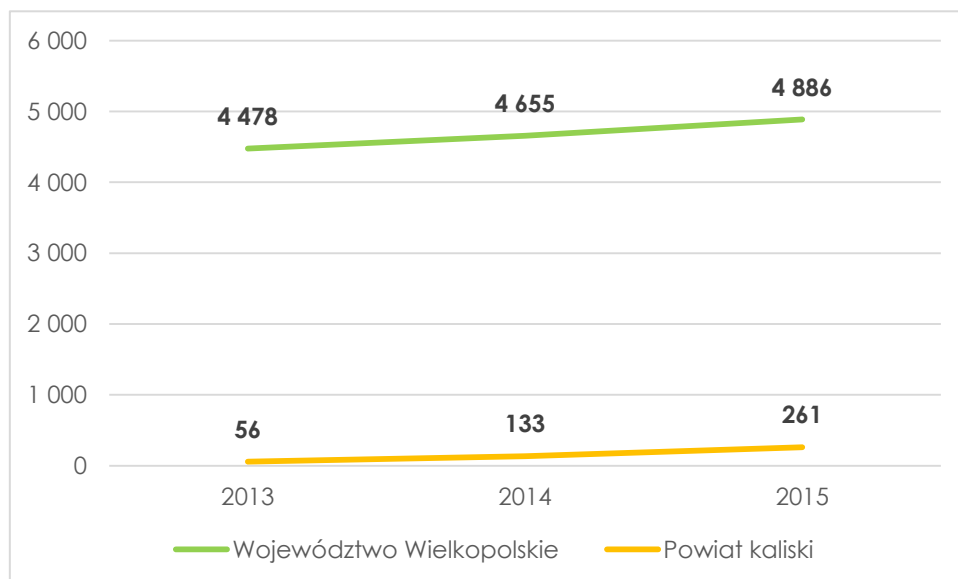
Rysunek 21. Emisja zanieczyszczeń gazowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

W przypadku emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza w powiecie kaliskim odnotowano wzrost (205 t/rok). Niepokojąca sytuacja została odnotowana również w województwie wielkopolskim, gdzie emisja zanieczyszczeń pyłowych wykazała tendencję wzrostową. Z 4 478 t/rok w 2013 roku emisja wzrosła do 4 886 t/rok w 2015 roku.

Rysunek 22. Emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Strefa przestrzenno-funkcjonalna

Gmina Żelazków jest gminą wiejską, w której przeważają użytki rolne (94,92 km²). Grunty orne zajmują 86,37 km², sady 1,53 km², łąki 5,77 km², pastwiska 1,25 km².

Tabela 4. Struktura użytkowa gruntów

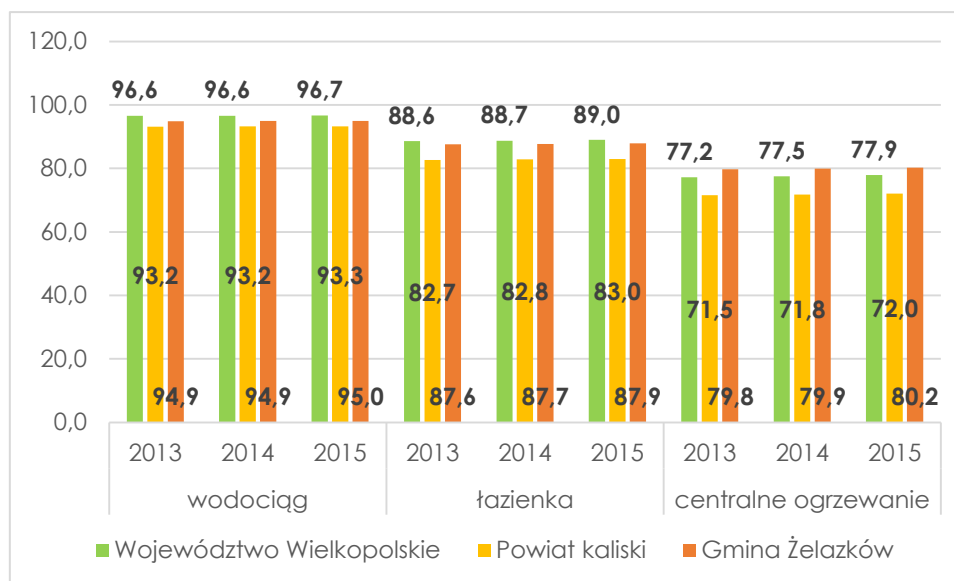
Rodzaj gruntu	Powierzchnia [km ²]	[%]
użytki rolne	95	83,6
grunty orne	86	76,1
sady	1,53	1,3
łąki	5,77	5,1
pastwiska	1,25	1,1
las	8,92	7,9
pozostałe grunty w tym nieużytki	9,73	8,6

Źródło: opracowanie własne

Strefa techniczna

Na przełomie lat 2013-2015 wzrosła liczba mieszkań wyposażonych w instalacje wodociągową, łazienkę oraz w centralne ogrzewanie we wszystkich badanych obszarach. W województwie wielkopolskim procent ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje wodociągową wzrósł o 0,1% tyle samo co w przypadku powiatu i gminy. W gminie Żelazków odnotowano pod koniec 2015 roku 87,9% ogółu mieszkań wyposażonych w łazienkę, w powiecie kaliskim 83,0%; a w województwie wielkopolskim 89,0%. W badanym okresie w gminie wzrosła liczba mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie 0,4% o ogółu mieszkań. Podobna sytuacja została odnotowana w powiecie kaliskim, gdzie procent mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie wzrósł o 0,5%, w województwie wielkopolskim o 0,7%.

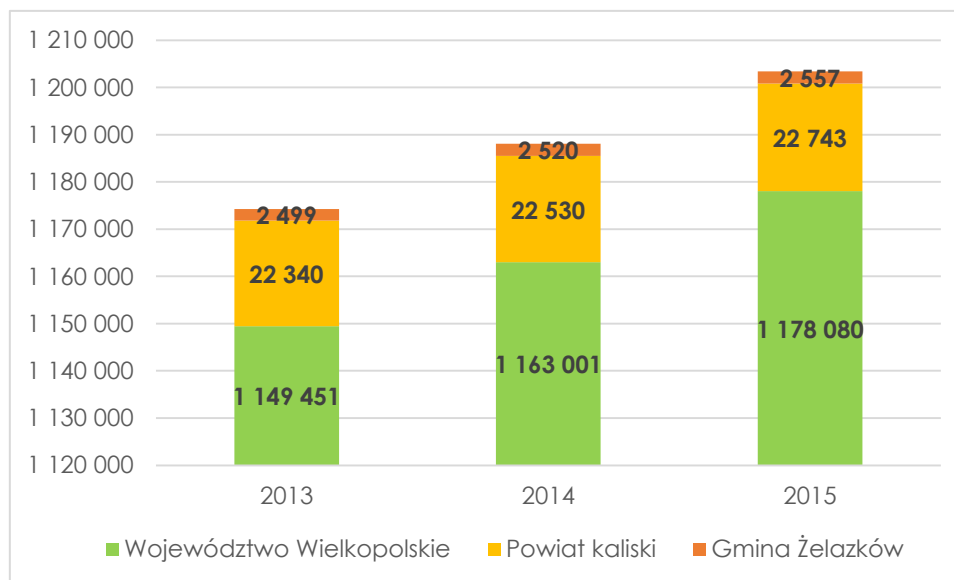
Rysunek 23. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

W analizowanym okresie tj. 2013-2015 rok wielkość zasobów mieszkaniowych na terenie gminy Żelazków zwiększyła się. Liczba ta na przestrzeni lat wzrosła o 58 mieszkań. Podobna sytuacja odnotowana została w powiecie kaliskim. Liczba zasobów mieszkaniowych wzrosła z 22 340 w 2013 roku do 22 743 mieszkań w 2015 roku. Tendencja wzrostowa odnotowana została również w województwie wielkopolskim. Wielkość zasobów mieszkaniowych zwiększyła się o 28 629 mieszkań.

Rysunek 24. Zasoby mieszkaniowe w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie ogólnej charakterystyki gminy Żelazków

Sfera społeczna

Demografia

Gmina Żelazków zmagana jest z problemami demograficznymi. Obrazuje to przede wszystkim zmniejszająca się liczba ludności gminy, występujące zmiany w strukturze ekonomicznych grup wieku. Prognoza ludnościowa na lata 2015-2050 w powiecie kaliskim wskazuje, że liczba mieszkańców w roku 2050 w efekcie końcowym spadnie do 82 453.

Rynek pracy

Badanie bezrobocia na rynku pracy w gminie Żelazków wskazuje, że liczba zarejestrowanych bezrobotnych z roku na rok zmniejsza się. Analizując wskaźnik zarejestrowanych osób bezrobotnych uwidoczniła się dysproporcja płci w tym zakresie, która wskazała na dominację kobiet wśród osób bezrobotnych w całym analizowanym okresie tj. 2013-2015.

Bezpieczeństwo społeczne

Negatywnym zjawiskiem występującym w województwie wielkopolskim, w tym w powiecie kaliskim są przestępstwa. Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba przestępstw zmniejszyła się. Poziom bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych elementów definiujących poziom jakości życia społeczności. Należy stale dążyć do zapewnienia jak najwyższego poziomu bezpieczeństwa. W perspektywie najbliższych lat planuje się działania mające na celu podwyższenie standardu i bezpieczeństwa mieszkańców m.in. poprzez modernizację infrastruktury drogowej, ograniczenie zachowań patologicznych oraz wykluczeń społecznych.

Uczestnictwo w życiu publicznym

Gminę Żelazków cechuje średni stopień aktywności społeczeństwa, co oznacza że frekwencja wyborcza była zbliżona do frekwencji w powiecie kaliskim, województwie wielkopolskim czy frekwencji ogólnopolskiej.

Pomoc społeczna

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 1000 mieszkańców w gminie Żelazków w analizowanych latach tj. 2013-2015 wahała się, wynosząc pod koniec 2015 roku 2,8. Istotnym elementem będzie również w najbliższym czasie podejmowanie działań wspierających sektor NGO, fundacje, stowarzyszenia poprzez zwiększenie dostępności do lokali, czy organizację wydarzeń mających na celu pobudzanie aktywności mieszkańców. W gminie Żelazków

funkcjonuje jedna placówka stacjonarna pomocy społecznej. Dzięki sprawnemu funkcjonowaniu fundacji, stowarzyszeń z roku na rok zmniejsza się liczba osób korzystająca z pomocy społecznej oraz liczba osób korzystająca ze świadczeń rodzinnych.

Edukacja

Zdawalność egzaminów zawodowych w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych, w województwie wielkopolskim zmniejszyła się, w powiecie kaliskim zwiększyła się. W przypadku zdawalności egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących w województwie wielkopolskim i powiecie kaliskim zmniejszyła się. Zmniejszenie zdawalności egzaminów maturalnych zmniejsza szanse wśród mieszkańców na zdobycie lepszego wykształcenia, co w efekcie prowadzi do wzrostu poziomu bezrobocia spowodowanego brakiem możliwości podjęcia pracy.

Wychowanie przedszkolne

Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego z roku na rok wzrasta w województwie wielkopolskim, w powiecie kaliskim pozostaje bez zmian, natomiast w przypadku gminy Żelazków liczba ta wykazuje wahania, w efekcie pod koniec 2015 roku odnotowano spadek liczby dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce.

Kultura, sport i rekreacja

Powiat kaliski cechuje średni stopień aktywności społecznej. Spowodowany jest on spadkiem organizowanych imprez masowych.. W gminie Żelazków pierwsza impreza masowa odbyła się w 2014 roku. Nie organizowanie bądź ograniczanie organizowanych imprez masowych dla społeczności wpływa na zmniejszanie się aktywności społeczności lokalnej.

Turystyka

W gminie Żelazków działają 2 obiekty turystyczne noclegowe. Mała liczba atrakcji turystycznych prowadzi do braku zainteresowania gminą przez turystów.

Transport

Liczba wypadków drogowych w powiecie kaliskim zwiększyła się w analizowanym okresie. Podobnie w gminie Żelazków liczba wypadków w latach 2013-2015 zwiększyła się. Zwiększenie liczby wypadków zmniejsza bezpieczeństwo społeczności.

Sfera gospodarcza

Ważnym elementem sprawnie funkcjonującej gminy jest rozwinięta gospodarka. Diagnoza sfery gospodarczej wykazała wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. Natomiast w badanym okresie malała liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na obszarze gminy Żelazków. Odnotowano również wzrost liczby podmiotów gospodarki wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Identyfikacja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej jest istotna, gdyż ma ona wpływ na kondycję sfery społeczno-ekonomicznej jednostek terytorialnych. Przeobrażenia w sferze gospodarczej determinują kierunek i dynamikę procesów w pozostałych sferach tj. sferze społecznej, sferze przestrzenno-funkcjonalnej, sferze środowiskowej, sferze technicznej. Należy wskazać tutaj przekształcenia środowiska naturalnego, zmiany na rynku pracy, zmianę sytuacji mieszkaniowej, czy zmianę kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

Sfera środowiskowa

W analizowanym okresie tj. 2013-2015 odnotowano zwiększenie się liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w powiecie kaliskim o 6%, a w województwie wielkopolskim o 4,1%. Niepokojąca natomiast jest sytuacja emisji zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych w powiecie kaliskim. Odnotowano wzrost emisji tych zanieczyszczeń w analizowanym okresie czasu.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Gmina Żelazków jest gminą wiejską, gdzie większość terenu zajmują użytki rolne. Rozwój tej gminy powinien być ukierunkowany również na rozwój I sektora gospodarki narodowej.

Sfera techniczna

W latach 2013-2015 na terenie gminy Żelazków, powiatu kaliskiego oraz województwa wielkopolskiego odnotowano wzrost liczby mieszkań wyposażonych w instalację wodociągową, łazienkę oraz centralne ogrzewanie. Podobna sytuacja została odnotowana w przypadku zwiększającej się z roku na rok liczby zasobów mieszkaniowych. Świadczy to o wzroście liczby nowo powstających budynków mieszkalnych na badanych obszarach.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Sfera społeczna

Analiza sfery społecznej stanowi fundamentalną część opisu badanej zbiorowości pozwalająca na diagnozę obecnego stanu i prognozowanie oraz planowanie przyszłych zmian. Największym potencjałem rozwojowym danego obszaru jest jego kapitał ludzki. Dlatego też w prezentowanej diagnozie skupiono uwagę na analizie społecznych obszarów takich jak: ubóstwo, problemy społeczne, demografia. Wymienione kategorie tworzą katalog podstawowej wiedzy na temat wybranej zbiorowości, pozwalają także na identyfikację problemów z jakimi potencjalnie może borykać się badana społeczność. Do sołectw, w których zidentyfikowano najwięcej problemów związanych ze zjawiskiem bezrobocia, należą: Anielin, Dębe, Florentyna, Garzew, Goliszew, Ilno, Janków, Kolonia Kokanin, Kolonia Skarszewek, Russów, Borków Stary, Szosa Turecka, Tykadłów, Wojciechówka, Zborów, Złotniki Małe, Złotniki Wielkie, Żelazków.

Tabela 5. Sfera społeczna – bezrobocie

Lp.	Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych do 30 r.ż. na 100 mieszkańców	Liczba wskaźników powyżej średniej dla Gminy Żelazków
1	Anielin	0,98	0,98	0,49	1
2	Czartki	0,32	0,32	0,32	0
3	Dębe	2,30	1,48	0,66	3
4	Florentyna	2,20	0,40	1,20	2
5	Garzew	2,70	1,35	1,35	3
6	Goliszew	3,14	1,68	1,26	3
7	Helenów	0,00	0,00	0,00	0
8	Ilno	1,20	1,20	0,00	1
9	Janków	2,09	1,39	0,70	3
10	Kokanin	0,73	0,49	0,12	0
11	Kolonia Kokanin	0,95	0,63	0,63	1
12	Kolonia Skarszewek	2,24	0,81	0,41	1
13	Borków Nowy	0,00	0,00	0,00	0
14	Pólko	0,82	0,55	0,55	0
15	Russów	1,29	0,65	0,65	1
16	Skarszew	1,45	0,87	0,44	0
17	Skarszewek	0,41	0,00	0,41	0
18	Borków Stary	2,44	1,22	0,30	2
19	Szosa Turecka	2,25	1,35	0,00	2
20	Tykadłów	1,29	1,03	0,26	1
21	Wojciechówka	1,45	0,00	0,58	1
22	Zborów	2,13	1,86	0,80	3
23	Złotniki Małe	3,37	1,87	1,12	3
24	Złotniki Wielkie	1,58	0,95	0,32	1
25	Żelazków	1,51	0,97	0,76	2
Gmina Żelazków		1,62	0,91	0,57	-

Tabela poniżej prezentuje liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, w przeliczeniu na 100 mieszkańców, z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ubóstwa, niepełnosprawności, liczbę osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta”, liczbę dzieci objętych pomocą na dożywianie, liczbę osób korzystających z pomocy na zakup opału oraz liczbę rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi. Wskaźniki powyżej wartości referencyjnej oznaczają negatywne zjawiska. Wśród sołectw, które nie borykają się z pomocą społeczną, znajdują się: Helenów, Skarszewek. Należy zaznaczyć, iż często wysokie wskaźniki wśród osób bezrobotnych przekładają się na wysoką liczbę osób korzystających z pomocy społecznej.

1. Liczba osób korzystających ze świadczeń Pomocy Społecznej na 100 mieszkańców
2. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców
3. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców
4. Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
5. Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta” na 100 mieszkańców
6. Liczba dzieci objętych pomocą na dożywianie (posiłki) na 100 mieszkańców
7. Liczba osób korzystających z pomocy na zakup opału na 100 mieszkańców
8. Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 100 mieszkańców

Tabela 6. Sfera społeczna – ubóstwo

Lp.	Sołectwo	1	2	3	4	5	6	7	8	Liczba wskazań powyżej średniej dla Gminy Żelazków
1	Anielin	5,85	1,95	1,95	1,95	0,98	0,98	1,95	0,00	3
2	Czartki	3,50	1,27	1,27	1,91	1,27	0,32	1,27	0,00	3
3	Dębe	6,07	3,11	4,75	2,30	0,00	1,64	0,82	0,33	6
4	Florentyna	6,59	4,59	1,80	0,00	1,60	1,80	0,80	0,20	5
5	Garzew	4,05	2,70	0,00	1,35	0,00	0,00	0,00	0,00	1
6	Goliszew	5,66	1,68	3,98	1,05	0,00	1,47	0,84	0,42	2
7	Helenów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
8	Ilno	6,63	0,60	0,60	4,22	0,00	0,00	0,00	0,00	2
9	Janków	16,03	6,97	6,27	3,83	0,00	4,53	0,00	0,70	6
10	Kokanin	2,08	0,98	0,98	1,34	0,73	0,24	0,49	0,24	2
11	Kolonia Kokanin	2,86	1,27	0,63	0,95	0,00	0,63	1,27	0,00	1
12	Kolonia Skarszewek	6,91	1,22	5,28	1,83	0,41	1,63	0,61	0,00	4
13	Borków Nowy	5,06	0,56	4,49	0,00	0,00	2,81	0,00	0,00	2
14	Pólko	4,95	1,10	1,65	1,92	1,37	0,27	0,82	0,55	3
15	Russów	4,30	0,86	3,87	1,29	0,00	0,65	3,66	0,00	2
16	Skarszew	4,36	1,02	3,49	1,89	0,00	1,02	0,15	0,00	2
17	Skarszewek	2,05	0,00	2,05	0,00	0,00	0,82	0,00	0,00	0
18	Borków Stary	12,80	5,18	7,62	5,18	0,00	3,96	0,30	0,00	5
19	Szosa Turecka	4,50	0,00	4,50	2,25	1,35	2,25	2,25	0,00	5
20	Tykadłów	5,68	1,03	2,07	0,26	0,00	2,07	0,26	0,00	1
21	Wojciechówka	0,58	0,29	0,58	0,29	0,87	0,00	0,29	0,00	1
22	Zborów	11,70	3,46	7,45	2,13	0,00	2,66	1,60	0,53	7
23	Złotniki Małe	8,99	2,62	7,49	0,75	0,00	1,87	4,49	0,37	6

Lp.	Sołectwo	1	2	3	4	5	6	7	8	Liczba wskazań powyżej średniej dla Gminy Żelazków
24	Żłotniki Wielkie	12,66	0,63	6,01	4,11	1,58	6,33	0,00	0,00	5
25	Żelazków	7,34	2,70	4,10	3,02	0,65	1,84	1,51	0,11	7
Gmina Żelazków		6,07	1,96	3,48	1,82	0,46	1,58	0,98	0,16	-

Podczas diagnozy analizie poddano także liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców, saldo migracji oraz przyrost naturalny. Do sołectw, w których występuje najwięcej problemów demograficznych zaliczamy: Czartki, Kolonia Kokanin, Pólko i Wojciechówka (w każdym sołectwie 4 wskaźniki powyżej średniej dla Gminy Żelazków).

Tabela 7. Sfera społeczna – demografia

Lp.	Sołectwo	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców (mieszkańcy stali + czasowi na rok 2016)	Liczba osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców (mieszkańcy stali + czasowi na rok 2016)	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców (mieszkańcy stali + czasowi na rok 2016)	Saldo migracji na 100 mieszkańców na rok 2016	Przyrost naturalny na 100 mieszkańców na rok 2016	Liczba wskazań powyżej średniej dla Gminy Żelazków
1	Anielin	19,02	63,41	17,56	0,00	-0,98	3
2	Czartki	23,89	59,24	16,88	0,64	0,00	4
3	Dębe	17,87	66,56	15,57	-0,49	-0,66	2
4	Florentyna	21,36	62,87	15,57	1,20	1,00	3
5	Garzew	21,62	61,49	16,89	0,68	1,35	3
6	Goliszew	20,75	63,10	16,14	0,00	0,42	1
7	Helenów	20,63	60,32	19,05	0,00	0,00	2
8	Ilno	24,10	60,24	15,66	1,20	-0,60	3
9	Janków	20,21	60,98	18,82	2,09	1,05	2
10	Kokanin	19,68	64,06	16,26	0,61	0,49	3
11	Kolonia Kokanin	16,19	65,08	18,73	0,32	-0,63	4
12	Kolonia Skarszewek	20,33	65,04	14,63	4,27	0,00	3
13	Borków Nowy	23,60	60,67	15,73	-1,69	1,69	1
14	Pólko	20,33	61,54	18,13	0,55	0,27	2
15	Russów	22,37	60,86	16,77	0,65	0,00	4
16	Skarszew	23,69	62,06	14,24	1,45	0,15	2
17	Skarszewek	25,41	61,07	13,52	-0,82	-0,41	2
18	Borków Stary	23,17	61,89	14,94	2,44	-0,91	3
19	Szosa Turecka	22,52	60,36	17,12	1,80	0,90	3
20	Tykadłów	18,35	66,93	14,73	1,81	1,81	2
21	Wojciechówka	24,71	64,53	10,76	2,62	0,87	3
22	Zborów	22,07	62,77	15,16	1,60	0,00	4
23	Żłotniki Małe	20,22	58,80	20,97	-0,37	-0,75	2
24	Żłotniki Wielkie	17,72	58,86	23,42	1,58	1,27	2
25	Żelazków	20,95	62,53	16,52	1,51	0,32	2
Gmina Żelazków		21,03	62,71	16,25	0,04	0,01	-

Tabela poniżej prezentuje liczbę wydarzeń kulturowych oraz liczbę organizacji pozarządowych. Wskaźniki poniżej wartości referencyjnej oznaczają negatywne zjawiska. Do sołectw, które borykają się z najmniejszą liczbą wydarzeń kulturowych oraz/lub najmniejszą liczbą organizacji pozarządowych, należy zaliczyć: Anielin, Czartki, Dębe, Garzew, Goliszew, Helenów, Ilno, Janków, Kokanin,

Kolonia Kokanin, Kolonia Skarszewek, Borków Nowy, Russów, Skarszew, Skarszewek, Szosa Turecka, Tykadłów, Wojciechówka, Złotniki Małe, Złotniki Wielkie, Żelazków.

Tabela 8. Liczba wydarzeń kulturowych oraz liczba organizacji pozarządowych w 2016 r.

Lp.	Sołectwo	Liczba wydarzeń kulturowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (w 2016 roku) dane szacunkowe	Liczba organizacja pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (w 2016 roku) dane szacunkowe	Liczba wskazań poniżej średniej dla Gminy Żelazków
1	Anielin	0,49	0,49	1
2	Czartki	0,32	0,64	1
3	Dębe	0,66	0,16	1
4	Florentyna	4,39	0,40	0
5	Garzew	0,00	0,00	2
6	Goliszew	0,21	0,42	1
7	Helenów	0,00	0,00	2
8	Ilno	0,00	0,60	1
9	Janków	0,35	0,70	1
10	Kokanin	0,12	0,24	2
11	Kolonia Kokanin	0,00	0,00	2
12	Kolonia Skarszewek	0,20	0,41	1
13	Borków Nowy	0,00	0,00	2
14	Pólko	0,55	0,55	0
15	Russów	1,08	0,22	1
16	Skarszew	0,15	0,29	2
17	Skarszewek	0,00	0,00	2
18	Borków Stary	0,61	0,61	0
19	Szosa Turecka	0,00	0,00	2
20	Tykadłów	0,52	0,78	1
21	Wojciechówka	0,00	0,00	2
22	Zborów	0,00	0,27	2
23	Złotniki Małe	0,37	0,37	1
24	Złotniki Wielkie	0,00	0,00	2
25	Żelazków	0,54	0,32	1
Gmina Żelazków		0,53	0,32	-

Podsumowanie – sfera społeczna

Do analizy sfery społecznej wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej. Na obszarze gminy Żelazków widoczny jest problem bezrobocia. Długotrwałe bezrobocie występuje w ponad połowie sołectw w Gminie. Aby zniwelować występujący problem, należy podjąć działania aktywizujące i pomocowe dla bezrobotnych na obszarze Gminy, które pozwolą na zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie Żelazków.

Po przeprowadzonej analizie wskaźnikowej wnioskuje się, iż problem ubóstwa występuje w Żelazkowie. Osoby objęte pomocą społeczną stanowią duży odsetek w Gminie. Najgorzej sytuacja przedstawia się w sołectwie Żelazków (7 wskaźników powyżej średniej dla Gminy Żelazków), Złotniki Małe (6 wskaźników powyżej średniej dla Gminy Żelazków), Janków (6 wskaźników powyżej średniej dla Gminy Żelazków) oraz Dębe (6 wskaźników powyżej średniej dla Gminy Żelazków).

W Żelazkowie obserwuje się także problemy demograficzne, duży odsetek osób w wieku produkcyjnym oraz przekraczające średnią dla Gminy saldo migracji przede wszystkim powodują problemy demograficzne. Niska liczba wydarzeń kulturalnych powoduje, iż aktywizacja i integracja społeczności lokalnej staje się niemożliwa.

Tabela 9. Wskaźniki sfery społecznej

Lp.	Wskaźnik
1	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców
2	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców
3	Liczba osób bezrobotnych do 30 r.ż. na 100 mieszkańców
4	Liczba osób korzystających ze świadczeń Pomocy Społecznej na 100 mieszkańców
5	Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców
6	Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców
7	Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
8	Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta” na 100 mieszkańców
9	Liczba dzieci objętych pomocą na dożywianie (posiłki) na 100 mieszkańców
10	Liczba osób korzystających z pomocy na zakup opału na 100 mieszkańców
11	Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 100 mieszkańców
12	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (mieszkańcy stali + czasowi na rok 2016) na podstawie danych z USC
13	Liczba osób w wieku produkcyjnym (mieszkańcy stali + czasowi na rok 2016) na podstawie danych z USC
14	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (mieszkańcy stali + czasowi na rok 2016) na podstawie danych z USC
15	Saldo migracji na 100 mieszkańców na rok 2016 na podstawie danych z USC
16	Przyrost naturalny na 100 mieszkańców na rok 2016 na podstawie danych z USC
17	Liczba wydarzeń kulturalnych (w 2016 roku) dane szacunkowe
18	Liczba organizacja pozarządowych (w 2016 roku) dane szacunkowe

Źródło: opracowanie grupa BST

Sfera gospodarcza

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza sytuacji zastanej są niezwykle ważne w kontekście planowanych działań, w ramach procesu rewitalizacji. Analizie poddany został obszar przedsiębiorczości w gminie Żelazków. Siłą rozwojową każdego sołectwa jest jej kondycja ekonomiczno-gospodarcza. Wyznaczanie obszarów stanowiących o problematycznym charakterze gminy, pozwoli na dokonanie zmian, pozwalających w przyszłości ograniczyć bariery rozwojowe gminy. Skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów.

Podczas diagnozy sfery gospodarczej w gminie Żelazków wzięto pod uwagę liczbę podmiotów gospodarczych REGON na 100 mieszkańców, liczbę podmiotów REGON skreślonych w 2016 i 2017 roku oraz liczbę gospodarstw rolnych na 100 mieszkańców. Gmina Żelazków boryka się z negatywnymi zjawiskami strefy gospodarczej.

Tabela 10. Sfera gospodarcza

Lp	Sołectwo	Liczba podmiotów gospodarczych REGON na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych REGON skreślonych w 2016 i 2017 roku na 100 mieszkańców	Liczba gospodarstw rolnych na 100 mieszkańców	Liczba wskazań powyżej średniej dla Gminy Żelazków
1	Anielin	34,15	0,49	22,93	0
2	Czartki	23,89	0,64	19,75	0
3	Dębe	16,56	0,66	7,70	2
4	Florentyna	24,15	1,40	11,78	2
5	Garzew	23,65	0,00	19,59	0
6	Goliszew	22,43	0,21	13,63	1
7	Helenów	17,46	1,59	14,29	2
8	Ilno	27,71	1,20	21,08	1
9	Janków	23,34	0,35	20,56	0
10	Kokanin	27,38	2,69	9,66	2
11	Kolonia Kokanin	26,67	0,95	13,97	0
12	Kolonia Skarszewek	22,15	2,03	11,38	3
13	Borków Nowy	28,09	0,56	20,22	0
14	Pólko	27,75	2,47	13,46	1
15	Russów	27,74	1,29	15,70	1
16	Skarszew	21,80	1,16	11,63	2
17	Skarszewek	20,90	0,82	11,48	2
18	Borków Stary	17,68	0,91	8,54	2
19	Szosa Turecka	36,49	1,80	13,51	1
20	Tykadłów	22,74	1,03	17,31	0
21	Wojciechówka	23,26	1,16	4,94	1
22	Zborów	22,61	0,27	11,70	2
23	Złotniki Małe	21,35	0,00	13,11	1
24	Złotniki Wielkie	9,81	0,63	5,38	2
25	Żelazków	15,33	1,62	6,16	3
Gmina Żelazków		22,66	1,19	12,13	-

Podsumowanie – sfera gospodarcza

Do analizy sfery gospodarczej wykorzystano następujące wskaźniki: liczbę podmiotów gospodarczych REGON na 100 mieszkańców, liczbę podmiotów REGON skreślonych w 2016 i 2017 roku oraz liczbę gospodarstw rolnych na 100 mieszkańców. W gminie Żelazków widoczna jest niska liczba podmiotów gospodarczych, co powoduje brak rozwoju Gminy pod względem gospodarczym.

Sfera środowiskowa

Jednym z równie ważnych aspektów diagnozy obszarów zdegradowanych jest sfera środowiskowa. Analiza tego obszaru pozwoli na określenie kondycji środowiskowej gminy Żelazków. Współcześnie nacisk kładzie się na optymalizowanie sytuacji środowiskowej, gdyż ma ona wpływ na jakość życia mieszkańców gminy oraz stanowi o atrakcyjności i potencjale danego obszaru. Zatem identyfikacja kondycji środowiska w gminie Żelazków staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów kryzysowych, wymagających działań interwencyjnych w ramach procesu rewitalizacji.

Sfera środowiskowa w gminie Żelazków zdiagnozowana została na podstawie wskaźnika nagromadzenia wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z tabelą występuje połowa sołectw, w których wskaźnik nagromadzenia wyrobów azbestowych jest wysoki, m.in. sołectwa: Anielin, Dębe, Kokanin, Russów, Szosa Turecka, Tykadłów, Wojciechówka, Złotniki Małe, Złotniki Wielkie, Żelazków.

Tabela 11. Strefa środowiskowa

Lp.	Sołectwo	Azbest - Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest - dane szacunkowe (liczba wszystkich budynków z pokryciem azbestowym)	Liczba wskazań powyżej średniej dla Gminy Żelazków
1	Anielin	39,03	1
2	Czartki	1,98	0
3	Dębe	23,36	1
4	Florentyna	4,08	0
5	Garzew	3,78	0
6	Goliszew	1,84	0
7	Helenów	8,21	0
8	Ilno	3,42	0
9	Janków	7,54	0
10	Kokanin	22,57	1
11	Kolonia Kokanin	3,85	0
12	Kolonia Skarszewek	10,32	0
13	Borków Nowy	11,00	0
14	Pólko	9,68	0
15	Russów	39,12	1
16	Skarszew	6,97	0
17	Skarszewek	7,42	0

Lp.	Sołectwo	Azbest - Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest - dane szacunkowe (liczba wszystkich budynków z pokryciem azbestowym)	Liczba wskazań powyżej średniej dla Gminy Żelazków
18	Borków Stary	2,78	0
19	Szosa Turecka	28,50	1
20	Tykadłów	13,42	1
21	Wojciechówka	58,84	1
22	Zborów	10,57	0
23	Złotniki Małe	18,55	1
24	Złotniki Wielkie	20,10	1
25	Żelazków	28,17	1
Gmina Żelazków		11,96	-

Podsumowanie – sfera środowiskowa

Do analizy sfery środowiskowej wykorzystano wskaźnik, który pomógł w diagnozie gminy Żelazków: nagromadzenie wyrobów zawierających azbest.

Najwyższy wskaźnik nagromadzenia azbestu został odnotowany w sołectwach: Anielin, Dębe, Kokanin, Russów, Szosa Turecka, Tykadłów, Wojciechówka, Złotniki Małe, Złotniki Wielkie, Żelazków.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

O potencjale i atrakcyjności danego obszaru świadczą również warunki przestrzenno-funkcjonalne, mogące stać się przyczyną do przyciągania nowych mieszkańców lub potencjalnych inwestorów w gminie.

W ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej analizie poddano liczbę przystanków autobusowych, i udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej. Mieszkańcy następujących sołectw: Anielin, Helenów, Janków, Russów, Tykadłów, Zborów, Złotniki Małe, Złotniki Wielkie, nie korzystają z sieci kanalizacyjnej.

Tabela 12. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Lp	Sołectwo	Liczba przystanków autobusowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (dane szacunkowe)	Liczba wskazań powyżej średniej dla Gminy Żelazków
1	Anielin	2,93	0,00	1
2	Czartki	0,96	98,09	1
3	Dębe	0,98	100,00	1
4	Florentyna	1,20	98,60	0
5	Garzew	2,03	83,78	0
6	Goliszew	1,68	84,70	0
7	Helenów	1,59	0,00	1

Lp	Sołectwo	Liczba przystanków autobusowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (dane szacunkowe)	Liczba wskaźników powyżej średniej dla Gminy Żelazków
8	Ilno	1,20	100,00	0
9	Janków	0,70	0,00	2
10	Kokanin	0,86	99,27	1
11	Kolonia Kokanin	1,90	100,00	0
12	Kolonia Skarszewek	0,81	98,17	1
13	Borków Nowy	1,12	99,44	0
14	Pólko	0,82	100,00	1
15	Russów	1,72	0,00	1
16	Skarszew	0,29	84,30	1
17	Skarszewek	1,64	100,00	0
18	Borków Stary	0,61	100,00	1
19	Szosa Turecka	1,35	97,30	0
20	Tykadłów	1,55	0,00	1
21	Wojciechówka	0,00	97,67	1
22	Zborów	0,80	0,00	2
23	Żłotniki Małe	2,25	0,00	1
24	Żłotniki Wielkie	0,63	0,00	2
25	Żelazków	0,54	87,69	1
Gmina Żelazków		1,05	71,29	-

Podsumowanie – sfera przestrzenno-funkcjonalna

Do analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej wykorzystano wskaźniki, które pomogły w diagnozie obszaru gminy Żelazków: liczba przystanków autobusowych i udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej.

W sołectwach: Anielin, Helenów, Janków, Russów, Tykadłów, Zborów, Żłotniki Małe, Żłotniki Wielkie, mieszkańcy nie korzystają z sieci kanalizacyjnej. Występowanie negatywnych zjawisk odnotowano dla sołectw: Helenów, Janków, Russów, Skarszew, Tykadłów, Zborów, Żłotniki Małe, Żłotniki Wielkie, Żelazków.

Sfera techniczna

Ważnym aspektem świadczącym również o potencjale i atrakcyjności danego obszaru są warunki techniczne. Mogą one także stać się przyczyną przyciągania potencjalnych inwestorów, jak również nowych mieszkańców.

Podczas diagnozy sfery technicznej w gminie Żelazków wzięto pod uwagę liczbę wydanych pozwoleń na budowę, liczbę zabytków, szacowany odsetek dróg gminnych do remontu, ocenę stopnia degradacji technicznej obiektów budowlanych użyteczności publicznej oraz liczbę budynków mieszkalnych. Zgodnie z poniższą tabelą, w niektórych sołectwach gminy Żelazków nie występują budynki zabytkowe. W dziesięciu sołectwach konieczny jest remont lub

modernizacja dróg oraz na ponad połowie obszaru gminy występują budynki wymagające remontu.

Tabela 13. Sfera techniczna

Lp	Sołectwo	Liczba wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców (w 2016 roku)	Liczba zabytków przeliczeniu na 100 mieszkańców	Szacowany odsetek dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji (ocena subiektywna)	Stopień degradacji technicznej obiektów budowlanych użyteczności publicznej (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo małą degradację techniczną budynków, a 5 bardzo dużą degradację) ⁸	Liczba budynków mieszkalnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców (liczba szacunkowa – wybudowane do 2016 roku)	Liczba wskaźników powyżej średniej dla Gminy Żelazków
1	Anielin	0,49	0,00	20%	3	26,83	3
2	Czartki	1,27	0,00	30%	5	24,52	3
3	Dębe	1,80	0,49	15%	3	17,05	3
4	Florentyna	1,40	0,20	20%	3	22,16	3
5	Garzew	0,00	0,00	20%	0	29,05	2
6	Goliszew	0,84	0,63	15%	3	24,95	3
7	Helenów	0,00	0,00	3%	0	30,16	1
8	Ilno	1,20	0,60	15%	3	21,69	3
9	Janków	0,00	0,35	30%	2	26,83	4
10	Kokanin	2,57	0,12	20%	3	31,91	2
11	Kolonia Kokanin	1,27	0,00	20%	3	31,11	2
12	Kolonia Skarszewek	2,44	0,20	35%	5	28,86	2
13	Borków Nowy	0,56	0,56	15%	0	26,97	2
14	Pólko	0,55	0,00	10%	2	26,10	2
15	Russów	0,65	0,43	15%	2	25,81	3
16	Skarszew	0,44	0,00	25%	2	21,80	4
17	Skarszewek	0,41	0,00	15%	0	22,54	2
18	Borków Stary	0,00	0,61	25%	2	20,43	5
19	Szosa Turecka	3,60	0,00	10%	0	27,03	0
20	Tykadłów	0,78	0,26	15%	2	25,32	3
21	Wojciechówka	2,33	0,00	10%	0	27,62	0
22	Zborów	0,80	0,53	15%	2	22,07	4
23	Żółtniki Małe	1,50	0,37	15%	3	19,48	3
24	Żółtniki Wielkie	0,00	0,32	15%	0	18,67	3
25	Żelazków	0,43	0,11	15%	3	22,46	3
Gmina Żelazków		1,12	0,23	18%	2	24,54	-

Podsumowanie sfery technicznej

Do analizy sfery technicznej wykorzystano następujące wskaźniki: liczbę wydanych pozwoleń na budowę, liczbę zabytków, szacowany odsetek dróg gminnych do remontu, ocenę stopnia de-

⁸ Stopień degradacji technicznej obiektów budowlanych użyteczności publicznej oceniono na podstawie zużycia elementów budynku zarówno konstrukcyjnych, wykończeniowych, jak i wyposażenia i instalacji.

gradacji technicznej obiektów budowlanych użyteczności publicznej oraz liczbę budynków mieszkalnych.

W sołectwie Garzew, Helenów, Janków, Borków Stary, Złotniki Wielkie w 2016 roku nie wydano żadnego pozwolenia na budowę. Najwyższy stopień degradacji obiektów budowlanych użyteczności publicznej zidentyfikowano w sołectwie Czarłki oraz Kolonia Skarszewek.

OBSZAR ZDEGRADOWANY

Obszary koncentracji negatywnych zjawisk zostały wskazane w sposób obiektywny w oparciu o zróżnicowane narzędzia, metody i techniki badawcze. W celu zdiagnozowania problemów dokonano analizy danych zastanych (desk research), której podstawą były zasoby Banku Danych Lokalnych. Dopełnieniem prowadzonych badań uczyniono analizę wskaźnikową, która pozwoliła zobrazować natężenie i koncentrację występujących zjawisk kryzysowych.

Zestaw wskaźników dla gminy ze sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zestawiono w tabeli poniżej. Uwzględniając aspekt społeczny, jako jeden z najważniejszych wskaźników definiujący negatywne zjawisko na wskazanym obszarze, wyodrębniono obszary, które cechują się największymi przekroczeniami w czterech sferach (sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna analizowana łącznie). Wskazane obszary, które powinny zostać poddane rewitalizacji zaznaczono kolorem.

Stan kryzysowy występuje na obszarach, na których w sferze społecznej przekroczono min. 10 wskaźników i więcej niż połowę w co najmniej jednej z trzech sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalno-technicznej).

Tabela 14. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk

Lp.	Obszar sołectwa	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Obszar zdegradowany
1	Anielin	8	0	1	1	3	
2	Czarłki	8	0	0	1	3	
3	Dębe	12	2	1	1	3	Tak
4	Florentyna	10	2	0	0	3	Tak
5	Garzew	9	0	0	0	2	
6	Goliszew	7	1	0	0	3	
7	Helenów	4	2	0	1	1	
8	Ilno	7	1	0	0	3	
9	Janków	12	0	0	2	4	Tak
10	Kokanin	7	2	1	1	2	
11	Kolonia Kokanin	8	0	0	0	2	
12	Kolonia Skarszewek	9	3	0	1	2	
13	Borków Nowy	5	0	0	0	2	
14	Pólko	5	1	0	1	2	

Lp.	Obszar sołectwa	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Obszar zdegradowany
15	Russów	8	1	1	1	3	
16	Skarszew	8	2	0	1	4	
17	Skarszewek	6	2	0	0	2	
18	Borków Stary	10	2	0	1	5	Tak
19	Szosa Turecka	12	1	1	0	0	Tak
20	Tykadłów	5	0	1	1	3	
21	Wojciechówka	7	1	1	1	0	
22	Zborów	16	2	0	2	4	Tak
23	Złotniki Małe	12	1	1	1	3	Tak
24	Złotniki Wielkie	11	2	1	2	3	Tak
25	Żelazków	12	3	1	1	3	Tak

Obszar zdegradowany, który został wyznaczony na podstawie wskaźników zamieszkiwany jest przez 3820 osób, co stanowi 40,05% ogółu ludności gminy. Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi 5480,41 ha, co stanowi 48,21% powierzchni gminy. Ze względu na to, że liczba ludności przekracza dopuszczalnych 30% ludności zamieszkiwanej na obszarze rewitalizacji, obszar poddano ponownej wnikliwej analizie i do obszaru rewitalizacji wybrano obszary o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk oraz o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy Żelazków.

OBSZAR REWITALIZACJI

Rozpoznanie problemów występujących w gminie Żelazków dało podstawy do wyznaczenia obszaru rewitalizacji i umożliwiło wskazanie terenu najbardziej wymagającego wsparcia. Obszar wskazany do rewitalizacji został skonkretyzowany w oparciu o dane ilościowe oraz wskaźniki jakościowe, co umożliwiło uchwycenie powiązań funkcjonalnych obszarów.

Obszar rekomendowany do rewitalizacji w gminie Żelazków został wyznaczony na podstawie analizy społeczno-gospodarczo-przestrzennej. Obszar rewitalizacji wyznaczony został na obszarach, na których zdiagnozowano stan kryzysowy z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z trzech sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalno-technicznej). Ponadto w trakcie delimitacji obszaru rewitalizacji uwzględniono znaczenie obszaru dla rozwoju lokalnego.

Zasadniczym założeniem przy delimitacji obszaru zdegradowanego było wskazanie obszarów, na których koncentrują się negatywne zjawiska społeczne. Podczas analizy wykorzystano dane pozyskane m.in. z Urzędu Gminy w Żelazkowie, Ośrodka Pomocy Społecznej. Działania diagnostyczne zwięźnione zostały identyfikacją licznych zjawisk kryzysowych na wskazanym obszarze rewitalizacji oraz potwierdziły konieczność szybkiej interwencji oraz działań w celu ich eliminacji lub istotnego ograniczenia.

Wg wytycznych Ministerstwa Rozwoju, obszar rewitalizacyjny nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar zdegradowany został poddany wnikliwej analizie. Nastąpiło to na podstawie analizy desk research oraz analizy wskaźnikowej. Opierając się na wyżej wymienionych metodach badawczych podjęto decyzję, co do wyboru jednostek przestrzennych, które objęte zostaną obszarem rewitalizacji.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji w gminie Żelazków zostało oparte na zapisie zawartym w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 odnoszącym się do definicji obszaru rewitalizacji „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację”.

Obszar rewitalizacji wyznaczono na terenie następujących sołectw: Zborów, Złotniki Wielkie, Żelazków. Na wyznaczonym obszarze mieszka 1 566 osób, co stanowi 16,42 % ogółu ludności gminy Żelazków, obszar zajmuje powierzchnię 18,65 km², co stanowi 16,42 % powierzchni gminy.

Tabela 15. Obszar rewitalizacji

Podobszary	Powierzchnia [km ²]	Odsetek	Liczba mieszkańców [osoby]	Odsetek
Podobszar I Zborów	6,51	5,73	372	3,90
Podobszar II Złotniki Wielkie	5,01	4,41	268	2,81
Podobszar III Żelazków	7,13	6,28	926	9,71
Obszar rewitalizacji	18,65	16,42	1 566	16,42

Wybór powyższych jednostek do objęcia programem rewitalizacji podyktowany został przede wszystkim szczególną koncentracją negatywnych zjawisk występujących na tych obszarach współwystępujących z problemami technicznymi, gospodarczymi, środowiskowymi i przestrzennie-funkcjonalnymi.

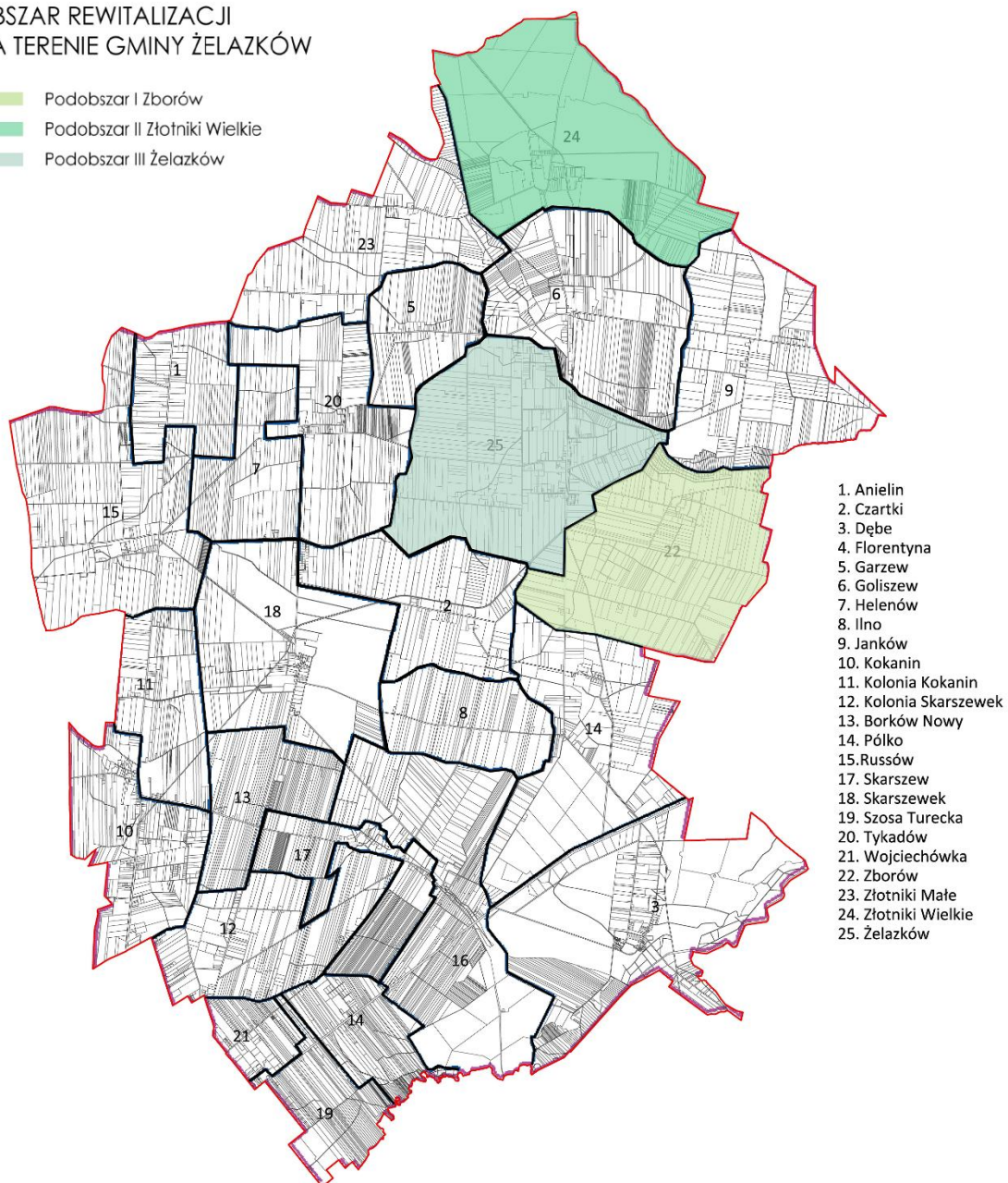
Wyzwania w kwestiach społecznych obejmują wysoki, w porównaniu do średniego poziomu dla gminy, poziom bezrobocia. Jednocześnie, we wskazanych jednostkach przestrzennych mieszkańcy wykazują dużą zależność od pomocy społecznej oraz bardzo niskie zaangażowanie w życie lokalne, przejawiające się niewielką liczbą wydarzeń kulturalnych.

O włączeniu wybranych jednostek do obszaru rewitalizacji zadecydowały także problemy natury gospodarczej – mieszkańcy wykazują bardzo niską aktywność w tym zakresie. Dodatkowo występują tam dość poważne problemy środowiskowe, związane z nagromadzeniem azbestu, oraz w zakresie problemów technicznych – wysoki stopień degradacji technicznej obiektów budowlanych użyteczności publicznej.

Mapa 4. Obszar rewitalizacji

OBSZAR REWITALIZACJI
NA TERENIE GMINY ŻELAZKÓW

- Podobszar I Zborów
- Podobszar II Żłotniki Wielkie
- Podobszar III Żelazków

POGŁĘBIONA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji został wyznaczony na podstawie dokonanych analiz, które potwierdziły koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz innych sferach na terenie wyznaczonych podobszarów, tj. sołectwo Zborów, Żłotniki Wielkie oraz Żelazków.

Ponadto do pogłębionej diagnozy wykorzystano wyniki badania zrealizowanego wśród interesariuszy procesu rewitalizacji. Badania zostały przeprowadzone techniką CATI. W badaniu wzięto udział łącznie 50 osób, które oceniały sytuację na obszarze rewitalizacji. W trakcie tworzenia Programu Rewitalizacji, jako jedną z form partycypacji społeczności lokalnej przeprowadzono spacer badawczy. Uczestnikami spaceru badawczego były osoby dorosłe, pracujące w rolnictwie lub poza gminą oraz dzieci uczące się w placówkach na terenie gminy bądź dojeżdżające do szkół średnich w Kaliszu. Uczestnicy zostali zapytani czego brakuje w gminie, najczęściej odpowiadano, iż brakuje placów zabaw, żłobka, boisk oraz ścieżek rowerowych. Ogólny wniosek, który został wyciągnięty z przeprowadzonego spaceru brzmi następująco: *„Żelazków to niewielka wieś wymagająca poprawy wizerunku, stanu ulic, chodników, bez ścieżek rowerowych. Niektóre budynki należałoby odnowić, odmalować. Brakuje infrastruktury dla dzieci i młodzieży.”*

W tabeli poniżej zestawiono wartości wskaźnika dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze średnimi wartościami referencyjnymi, co ilustruje skalę problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Analiza danych pozwala stwierdzić, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej (np.: bezrobocie, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, liczba dożywianych dzieci, ludność w wieku nieprodukcyjnym). Wskazane poniżej czynniki potwierdzają konieczność przeprowadzenia przedsięwzięć naprawczych na obszarze rewitalizacji.

W sferze społecznej, w przypadku bezrobocia widoczne jest przekroczenie wartości referencyjnej w większości podobszarów rewitalizacji. Występujące bezrobocie wiąże się również z niską liczbą podmiotów gospodarczych występujących na terenie obszaru rewitalizacji w gminie Żelazków. Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji jest niższa niż na terenie gminy Żelazków. Kolejnym problemem jest ubóstwo. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji jest wysoka w stosunku do całej gminy, wskaźnik ten diagnozuje to problem ubóstwa. Aby przeciwdziałać temu problemowi należy podjąć szereg działań, które pozwolą na poprawę sytuacji na tych obszarach. Na podobszarze II i III zidentyfikowano dużą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, co jest negatywnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój gminy. Starzenie się ludności może prowadzić między innymi do: niekorzystnych zmian w populacji kobiet w wieku prokreacyjnym czy zmniejszenia potencjalnych zasobów pracy i wzrostu liczby ludności w wieku emerytalnym. Kolejnym analizowanym wskaźnikiem jest liczba wydarzeń kulturalnych. Na dwóch z trzech podobszarów rewitalizacji nie zorganizowano do tej pory żadnego wydarzenia kulturalnego. Organizacja wydarzeń kulturalnych na obszarze rewitalizacji w gminie Że-

lazków pozwoli na rozwój gminy pod względem atrakcyjności nie tylko dla mieszkańców, ale również dla turystów. To również aktywizacja i integracja różnych środowisk przy organizacji wydarzeń.

W sferze środowiskowej największym problemem jest liczba wyrobów zawierających azbest. Ten problem dotyczy wszystkich podobszarów rewitalizacji. Szczególnie widocznie jest to na podobszarze II. Wskaźnik nagromadzenia azbestu na podobszarze II jest prawie trzy razy wyższy niż w całej gminie Żelazków. Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu.

Wskaźniki analizowane należące do pozostałych sfer również znacząco przekroczone są na obszarze rewitalizacji w stosunku do gminy Żelazków. Najbardziej znaczącymi, zidentyfikowanymi problemami w pozostałych sferach na obszarze rewitalizacji jest udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej.

Podsumowując, w poniższej tabeli szczegółowo przedstawiono występujące problemy na obszarze rewitalizacji oraz ich nasilenie w stosunku do całej gminy. Po przeprowadzonej analizie widoczne jest, iż wyznaczony obszar rewitalizacji został prawidłowo, ponieważ skumulowana jest tam duża liczba problemów, którą należy niwelować poprzez podjęcie działań rewitalizacyjnych.

Tabela 16. Skala potrzeb rewitalizacyjnych

Czynnik poddany analizie	Wskaźnik	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji	Wartość referencyjna	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji
Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych	Podobszar I: 2,13 Podobszar II: 1,58 Podobszar III: 1,51	1,62	+ - -
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Podobszar I: 1,86 Podobszar II: 0,95 Podobszar III: 0,97	0,91	- + +
	Liczba osób bezrobotnych do 30 r.ż.	Podobszar I: 0,80 Podobszar II: 0,32 Podobszar III: 0,76	0,57	+ - +
Ubóstwo	Liczba osób korzystających ze świadczeń Pomocy Społecznej	Podobszar I: 11,7 Podobszar II: 12,66 Podobszar III: 7,34	6,07	+ + +
	Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwalej lub ciężkiej choroby	Podobszar I: 3,46 Podobszar II: 0,63 Podobszar III: 2,70	1,97	+ - +
	Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Podobszar I: 7,45 Podobszar II: 6,01 Podobszar III: 4,10	3,48	+ + +
	Liczba osób z niepełnościami korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej	Podobszar I: 2,13 Podobszar II: 4,11 Podobszar III: 3,02	1,82	+ + +
	Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta”	Podobszar I: 0,0 Podobszar II: 1,58 Podobszar III: 0,65	0,46	- + +
	Liczba dzieci objętych pomocą na dożywianie	Podobszar I: 2,66 Podobszar II: 6,33 Podobszar III: 1,84	1,58	+ + +
	Liczba osób korzystających z pomocy na zakup	Podobszar I: 1,6 Podobszar II: 0,0	0,98	+ -

Czynnik poddany analizie	Wskaźnik	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji	Wartość referencyjna	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji
Demografia	opatu	Podobszar III: 1,51		+
	Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi	Podobszar I: 0,53 Podobszar II: 0,0 Podobszar III: 0,11	0,16	+ - -
	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Podobszar I: 22,07 Podobszar II: 17,72 Podobszar III: 20,95	21,03	+ - -
	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Podobszar I: 62,77 Podobszar II: 58,86 Podobszar III: 62,53	62,71	+ - -
	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Podobszar I: 15,16 Podobszar II: 23,42 Podobszar III: 16,52	16,25	- + +
	Saldo migracji	Podobszar I: 1,60 Podobszar II: 1,58 Podobszar III: 1,51	0,04	+ + +
	Przyrost naturalny	Podobszar I: 0,0 Podobszar II: 1,27 Podobszar III: 0,32	0,01	- + +
Społeczeństwo	Liczba wydarzeń kulturalnych	Podobszar I: 0,0 Podobszar II: 0,0 Podobszar III: 0,54	0,53	- - +
	Liczba organizacji pozarządowych	Podobszar I: 0,27 Podobszar II: 0,0 Podobszar III: 0,32	0,32	- - +
Gospodarka	Liczba podmiotów gospodarczych	Podobszar I: 22,61 Podobszar II: 9,81 Podobszar III: 15,33	22,66	- - -
	Liczba podmiotów gospodarczych REGON skreślonych w 2016 i 2017 roku	Podobszar I: 0,27 Podobszar II: 0,63 Podobszar III: 1,62	1,19	- - +
	Liczba gospodarstw rolnych	Podobszar I: 11,70 Podobszar II: 5,38 Podobszar III: 6,16	12,13	- - -
Środowisko	Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest	Podobszar I: 22,07 Podobszar II: 41,46 Podobszar III: 21,71	14,30	+ + +
Pozostałe sfery	Liczba przystanków autobusowych	Podobszar I: 0,80 Podobszar II: 0,63 Podobszar III: 0,54	1,05	- - -
	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	Podobszar I: 0,0 Podobszar II: 0,0 Podobszar III: 87,69	71,29	- - +
	Liczba wydanych pozwoleń na budowę	Podobszar I: 0,80 Podobszar II: 0,0 Podobszar III: 0,43	1,12	- - -
	Liczba zabytków	Podobszar I: 0,53 Podobszar II: 0,32 Podobszar III: 0,11	0,23	+ + -
	Szacowany odsetek dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji	Podobszar I: 15% Podobszar II: 15% Podobszar III: 15%	18,0%	- - -
	Degradacja techniczna obiektów budowlanych użyteczności publicznej (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo małą degradację, a 5 bardzo dużą degradację)	Podobszar I: 2 Podobszar II: 0 Podobszar III: 3	2	= - +
	Liczba budynków mieszkalnych ogółem	Podobszar I: 22,07 Podobszar II: 18,67 Podobszar III: 22,46	24,54	- - -

Legenda:

„+” powyżej wartości referencyjnej

„-” poniżej wartości referencyjnej

„=” równe wartości referencyjnej

Sfera społeczna

Pierwszym analizowanym wskaźnikiem sfery społecznej było bezrobocie. Ze wszystkich podobszarów rewitalizacji wskaźnik liczby osób bezrobotnych przekroczył wartość referencyjną dla gminy równą 1,62 wyłącznie na podobszarze I, tj. w sołectwie Zborów (2,13), natomiast na pozostałych podobszarach sytuacja jest stabilna. Jednocześnie wśród społeczności zamieszkującej obszar rewitalizacji występuje problem osób długotrwale bezrobotnych, szczególnie na terenie sołectwa Zborów (wartość wskaźnika 1,86 przy wartości referencyjnej 0,91). Na pozostałych podobszarach wartości długotrwałego bezrobocia są relatywnie wysokie, i wynoszą 0,95 w Żłotnikach Wielkich oraz 0,97 w Żelazkowie. Aktywność zawodową mieszkańców oceniono również pod względem poziomu bezrobocia wśród ludzi młodych. Wskaźnik wykazał stosunkowo niską wartość dla całej gminy (0,57 osób bezrobotnych na 100 mieszkańców). W sołectwie Zborów oraz Żelazków wartości zostały nieznacznie przekroczone (odpowiednio 0,80 oraz 0,76). Sytuację na terenie II podobszaru (w Żłotnikach Wielkich) można określić jako dobrą (wartość wskaźnika 0,32).

Kolejnym badanym wskaźnikiem było ubóstwo. Dane wyraźnie wskazują na koncentrację negatywnych zjawisk w tym zakresie na terenie sołectw objętych obszarem rewitalizacji. Wartości wskaźnika liczby osób korzystającej z pomocy społecznej na terenie podobszarów wyznaczonych do rewitalizacji są jednymi z najwyższych w gminie. Średnio 12 osób na 100 w sołectwie Zborów oraz Żłotniki Wielkie korzysta z pomocy społecznej, podczas gdy w gminie wskaźnik ten jest o połowę niższy i wynosi 7,34. Analizując pozostałe wartości wskaźników przyczyniających się do pogorszenia warunków życia, zauważyć można bardzo wysokie wartości wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, szczególnie w sołectwach Zborów (7,45) oraz Żłotniki Wielkie (6,01), gdzie odnotowane wartości znacznie przekroczyły średnią dla gminy (3,48). Kolejnym negatywnym zjawiskiem występującym na obszarze rewitalizacji jest stosunkowo wysoki odsetek dzieci objętych pomocą na dożywianie. Podczas gdy w gminie wartość wskaźnika wyniosła 1,58, na terenie sołectwa Żłotniki Wielkie odnotowano wartość czterokrotnie wyższą (6,33) i jest to najwyższa wartość w gminie. Omawiany wskaźnik został również nieznacznie przekroczony w pozostałych podobszarach wyznaczonych do rewitalizacji (wartości 2,66 w sołectwie Zborów oraz 1,84 w Żelazkowie).

Analiza wskaźników dotyczących demografii pozwala stwierdzić, że sytuacja w gminie Żelazków jest stabilna. Około 21% mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, 63% w wieku produkcyjnym oraz 16% w wieku poprodukcyjnym. Negatywne zjawiska demograficzne zaobserwowano w sołectwie Żłotniki Wielkie, gdzie udział ludności w wieku poprodukcyjnym jest najwyższy w gminie (aż 23,4% ludności) i jednocześnie bardzo niski udział osób w wieku produkcyjnym (58,9%) oraz dzieci i młodzieży (17,7%).

Zauważono, że na obszarze rewitalizacji odbywa się stosunkowo niewiele wydarzeń kulturalnych – poza Żelazkowem podobszary charakteryzują się nikłym życiem kulturalnym (brak wydarzeń). Do-

datkowo, zaobserwowano znikomą aktywność społeczną mieszkańców, co wyraża się niską lub zerową wartością wskaźnika dotyczącego liczby organizacji społecznych – w Żółtnikach Wielkich wynosi ona 0,0, natomiast w Zborowie 0,27 przy średniej dla gminy równej 0,32.

Ponadto wyniki badania ilościowego wskazują, że do kluczowych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji należą: brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet) (46,0% odpowiedzi „wysokie natężenie” i 50% odpowiedzi „średnie natężenie” problemu), poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym (24,0% odpowiedzi „wysokie natężenie” i 56,0% odpowiedzi „średnie natężenie” problemu) oraz niski poziom zaufania w społeczeństwie (22,0% odpowiedzi „wysokie natężenie” i 58,0% odpowiedzi „średnie natężenie” problemu).

Tabela 17. Natężenie poszczególnych problemów społecznych na całym obszarze rewitalizacji [N=50]

Wyszczególnienie	Nie występuje	Niskie	Średnie	Wysokie
Bezrobocie	4,0%	70,0%	24,0%	2,0%
Ubóstwo	6,0%	54,0%	36,0%	4,0%
Przestępczość	8,0%	84,0%	6,0%	2,0%
Poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym	0,0%	20,0%	56,0%	24,0%
Poziom zaufania w społeczeństwie	0,0%	20,0%	58,0%	22,0%
Bezdomność	68,0%	30,0%	2,0%	0,0%
Alkoholizm	0,0%	24,0%	58,0%	18,0%
Narkomania	44,0%	50,0%	6,0%	0,0%
Przemoc w rodzinie	38,0%	56,0%	6,0%	0,0%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	38,0%	56,0%	6,0%	0,0%
Niepełnosprawność	0,0%	40,0%	52,0%	8,0%
Wandalizm	4,0%	78,0%	18,0%	0,0%
Dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)	0,0%	4,0%	50,0%	46,0%

Sfera gospodarcza

Na całym obszarze rewitalizacji występuje problem w postaci względnie niskiej liczby podmiotów gospodarczych. Wskaźnik w tym zakresie wynosi 22,66 dla gminy Żelazków, natomiast dla poszczególnych podobszarów kształtuje się następująco: 22,61 w Zborowie, 15,33 w Żelazkowie i 9,81 w Żółtnikach Wielkich. Dysproporcje te świadczą o znaczącym zróżnicowaniu wagi problemu w granicach obszaru rewitalizacji. Ponadto w Żelazkowie odnotowano najwyższą wartość wskaźnika informującego o podmiotach gospodarczych, które skreślono z rejestru REGON w latach 2016-2017 – wnosi on 1,62 przy średniej dla gminy 1,19. Jednocześnie pozostałe podobszary rewitalizacji nie spotkały się z tym problemem – wskaźniki dla nich wynoszą 0,27 dla I podobszaru i 0,63 dla II podobszaru.

Na całym obszarze rewitalizacji zidentyfikowano niższy niż w gminie wskaźnik dotyczący liczby gospodarstw rolnych. Najniższy jest on w podobszarze II (Żłotniki Wielkie) i wynosi 5,38 w porównaniu z wartością referencyjną 12,13. W podobszarze III (Żelazków) wynosi 6,16, a w I (Zborów) – 11,70.

Sfera środowiskowa

W granicach obszaru rewitalizacji sytuacja środowiskowa jest alarmująca, jeśli chodzi o badane aspekty. W każdym z podobszarów występuje bardzo wysokie przekroczenie wartości referencyjnej wskaźnika nagromadzenia wyrobów zawierających azbest. Wartość dla gminy wynosi 14,30, natomiast dla poszczególnych podobszarów jest znacznie wyższa – wynosi 21,71 w Żelazkowie, 22,07 w Zborowie i 41,46 w Żłotnikach Wielkich.

Sfera techniczna i przestrzenno-funkcjonalna

Pozostałe analizowane problemy dotyczą sfer technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej i odnoszą się do warunków życia mieszkańców pod kątem dostępności i jakości zabudowy. Na całym obszarze rewitalizacji mieszkańcy mają trudny dostęp do komunikacji zbiorowej – wskaźnik liczby przystanków autobusowych jest znacznie niższy w każdym z podobszarów aniżeli w gminie ogółem (1,05). W Zborowie wynosi on 0,8, w Żłotnikach Wielkich 0,63, natomiast w Żelazkowie – 0,54.

Dość słabo rozbudowana infrastruktura techniczna sprawia, że warunki mieszkalno-bytowe są pogorszone, negatywnie wpływa to również na jakość środowiska. Zaobserwowano również nierównomierne zaopatrzenie w sieć kanalizacyjną – 87,69% mieszkańców Żelazkowa z niej korzysta, natomiast w Zborowie i Żłotnikach Wielkich nie istnieje taka sieć.

Z zebranych danych wynika, że na obszarze rewitalizacji występuje mniejsze zainteresowanie podejmowaniem nowych inwestycji budowlanych – liczba wydanych pozwoleń na budowę jest znacznie niższa niż średnio w gminie, gdzie wynosi 1,12. Na obszarze rewitalizacji najwięcej pozwoleń wydano w Zborowie (0,8), a następnie w Żelazkowie (0,43), natomiast żadnych pozwoleń nie wydano w Żłotnikach Wielkich, co świadczy o pewnym zahamowaniu w rozwoju zabudowy w miejscowościach.

W Zborowie i Żłotnikach Wielkich zlokalizowanych jest stosunkowo więcej zabytków niż wskazuje to wartość referencyjna dla gminy w wysokości 0,23. W podobszarach tych wynosi ona odpowiednio 0,53 i 0,32. Choć obiekty zabytkowe są nierzadko cenne kulturowo, to bardzo często ich obecność jest utrudnieniem, wynikającym z konieczności konserwacji i wymagających prac remontowych, co wynika z często złego stanu technicznego obiektów. Ponadto w kontekście degradacji technicznej obiektów budowlanych ogółem zdiagnozowano, że w największym stopniu degradacji ulegają budynki w Żelazkowie, a następnie w Zborowie. Jednocześnie na całym podobszarze

rewitalizacji wskaźnik liczby budynków mieszkalnych ogółem jest niższy niż wartość dla gminy równa 22,54. Wynosi on w podobszarach kolejno: 22,0, 18,67 i 22,46.

Pozytywnym aspektem w sferze technicznej jest fakt, że w całym obszarze rewitalizacji szacowany odsetek dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji jest niższy niż wartość referencyjna dla gminy – wynosi on 15%, podczas gdy w gminie jest to 18%. Świadczy to o relatywnie dobrym stanie dróg.

Biorąc pod uwagę wyniki badania ilościowego, do aspektów życia na obszarze rewitalizacji, które zostały przez respondentów ocenione najniżej, należą: transport publiczny (średnia ocen 2,4) estetyka i zagospodarowanie przestrzeni (zieleń miejska, mała architektura, ławki) (2,7) oraz dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych (2,7).

Tabela 18. Ocena poszczególnych aspektów życia na całym obszarze rewitalizacji [N=50]

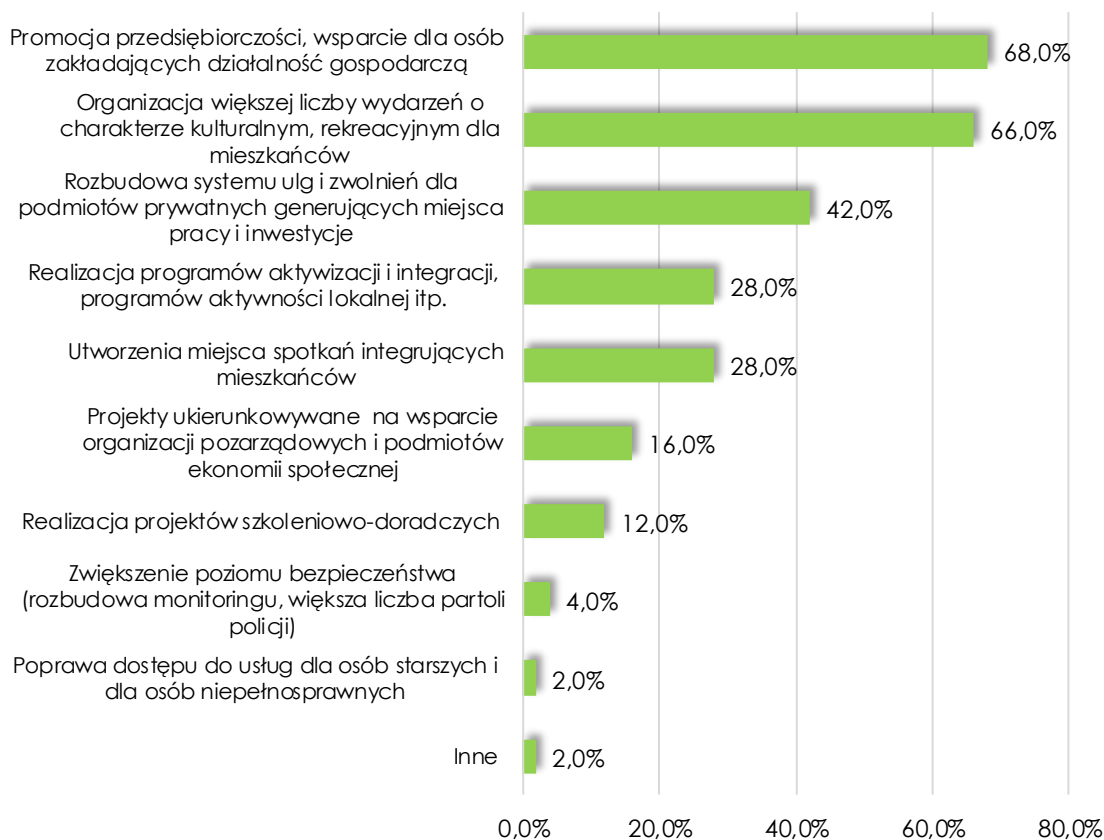
Wyszczególnienie	1	2	3	4	5	Nie mam zdania
Dostępność i jakość usług opiekuńczych nad małymi dziećmi	0,0%	8,0%	10,0%	34,0%	20,0%	28,0%
Dostępność i jakość usług edukacyjnych	0,0%	8,0%	18,0%	32,0%	30,0%	12,0%
Dostępność i jakość usług służby zdrowia	12,0%	16,0%	24,0%	24,0%	10,0%	14,0%
Dostępność i jakość usług w zakresie pomocy społecznej	0,0%	6,0%	8,0%	20,0%	12,0%	54,0%
Dostępność i jakość oferty kulturalnej	12,0%	14,0%	34,0%	24,0%	10,0%	6,0%
Dostępność i jakość oferty rekreacyjno-sportowej	4,0%	18,0%	38,0%	14,0%	10,0%	16,0%
Dostępność i jakość obiektów usługowo-handlowych	0,0%	6,0%	12,0%	62,0%	18,0%	2,0%
Warunki do aktywności obywatelskiej i działania organizacji pozarządowych	2,0%	8,0%	22,0%	10,0%	4,0%	54,0%
Estetyka i zagospodarowanie przestrzeni (zieleń miejska, mała architektura, ławki)	18,0%	22,0%	38,0%	20,0%	2,0%	0,0%
Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych	4,0%	24,0%	48,0%	10,0%	0,0%	14,0%
Stan dróg i chodników	10,0%	24,0%	34,0%	26,0%	6,0%	0,0%
Stan budynków mieszkalnych, w tym wyposażenie w podstawowe media	0,0%	4,0%	30,0%	60,0%	6,0%	0,0%
Transport publiczny	16,0%	28,0%	26,0%	6,0%	2,0%	22,0%
Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	0,0%	4,0%	18,0%	26,0%	6,0%	46,0%
Wsparcie osób bezrobotnych	10,0%	4,0%	8,0%	6,0%	8,0%	64,0%
Stan środowiska naturalnego (np. jakość powietrza, wody)	2,0%	4,0%	36,0%	48,0%	10,0%	0,0%

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH WYNIKI BADANIA ILOŚCIOWEGO

Uczestników badania ilościowego poproszono o wskazanie rodzajów przedsięwzięć, jakie powinny być podejmowane w celu ograniczania wymienionych przez nich negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych na obszarze rewitalizacji. Przeważająca część ankietowanych wskazała na promocję przedsiębiorczości oraz wsparcie dla osób zakładających

działalność gospodarczą (68,0%) oraz organizację większej liczby wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym dla mieszkańców (66,0%).

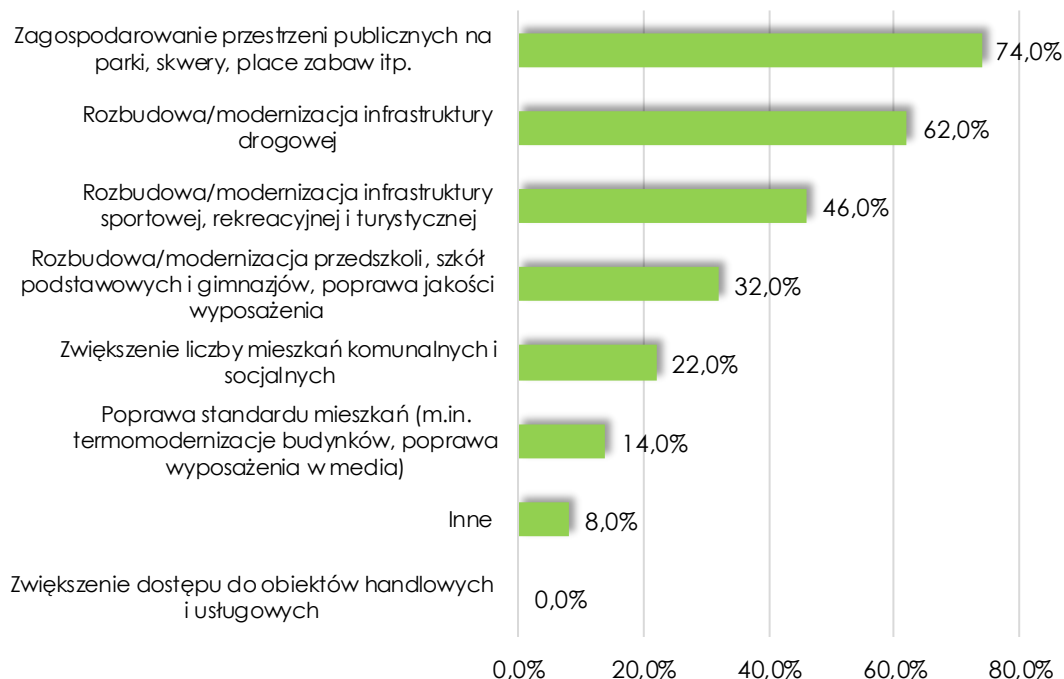
Rysunek 25. Rodzaje przedsięwzięć, jakie zdaniem respondentów powinny być podejmowane w celu ograniczania negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych na wskazanym obszarze [N=50]⁹

Kolejne pytanie dotyczyło propozycji działań, które powinny zostać podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych na wskazanym obszarze. Najczęstszą propozycją było zagospodarowanie przestrzeni publicznych (74,0% ankietowanych). Kolejne odpowiedzi wskazywały na konieczność rozbudowy/modernizacji infrastruktury drogowej (62,0%) oraz sportowej, rekreacyjnej i turystycznej (46,0%).

⁹ Dotyczy całego obszaru rewitalizacji

Rysunek 26. Rodzaje przedsięwzięć, jakie zdaniem respondentów powinny być podejmowane w celu ograniczania negatywnych zjawisk środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych na wskazanym obszarze [N=50]¹⁰

WYSTĘPUJĄCE PROBLEMY OBSZARU REWITALIZACJI

Podsumowując, do najważniejszych problemów obszaru rewitalizacji należą:

- długotrwałe bezrobocie oraz bezrobocie wśród osób młodych (do 30 roku życia),
- wykluczenie społeczne w postaci ubóstwa, chorób i niepełnosprawności,
- przemoc w rodzinie,
- starzenie się społeczeństwa,
- niska aktywność społeczna,
- niewielka oferta kulturalna,
- niska aktywność gospodarcza i dysproporcje w poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- nagromadzenie wyrobów azbestowych,
- niska dostępność komunikacyjna,
- słabo rozwinięta infrastruktura techniczna,
- nagromadzenie zabytków.

¹⁰ Dotyczy całego obszaru rewitalizacji

POTENCJAŁY OBSZARU REWITALIZACJI

Sołectwo Zborów

Sołectwo Zborów składa się z dwóch miejscowości – Zborów oraz Góry Zborowskie. Sołectwo Zborów położone jest we wschodniej części gminy, obecnie zamieszkuje ok. 371 osób na pobyt stały oraz 7 osób na pobyt czasowy (dane na dzień 12.10.2017). Sołectwo Zborów leży ok. 2 km od miejscowości Żelazków, w której znajduje się siedziba Urzędu Gminy, natomiast odległość Sołectwa Zborów od miasta Kalisza, które jest miastem powiatowym, wynosi ok. 16 km. Powiat kaliski usytuowany jest w południowo-wschodniej części województwa, w centralnej części Polski. Podlega on wpływom trzech dużych ośrodków miejskich: Poznania, Łodzi i Wrocławia, z którymi posiada dobre połączenia komunikacyjne, kolejowe i autobusowe.

Przeważający obszar sołectwa zajmuje przestrzeń rolnicza: użytki rolne w tym 70 % to grunty orne, pozostały obszar użytków rolnych zajmują kolejno sady, łąki oraz pastwiska. Ponadto poza użytkami rolnymi najwięcej gruntów zajętych jest przez lasy, tereny komunikacyjne, i nieużytki. Liczba osób zarówno Sołectwa Zborów jak w całej gminie od końca lat dziewięćdziesiątych stale i w miarę szybko wzrastała, co było zapewne wynikiem czynników wewnętrznych (poprawa warunków bytowych i komunikacyjnych, urbanizacja gminy, oraz coraz liczniejsze migracje ludności z miasta na wieś) jak i zewnętrznych (reforma społeczno-gospodarcza).

W Zborowie znajduje się zabytkowy kościół filialny pw. Św. Michała Archanioła, który znalazł się na Szlaku Kościołów Drewnianych Powiatu Kaliskiego, co stanowi dużą atrakcję kulturalną. Obok zabytkowego kościoła znajduje się nowopowstały Dom Kultury, który ma służyć lokalnemu społeczeństwu, spełniając rolę miejsca spotkań oraz organizowania imprez kulturalnych. W centrum Miejscowości Zborów znajduje się zabytkowy dworek, który stanowi obecnie własność prywatną. Dworek powstał w połowie XIX w. za sprawą Włodzimierza Radolińskiego. Później dwór został poszerzony o południowo-zachodnią przybudówkę i frontowy portyk przez Witolda Garczyńskiego. Po 1945 roku majątek został rozparcelowany i faktycznie rozszabrowany. Właścicieli wypędzono. Obecny właściciel kupił nieruchomość przed kilkunastoma laty od spadkobierców ostatniego właściciela folwarku zborowskiego Józefa Garczyńskiego. Dworek ma powierzchnię użytkową blisko 2000 m kwadratowych oraz dziewięciohektarowy park. Droga przebiegająca przez miejscowość łączy ze sobą dwie drogi, drogę wojewódzką nr 470 w m. Morawian oraz drogę krajową nr 25 w m. Russów, co stanowi doskonałe połączenie komunikacyjne Sołectwa.

Sołectwo Zborów ma duży potencjał społeczny oraz kulturalny. Sołectwo Zborów posiada wiele skarbów zabytkowo-kulturowych, przez co może stanowić atrakcję kulturalną na terenie powiatu. W sołectwie Zborów prężnie działa Koło Emerytów i Rencistów, którzy chętnie organizują i uczestniczą we wszelkiego rodzaju imprezach kulturalnych i społecznych. Chętnie podejmowane działania przez mieszkańców oraz Koło Emerytów i Rencistów dążą do wzmocnienia statusu sołectwa w Gminie.

Sołectwo Złotniki Wielkie

Sołectwo Złotniki Wielkie składa się z dwóch miejscowości – Złotniki Wielkie oraz Strugi. Sołectwo Złotniki Wielkie położone jest w północno – wschodniej części gminy, obecnie zamieszkuje ok. 307 osób na pobyt stały oraz 4 osób na pobyt czasowy (dane na dzień 12.10.2017). Sołectwo Złotniki Wielkie leży ok. 5 km od miejscowości Żelazków, w której znajduje się siedziba Urzędu Gminy, natomiast odległość Sołectwa Zborów od miasta Kalisza, które jest miastem powiatowym, wynosi ok. 20 km. Powiat kaliski usytuowany jest w południowo-wschodniej części województwa, w centralnej części Polski. Podlega on wpływom trzech dużych ośrodków miejskich: Poznania, Łodzi i Wrocławia, z którymi posiada dobre połączenia komunikacyjne, kolejowe i autobusowe. Przeważający obszar sołectwa zajmuje przestrzeń rolnicza: użytki rolne w tym 67 % to grunty orne, pozostały obszar użytków rolnych zajmują kolejno lasy, łąki oraz pastwiska. W Złotnikach Wielkich znajduje się zabytkowy dworek, który obecnie stanowi własność prywatną. To klasyczny dworek z połowy XIX w. Sołectwo Złotniki Wielkie ma duży potencjał społeczny oraz turystyczny. Głównym powodem jest przebiegający Szlak Dębów i Paproci. Atrakcją są liczne lasy i wartości przyrodnicze na całym obszarze, dlatego to sołectwo mogło by się sprawdzić jako obszar turystyczny.

„Szlakiem dębów i paproci”

To projekt zrealizowany przez lokalną grupę działania, Stowarzyszenie „LGD7-Kraina Nocy i Dni”. Partnerem projektu jest sąsiadująca lokalna grupa działania „Długosz Królewski”. Powstały szlak rowerowy został utworzony w ramach projektu współpracy, współfinansowany ze środków Unii Europejskich w ramach Osi 4 LEADER – działanie 421 „Wdrażanie projektów współpracy” PROW na lata 2007-2013. Pierwszym krokiem dla realizacji tego projektu było wydanie przez LGD wspólnej koncepcji ścieżek rowerowych dla gmin członkowskich oraz publikacji – przewodnika pn. „Szlakiem Dębów i Paproci” i mapy rowerowej. Licząca około 240 km trasa szlaku oznakowana i wyposażona w 17 miejsc postojowych, została wytyczona tak, by pokazać niezwykle walory krajobrazowe oraz ciekawe, historyczne miejsca wchodzące w skład LGD7 oraz Długosza Królewskiego. Trasy przebiegają przez dziesięć gmin członkowskich Stowarzyszenia LGD7, tj.: Blizanów, Ceków – Kolonia, Godziesze Wielkie, Koźminek, Mycielin, Lisków, Opatówek, Sieroszewice, Stawiszyn, Żelazków oraz trzy gminy LGD Długosz Królewski, tj. Błaszki, Brzeziny i Szczytniki. Trasa czerwona biegnie przez Złotniki Wielkie.

Sołectwo Żelazków

Potencjałem dla sołectwa Żelazków może być kultura i turystyka, oraz rozwój gospodarczy. W pierwszym przypadku istotny jest duży zasób zabytków w tym sołectwie. Zabytkowy dwór (obecnie siedziba Urzędu Gminy), Zabytkowa oficyna, park dworski, brama wjazdowa oraz budynki otaczające zespół dworski, które niegdyś pełniły równe funkcje, np. stajnia. Gmina pokłada ogromne nadzieje w odrestaurowaniu wymienionych zabytków, by mogły stanowić wizytówkę Gminy. Może stanowić to dużą atrakcję dla turystów.

W przypadku rozwoju gospodarczego, sołectwo Żelazków posiada Ośrodek Zdrowia, Przedszkole, Szkołę podstawową, bibliotekę, ośrodek kultury, GOPS, Urząd Gminy, Bank, Poczta, oraz wiele innych jednostek. Sołectwo Żelazków stanowi główne sołectwo w Gminie, a zarazem posiada najwięcej mieszkańców. W Żelazkowie swoją siedzibę mają również różne firmy prywatne, których z roku na rok przybywa. Żelazków będąc centrum gminy, przyciąga inwestorów, głównie ze względu na dogodną lokalizację, oraz bliskie sąsiedztwo tak wielu firm oraz jednostek. Inwestując w rozwój tego sołectwa, stanie się ono jeszcze bardziej atrakcyjną siedzibą dla wielu inwestorów.

OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Po zakończonym sukcesem procesie rewitalizacji w gminie Żelazków wyznaczony obszar przedstawi się następująco:

Obszar rewitalizacji w gminie Żelazków na nowo odżywa dzięki aktywności jego mieszkańców, którzy z chęcią inwestują na jego obszarze i angażują się w życie lokalne. Dzięki ich aktywności powstają grupy inicjatywne, których działalność wzbogaca życie społeczno-kulturalne na obszarze rewitalizacji, co minimalizuje problem marginalizacji społecznej oraz zwiększa poziom integracji i zachęca innych do działalności, łagodząc problem bezrobocia i pasywności. Dzięki wzrostowi poczucia tożsamości lokalnej mieszkańcy troszczą się o swoje otoczenie, w tym także o jakość środowiska oraz walory przestrzenne obszaru, podejmując działania poprawiające jakość życia na obszarze rewitalizacji.

CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wyznaczono następujące cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych, które odnoszą się do zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji:

Tabela 19. Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych

Cele rewitalizacji		Kierunki działań rewitalizacyjnych	
1.	Zmniejszenie poziomu bezrobocia, ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego.	1.1.	Aktywizacja zawodowa i edukacja osób długotrwale bezrobotnych i młodych bezrobotnych, a także osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
		1.2.	Stymulowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2.	Wzrost aktywności społecznej i integracja mieszkańców.	2.1.	Zaangażowanie mieszkańców w działanie na rzecz otoczenia.
		2.2.	Pobudzanie rozwoju organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców.

Cele rewitalizacji		Kierunki działań rewitalizacyjnych	
3.	Poprawa jakości przestrzeni zurbanizowanej.	3.1.	Wzrost dostępności komunikacyjnej.
		3.2.	Zagospodarowanie przestrzeni i jej estetyzacja.

POWIĄZANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z INNYMI DOKUMENTAMI

Lokalny Program Rewitalizacji w Gminie Żelazków jest jednym z ważniejszych narzędzi wprowadzania zmian na obszarze Gminy, dlatego został opracowany w powiązaniu z istniejącymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na poziomie Gminy Żelazków, powiatu kaliskiego, województwa wielkopolskiego oraz kraju. W analizie wzięto pod uwagę następujące dokumenty:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żelazków,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żelazków na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020
- Plan zagospodarowania województwa wielkopolskiego

Na chwilę obecną gmina Żelazków nie posiada Strategii Rozwoju Gminy.

Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Żelazków z dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym oraz ponadlokalnym, odpowiadającymi założonym celom przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 20. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym

Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żelazków
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żelazków przedstawia opis dotyczący uwarunkowań gminy Żelazków oraz kierunki działań, jakie powinny zostać objęte w trakcie planowania zmian w przestrzeni gminy. Z punktu widzenia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji studium zawiera istotne cele oraz kierunki interwencji. Wśród strategicznych celów zagospodarowania przestrzennego wynikających z uwarunkowania rozwoju gminy, istotne są: • Racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego, • Kształtowanie oczekiwanych warunków życia. Wśród celów cząstkowych Studium w zakresie sfery społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej znalazły się m.in.: 1. Cele społeczne: 1.1. Poprawa warunków życia, 1.2. Zwiększenie liczby miejsc pracy, 1.3. Zapewnienie terenów przeznaczonych pod zagospodarowanie dla funkcji mieszkalnictwa, usług komunalnych, rekreacji i wypoczynku, innych usług i produkcyjnych, w tym niezwiązanych z rolnictwem. 4. Cele przestrzenne 4.2. Kształtowanie estetyki i ładu przestrzennego. Cel 1 i 3 Lokalnego Programu Rewitalizacji nawiązują do celów i kierunków zawartych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żelazków. Realizacja założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017 – 2023 będzie determinować efektywniejsze wyniki działań wynikających ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żelazków.

Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym**Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żelazków na lata 2014-2020**

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi dokument o wymiarze lokalnym, który określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania. Celem dokumentu jest dążenie do realizacji wzorów interwencji społecznych, pozwalających na poprawę jakości warunków życia mieszkańców (szczególnie tych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym) oraz zwiększenie integracji społecznej. Wdrożenie celów zawartych w Strategii ma przyczynić się do ograniczenia występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania społecznych skutków tych problemów.

Kierunkiem działań gminy Żelazków w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 jest rozwiązywanie poszczególnych i charakterystycznych dla różnych grup społecznych problemów o najwyższym stopniu nasilenia, takich jak np. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, nieprawidłowości w zapewnianiu opieki i wychowania dzieci, starość, przemoc, uzależnienia itp.

Powyższe kierunki działań są komplementarne z celem 1 zawartym w Lokalnym Programie Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017-2023, tj. zmniejszenie poziomu bezrobocia, ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego (kierunek 1.1. aktywizacja zawodowa i edukacja osób długotrwale bezrobotnych i młodych bezrobotnych, a także osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym).

Tabela 21. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi na szczeblu ponadlokalnym**Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie ponadlokalnym****Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2020**

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego to jeden z kluczowych dokumentów przygotowywanych przez samorząd powiatowy, określający priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze subregionu. Celem głównym Strategii jest rozwój powiatu kaliskiego, jako miejsca o wysokiej jakości życia, z czystym środowiskiem, rozwojem turystyki i nowoczesnej branży rolno-spożywczej, w powiązaniu z Aglomeracją Kalisko-Ostrowską oraz Marką Produkt Kaliski. W dokumencie tym zakłada się osiągnięcie 5 celów strategicznych, spośród których istotny z punktu widzenia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Cel strategiczny III oraz powiązane z nim cele operacyjne:

Cel strategiczny III: Poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych

Cele operacyjne:

Cel III.1. Rozwój dróg gminnych i powiatowych, w powiązaniu z Aglomeracją Kalisko-Ostrowską oraz w powiązaniach poza aglomeracyjnych.

Cel III.2. Poprawa jakości komunikacji zbiorowej pomiędzy obszarami wiejskimi i ośrodkami miejskimi.

Cel III.3. Rozwój infrastruktury wspierającej istniejący system drogowy i połączeń komunikacyjnych.

Założenia celu 3 Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017 – 2023, tj. poprawa jakości przestrzeni zurbanizowanej są zatem komplementarne w relacji do działań zaplanowanych w ramach celu strategicznego III Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2020.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

W Strategii kapitał ludzki traktowany jest nie tylko przez pryzmat jego „użyteczności” w procesie rozwoju. Z dotychczasowych doświadczeń Polski oraz innych krajów wynika bowiem, że odpowiednio wysoki poziom kapitału ludzkiego wydatnie zwiększa szanse na zatrudnienie.

Głównym celem działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Strategia realizowana jest przez różne obszary strategiczne, z punktu widzenia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji istotne są następujące cele oraz kierunki interwencji:

- Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia
 - Ułatwianie godzenia pracy z indywidualnymi potrzebami człowieka (na różnych etapach życia), w tym w zakresie łączenia aktywności zawodowej z opieką nad dziećmi oraz dorosłymi osobami zależnymi, w tym m.in. przez stosowanie elastycznych rozwiązań w zakresie czasu pracy oraz telepracy.
 - Rozwój form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie ponadlokalnym

- Możliwości sprawowania przez rodziców bezpośredniej opieki nad małym dzieckiem bez konieczności rezygnowania z pracy oraz zapewnienia minimalnego poziomu bezpieczeństwa emerytalnego w związku ze sprawowaniem przez rodziców bezpośredniej opieki nad małym dzieckiem przez niektóre grupy zawodowe (np. osoby samozatrudnione).
 - Zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia odpowiadającego na zmieniające się potrzeby rynku pracy, a także stworzenie efektywnego systemu przejścia z edukacji (kształcenia i szkolenia) do zatrudnienia.
 - Dostosowanie oferty dydaktycznej i kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy przez zacieśnianie współpracy przedsiębiorstw ze sferą edukacji oraz umożliwienie uczniom i studentom praktycznej nauki w przedsiębiorstwach w ramach bardziej rozwiniętego systemu praktyk zawodowych i staży.
 - Ograniczanie czynników zniechęcających do zatrudniania lub podejmowania i utrzymywania aktywności zawodowej oraz zwiększenie atrakcyjności (opłacalności) pracy dla osób o niskiej zdolności do zatrudnienia, np. osób starszych, kobiet, osób niepełnosprawnych.
 - Efektywna aktywizacja zawodowa osób niepracujących i poszukujących pracy, w szczególności długotrwale wykluczonych z rynku pracy oraz wcześniej niepracujących.
 - Zwiększanie mobilności przestrzennej pracowników i osób poszukujących pracy.
 - Wyrównywanie szans różnych grup społeczno-demograficznych na rynku pracy, w tym osób niepełnosprawnych.
- Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
 - Zmiany w zakresie polityki publicznej kierowanej do młodej generacji, tak aby nie dopuszczać do ograniczenia lub utraty jej potencjałów, przede wszystkim poprzez wspieranie transferu edukacja (kształcenie i szkolenie) – zatrudnienie.
 - Zmiany w systemie świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego, w kierunku poprawy jego efektywności, tak aby zwiększyć wsparcie dla osób wykluczonych społecznie, w oparciu o m.in. przegląd wymogów oraz warunków na jakich przyznawane są poszczególne świadczenia.
 - Poprawa efektywności aktywizacji zawodowej i rozwój usług oraz instrumentów rynku pracy poprzez podniesienie efektywności urzędów pracy.
 - Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych oraz rozwój aktywności i współpracy instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarze pomocy społecznej i integracji społecznej, szczególnie sektora niepublicznego (niekomercyjnego), w tym współpraca ośrodków pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy.
 - Rozbudowa narzędzi zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług publicznych pozwalających na powrót na rynek pracy.
 - Ograniczenie skali ubóstwa i zagrożenia ubóstwem, w szczególności wśród dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych.
 - Wzmocnienie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności.
 - Powszechność dostępu do usług publicznych oraz aktywności zawodowej na otwartym rynku pracy dla osób niepełnosprawnych.
 - Integracja społeczna imigrantów i osób powracających z zagranicy.
 - Rozwój aktywnych, w tym innowacyjnych, form pomocy osobom zagrożonym lub wykluczonym społecznie (w tym: innowacji społecznych w sferze integracji oraz ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej).
 - Wsparcie dla osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie.
 - Wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia.
 - Zapobieganie nowym typom wykluczeń społecznych, w tym wykluczeniu cyfrowemu i energetycznemu (fuel poverty).
 - Ułatwienie zatrudniania osób podlegających karze pozbawienia wolności.
 - Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli
 - Poprawa dostępności i jakości wczesnej edukacji, w szczególności na terenach wiejskich oraz zorientowanie jej na wspieranie, a nie zastępowanie rodziców.
 - Szersze otwarcie szkół na współpracę z rodzicami i otoczeniem społecznym, zapewnianie w szkołach zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego otoczenia. Rozwijanie dodatkowych zajęć edukacyjnych uzupełniających edukację szkolną, rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów oraz wspomagających rodziców w wychowaniu.
 - Poprawa jakości kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach oraz rozwój kreatywności i innowacyjności osób uczących się (indywidualizowanie i odschematyzowanie kształcenia w szkołach, placówkach oświatowych i uczelniach, ukierunkowanie kształcenia i szkolenia na zdobywanie kompetencji kluczowych i umiejętności współpracy).
 - Lepsze dopasowanie kształcenia i szkolenia zawodowego na wszystkich poziomach do potrzeb gospodarczych i społecznych oraz wymagań rynku pracy m.in. poprzez zwiększanie zaangażowania podmiotów gospodarczych i społecznych w procesy kształcenia i szkolenia.
 - Poprawa jakości edukacji na poziomie wyższym.
 - Promowanie ambitnych szkoleń zawodowych zdolnych do konkurencyjności z ofertami w UE.
 - Rozwijanie poradnictwa edukacyjno-zawodowego ułatwiającego poruszanie się wśród indywidualizowanych ofert kształcenia i szkolenia.
 - Rozwijanie polityki edukacyjnej opartej na faktach.

Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie ponadlokalnym

- Upowszechnienie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów i studentów szkół wyższych oraz wspieranie przedsiębiorczości młodych, w tym przedsiębiorczości społecznej.

Zdefiniowane kierunki działań celu 2 i 3 Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017 – 2023 zostały skoordynowane z celami szczegółowymi 1, 3, 5, wynikającymi z dokumentu Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego jest elementem większego systemu programowania, przygotowanego na różnych poziomach: wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym, w układach ogólnych, horyzontalnych i sektorowych. Jej treść powinna uwzględniać ustalenia, jakie są lub będą w tych dokumentach zawarte. Jeśli możliwości realizacji strategii rozwoju województwa mają być realne, to musi się ona wpisywać w obszary interwencji tych polityk. Należy mieć świadomość, że wszelkie cele strategii, które wykraczają poza te obszary interwencji, mogą być realizowane, lecz tylko za własne środki.

Głównymi celami w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego są:

- Cel strategiczny 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu
- Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami
- Cel strategiczny 3. Lepsze zarządzanie energią
- Cel strategiczny 4. Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie
- Cel strategiczny 5. Zwiększenie spójności województwa
- Cel strategiczny 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu
- Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia
- Cel strategiczny 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa
- Cel strategiczny 9. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem

Pierwszy cel Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017 – 2023 spójny jest z celem strategicznym 7, natomiast trzeci cel nawiązuje do celu strategicznego 1.

Plan zagospodarowania województwa wielkopolskiego

Celem Planu jest zrównoważony rozwój przestrzenny regionu jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców. Wśród celów Programu wyróżnia się dwa cele szczegółowe:

1. Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku poprzez:

- Poprawę stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi, Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem,
- Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- Poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych,
- Wzmocnienie regionotwórczych funkcji Poznania – miasta o charakterze europola o znaczeniu krajowym oraz Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego jako dwubiegowego układu miejskiego o znaczeniu ponadregionalnym,
- Wielofunkcyjny rozwój ośrodków regionalnych i lokalnych,
- Restrukturyzację obszarów o ograniczonym potencjale rozwojowym;

2. Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa poprzez:

- Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw,
- Wzrost udziału nauki i badań w rozwoju regionu, Wzmocnienie gospodarstw rolnych oraz gospodarki żywnościowej,
- Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.

Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie ponadlokalnym

Powyższe cele są spójne z celami Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017 – 2023.

MECHANIZMY WŁĄCZENIA RÓŻNYCH GRUP INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI

Kluczowy aspektem na każdym etapie tworzenia oraz wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest włączenie szerokiego grona interesariuszy procesu rewitalizacji. Uspołecznienie procesu rewitalizacji obejmuje przede wszystkim: mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli stowarzyszeń oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie Gminy Żelazków.

Partycypacja społeczna stanowi proces, w którym przedstawiciele władz przedstawiają obywatelom plany dotyczące np. aktów prawnych, inwestycji lub innych przedsięwzięć mających wpływ na życie codzienne i pracę obywateli. Pozwala to uzyskać opinie, stanowiska, propozycje, itp. od instytucji i osób, których dotkną w sposób bezpośredni lub pośredni skutki proponowanych przez administrację działań. W literaturze przedmiotu, do najważniejszych celów procesu uspołeczniania zalicza się:

- integrację społeczności lokalnej wokół wspólnego celu i w trakcie wspólnej pracy (aktualnie widoczny jest wciąż duży stopień dezintegracji);
- utworzenie realnej reprezentacji interesów lokalnych;
- rozwinięcie kultury rozwiązywania problemów na bazie faktów i szukaniu kompromisu (gdzie wszyscy mogą być wygranymi) w przeciwieństwie do eskalowania napięć emocjonalnych między ludźmi (gdzie wszyscy przegrywają lub tylko niektórzy wygrywają);
- zmianę świadomości i mentalności ludzi w gminie, niezbędną do wprowadzania zmian;
- współfinansowanie wybranych priorytetowych zadań.¹¹

Uprawnieni do udziału w konsultacjach społecznych są: mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego, mieszkańcy gminy, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą lub społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organi-

¹¹ A. Czyżewska: Jak planować proces rewitalizacji społeczno-gospodarczej przestrzeni miejskiej? Pracownia Badań i Innowacji Społecznych Stocznia.

zacyjne, organy władzy publicznej, inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Podczas diagnozowania oraz programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków zastosowano szereg form konsultacji społecznych, które nie ograniczały się tylko do przedstawienia Programu, ale także do pozyskiwania opinii służących jego dalszym modyfikacjom, o których na bieżąco informowani byli sami zainteresowani. W trakcie konsultacji interesariusze, przede wszystkim mieszkańcy, ale także przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inne zainteresowane strony miały możliwość zapoznania się z treścią projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto niniejszy dokument wskazuje także szereg działań, które będą podejmowane w trakcie wdrażania oraz monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków.

Na każdym etapie opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji (diagnozowanie, programowanie) zapewniono udział interesariuszy procesu rewitalizacji. Włączenie społeczeństwa w proces tworzenia dokumentu miało zarówno charakter komunikacji jednostronnej, jak i komunikacji ze sprzężeniem zwrotnym. Interesariusze procesu rewitalizacji informowani byli o prowadzonych konsultacjach za pomocą ogłoszenia na stronie internetowej Gminy Żelazków, jak również za pośrednictwem ulotek. W celu przybliżenia społeczności tematu rewitalizacji w lokalnej prasie opublikowano artykuł dotyczący tego procesu.

Istotnym ogniwem w tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji był Zespół ds. Rewitalizacji. Wśród członków zespołu znaleźli się przedstawiciele Urzędu Gminy. Współpraca wewnątrz Urzędu Gminy umożliwiła określenie istotnych informacji, które nie zostały pozyskane w trakcie badań ilościowych oraz jakościowych, dzięki czemu powstał szeroki materiał do analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej różnorodną optykę postrzegania wybranych problemów i zagadnień.

Terminy konsultacji społecznych:

- od 16 sierpnia do 23 sierpnia 2017 r.
- od 4 września do 11 września 2017 r.

W ramach tworzenia Programu interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość wzięcia udziału w następujących formach konsultacji społecznych:

- **Zbieranie uwag w postaci papierowej oraz elektronicznej** – zbieranie uwag ustnych i pisemnych było możliwe w trakcie spotkań informacyjno-konsultacyjnych oraz w Urzędzie Gminy, w dniach i godzinach pracy Urzędu. Uwagi zbierane były w terminie pierwszych i drugich konsultacji społecznych, tj. od 16 sierpnia do 23 sierpnia br. i od 4 września do 11 września br. Uwagi

można było przekazywać w formie pisemnej w zamieszczonej urnie w Urzędzie Gminy Żelazków, oraz w formie ustnej w pokoju nr 7 w Urzędzie Gminy.

- **Spacer badawczy** – forma poznania rzeczywistej sytuacji występującej na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zebrane w ten sposób dane umożliwiły pozyskanie szerszego materiału badawczego do dalszych analiz. Celem spaceru badawczego było zbadanie przestrzeni w granicach obszaru rewitalizacji, mapowanie konkretnych miejsc wymagających interwencji, a także poprzez rozmowy zbadanie odczuć i potrzeb uczestników spaceru w odniesieniu do analizowanej przestrzeni. W trakcie spaceru uwaga została zwrócona na następujące aspekty: postrzegane problemy społeczne, bezpieczeństwo (w tym wynikające z problemów społecznych oraz bezpieczeństwo komunikacyjne i przestrzeni miasta), dostępność usług, ocena przestrzeni publicznych, ocena i stan infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, ocena stanu zabudowy. Spacer badawczy umożliwił także identyfikację potencjałów danej przestrzeni. Trasa spaceru badawczego przebiegała następująco: Urząd Gminy w starym Dworcu, Zabytkowy Park, Oficyna, Budynek OSP – rozbudowywany i wzorowany na styl dworcu, Centrum, Poczta Polska, Bank Spółdzielczy, Plac z pomnikiem, Ośrodek Zdrowia, Przedszkole.

Źródło: Urząd Gminy Żelazków

Źródło: Urząd Gminy Żelazków

- **Badania sondażowe (ankiety)** – badanie przeprowadzone zostało techniką badawczą CA-TI/CAWI. Łącznie przebadano 50 interesariuszy procesu rewitalizacji. Podczas badania, respondenci poproszeni zostali m.in. o ocenę natężenia poszczególnych problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji oraz wskazanie działań, jakie należy podjąć, aby zniwelować negatywne zjawiska. Wyniki zrealizowanych badań stanowiły uzupełnienie wcześniej przeprowadzonej analizy desk research oraz analizy wskaźnikowej.
- **Spotkanie informacyjno-konsultacyjne** – miało na celu przedstawienie interesariuszom procesu rewitalizacji projektu dokumentu. Spotkanie odbyło się w budynku Urzędu Gminy Żelazków 18 sierpnia 2017 r. Podczas spotkania omówione zostały wszystkie rozdziały Lokalnego Programu Rewitalizacji w tym: cele, wizja, lista projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Po zakończeniu konsultacji społecznych procesu diagnozowania oraz procesu programowania sporządzony został raport podsumowujący ich przebieg. Zebrany podczas wyżej wymienionych form konsultacji społecznych materiał badawczy, został wykorzystany do uzupełnienia wcześniej przygotowanej diagnozy Gminy Żelazków oraz podczas programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Na etapie wdrażania oraz monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji kluczowym elementem partycypacji społecznej interesariuszy rewitalizacji będzie włączenie szerokiego grona partnerów tj. mieszkańców, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą lub społeczną (w tym organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych), jednostki samorządu terytorialnego, z terenu objętego rewitalizacją. Istotnym aspektem będzie wykorzystanie współdecydowania w/w podmiotów w trakcie wdrażania. Ponadto interesariusze procesu rewitalizacji będą na bieżąco informowali o postępach we wdrażaniu Programu m.in. na stronie internetowej, zatem zastosowa-

na zostanie kontrola obywatelska. Włączenie interesariuszy w procesy wdrażania i monitorowania LPR polegać będzie na rozwijaniu dialogu między partnerami, zgłaszaniu propozycji nowych projektów rewitalizacyjnych, uczestnictwie w przygotowaniu raportów z realizacji Programu Rewitalizacji oraz zaangażowaniu przy realizacji projektów. Na kolejnych etapach wdrażania Programu mieszkańcy będą informowani za pomocą strony internetowej <http://www.zelazkow.pl/>. W specjalnej zakładce poświęconej rewitalizacji znajdować się będzie formularz do zgłaszania uwag lub sugestii. Zakładka będzie spełniać również funkcję informacyjną, tj. umieszczane będą w niej raporty z monitoringu realizacji Programu oraz informacje na temat terminów spotkań z interesariuszami rewitalizacji. Ponadto podany zostanie numer telefonu, dzięki któremu każdy z interesariuszy będzie mógł porozmawiać o etapach prac nad Programem. Poza wspomnianą zakładką, interesariusze procesu rewitalizacji będą informowani o spotkaniach konsultacyjnych podczas ogłoszeń kościelnych oraz za pośrednictwem prasy lokalnej. Wykorzystanie różnych form konsultacji na etapie wdrażania przyczyni się do jak najlepszego dopasowania harmonogramu prac do potrzeb mieszkańców.

OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Zaproponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują projekty podstawowe, bez których niemożliwe będzie wyjście obszaru rewitalizacji z kryzysu, a także opis przedsięwzięć uzupełniających, które również realizują cele programu rewitalizacji. Wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia wynikają ze zdiagnozowanych potrzeb i problemów dotyczących mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zaproponowane przedsięwzięcia na liście projektów podstawowych adresowane będą do mieszkańców wszystkich podobszarów rewitalizacji, choć część z nich realizowana będzie wyłącznie w Żelazkowie – wynika to z cech funkcjonalno-przestrzennych oraz liczebności grupy docelowej poszczególnych sołectw.

LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW PODSTAWOWYCH

Tabela 22. Lista przedsięwzięć podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Lokalizacja projektu	Podmiot realizujący projekt	Krótki opis projektu	Opis stanu istniejącego – problemy do rozwiązania których przyczyni się realizacja przedsięwzięcia/projektu	Cel projektu	Łączna szacowana wartość projektu (brutto PLN)	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania	Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
1	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	Żelazków Miejsce realizacji projektu jeszcze nie znane – Powiatowy Urząd Pracy	Powiatowy Urząd Pracy	Organizacja staży dających możliwość zdobycia doświadczenia w rzeczywistym środowisku pracy, szkoleń umożliwiających nabywanie umiejętności przydatnych do wykonywania pracy oraz przyznawanie jednorazowego wsparcia dla osób podejmujących działalność gospodarczą. Podmioty gospodarcze powstające dzięki dotacji przyczynią się do generowania dodatkowych miejsc pracy i zwiększą popyt na usługi.	Istotnym problemem dotyczącym mieszkańców obszaru rewitalizacji jest bezrobocie, w tym przede wszystkim bezrobocie długotrwałe oraz niski poziom przedsiębiorczości.	Nabycie doświadczenia zawodowego oraz umiejętności zawodowych przez osoby długotrwale bierne zawodowo. Poprawa kompetencji istotnych na rynku pracy. Rozwój przedsiębiorczości.	220 000	2018-2023	Budżet powiatu, WRPO 2014+	Liczba osób objętych wsparciem w programie (20 os.), Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (15 os.) Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne, dane PUP	Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu (10 os.) Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne, dane PUP
2	Dokształcanie do zawodów	Żelazków Sala OSP Żelazków, Żelazków 135, nr działki 442/10	Gmina Żelazków + przedsiębiorcy	Przyuczanie do zawodu we współpracy z przedsiębiorcami – realizacja kursów przekwalifikujących osoby bezrobotne w celu zdobycia kompetencji zawodowych odpowiadających na potrzeby lokalnego rynku pracy. Organizacja programu z udziałem pracodawców.	Na obszarze rewitalizacji dotkliwym problemem jest stosunkowo wysoki poziom bezrobocia długotrwałego. Utworzenie programu wspierającego zmianę zawodu zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy pozwoli zaktywizować osoby niemogące od dłuższego czasu znaleźć zatrudnienia.	Zmniejszenie stopy bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego, aktywizacja społeczna, ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego	100 000	2018-2023	Budżet gminy, WRPO 2014+, środki prywatne	Liczba osób objętych wsparciem w programie (10 os.), Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (5 os.) Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne, dane PUP	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (7 os.) Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne, dane PUP
3	Utworzenie gminnego punktu informacyjnego dla przedsiębiorców	Żelazków Urząd Gminy Żelazków Żelazków 138 nr działki: 442/13	Gmina Żelazków	Utworzenie punktu konsultacyjnego dla mieszkańców gminy w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Osoby chcące rozpocząć działalność gospodarczą pozyskają najważniejsze informacje odnośnie obowiązujących procedur i norm prawnych, a także informacje o możliwości pozyskania dodatkowych	Niewielka aktywność mieszkańców w zakresie własnej działalności gospodarczej.	Podnoszenie atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej gminy oraz działania zmierzające do ograniczenia liczby osób bezrobotnych.	250 000	2018-2023	Budżet gminy, WRPO 2014+	Liczba przeprowadzonych konsultacji 4/miesiąc Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne	Liczba osób, które otrzymały wsparcie na działalność gospodarczą (20 os.) Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne

Loklany Program Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017-2023

Lp.	Nazwa projektu	Lokalizacja projektu	Podmiot realizujący projekt	Krótki opis projektu	Opis stanu istniejącego – problemy do rozwiązania których przyczyni się realizacja przedsięwzięcia/projektu	Cel projektu	Łączna szacowana wartość projektu (brutto PLN)	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania	Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i mierzenia	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i mierzenia
				środków (np. środki Unii Europejskiej).							
4	Młody przedsiębiorca	Żelazków Urząd Gminy Żelazków Żelazków 138 nr działki: 442/13	Powiatowy Urząd Pracy	Wsparcie dla osób podejmujących działalność gospodarczą wraz z cyklem spotkań z zakresu zakładania własnej działalności gospodarczej. W ramach spotkań poruszone zostaną m.in. kwestie prawne prowadzenia działalności. Ponadto omówiony będzie temat obecnej sytuacji na rynku pracy, możliwości zatrudnienia i jego prawno-formalnych aspektach.	Niska aktywność gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizacji, wyrażająca się niskim wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, współwystępująca z problemem zakresie bezrobocia wśród osób młodych (do 30 roku życia).	Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji, ograniczenie bezrobocia.	250 000	2018-2023	Budżet powiatu, WRPO 2014+	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – 30	Liczba nowo powstałych przedsiębiorstw – 20
5	Spotkania rodzinne	Zborów, Żłotniki Wielkie, Żelazków Świetlica Środowiskowo Terapeutyczna w Żelazkowie Działka nr: 442/11	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelazkowie	Spotkanie rodzinne, podczas którego odbywają się tematyczne wystąpienia profilaktyczne m.in. teatr, prelekcja, konkurs. Dla dzieci zapewnia się animacje, zabawy, klienci GOPS-u otrzymują na zaproszenie w celu zachęcenia ich do uczestnictwa w integracji rodzinno-środowiskowej.	Występujący problem wykluczenia społecznego, związany m.in. z ubóstwem; duży popyt na wsparcie z zakresu dożywiania dzieci, zakupu opału, a także problem przemocy w rodzinie.	Zapobieganie marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu, ograniczanie ubóstwa oraz dziedziczenia bezradności.	80 000	2017-2023	Budżet gminy	Liczba spotkań rodzinnych 1/miesiąc Sposób oceny i mierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które wzięły udział w spotkaniu (30 os.) Sposób oceny i mierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne
6	Powołanie Młodzieżowego Klubu Integracji Środowiskowej	Żelazków Biblioteka Publiczna Gminy Żelazków Nr działki: 442/15	Gmina Żelazków + NGO	Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem osób z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Prowadzenie zajęć rozwijających zainteresowania, m.in. zajęcia językowe, komputerowe, organizacja wyjazdów, itp. Organizacja warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe w szczególności dla młodzieży.	Brak oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży potęgujący zjawisko wykluczenia społecznego i zagrożenie zjawiskami patologicznymi	Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu jako zjawiskom patologicznym wśród dzieci i młodzieży; przeciwdziałanie dziedziczeniu bierności i wykluczenia społecznego	70 000	2017-2023	Budżet gminy, WRPO 2014+	Liczba przeprowadzonych zajęć: 2/miesiąc Sposób oceny i mierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne	Liczba dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, która wzięła udział w zajęciach (30 os.) Sposób oceny i mierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne
7	Klub Seniora	Żelazków Świetlica Środowiskowo	Gmina Żelazków + NGO	Utworzenie klubu seniora – organizacja szkoleń, warsztatów i zajęć integracyjnych skierowanych	Na obszarze rewitalizacji występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa. Brakuje oferty aktywizującej seniorów, jedno-	Celem projektu jest aktywizacja seniorów i ich integracja społeczna. Najważniejsze	50 000	2017-2023	Budżet gminy, WRPO 2014+	Liczba zorganizowanych spotkań/warsztatów/zajęć – 2/miesiąc Sposób oceny i mierzenia:	Liczba osób uczestniczących w spotkaniu powyżej 60 roku życia (20 os.)

Lp.	Nazwa projektu	Lokalizacja projektu	Podmiot realizujący projekt	Krótki opis projektu	Opis stanu istniejącego – problemy do rozwiązania których przyczyni się realizacja przedsięwzięcia/projektu	Cel projektu	Łączna szacowana wartość projektu (brutto PLN)	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania	Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
		Terapeutyczna w Żelazkowie Działka nr: 442/11		do osób starszych. Klub będzie realizować projekt polegający na organizacji cyklicznych zajęć integrujących osoby starsze, np. warsztaty rękodzielnicze oraz zajęcia komputerowe ograniczające marginalizację osób starszych (wykluczenie cyfrowe).	częście występuje problem marginalizacji społecznej.	działania jakie należy podjąć to: mobilizowanie do działania i kreatywności, przeciwdziałanie utracie samodzielności życiowej, wpływanie na zwiększenie aktywności i samorealizacji.				sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne	Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne
8	Wsparcie dla rodzin	Zborów, Żłotniki Wielkie, Żelazków Świetlica Środowiskowo Terapeutyczna w Żelazkowie Działka nr: 442/11	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelazkowie	Wsparcie terapeutyczne i psychologiczne dla osób z uzależnieniami i ich rodzin oraz dla ofiar przemocy w rodzinie – spotkania ze specjalistami	Występująca na obszarze rewitalizacji znacząca liczba osób objętych pomocą społeczną w ramach procedury "Niebieska Karta".	Ograniczenie problemu przemocy w rodzinie oraz wypytywających z niego negatywnych zjawisk społecznych, zwłaszcza tych dotyczących rodziny.	120 000	2018-2023	Budżet gminy	Liczba osób objętych wsparciem – 10 Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne, dane GOPS	Liczba osób objętych procedurą Niebieskiej Karty – 4 Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, raporty ewaluacyjne, dane GOPS
9	Spotkania sąsiedzkie	Zborów, Żłotniki Wielkie, Żelazków Dom Kultury w Zborowie nr działki: 212/2	Gmina Żelazków + NGO	Planowanie i organizowanie z mieszkańcami przedsięwzięć integracyjnych, aktywizujących i kulturalnych, wykorzystanie potencjału i kreatywności mieszkańców. Jednocześnie zarówno podczas spotkań, jak i poprzedzających ich przygotowań mieszkańcy będą mieli szansę poznać się lepiej i nawiązać relacje, oddając sobie zaufaniem.	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w niewielkim stopniu uczestniczą w życiu lokalnym. Problemem jest zależność od pomocy społecznej, a co za tym idzie – wykluczenie społeczne.	Włączenie społeczne mieszkańców z obszaru rewitalizacji, integracja, podejmowanie rozmów o lokalnych problemach i sposobów na ich rozwiązanie, wzbudzenie zainteresowania otoczeniem oraz ożywianie go, zwiększenie zaufania społecznego i ograniczenie negatywnych społecznie zachowań.	70 000	2017-2023	Budżet gminy, środki prywatne	Liczba zrealizowanych spotkań – 30 Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, listy obecności	Liczba uczestników spotkań – 300 Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektów, listy obecności
10	Bank czasu	Zborów, Żłotniki Wielkie, Żelazków Administrowanie Banku Czasu – Urząd Gminy Żelazków Żelazków 138, Działka nr:	Gmina Żelazków + NGO	Utworzenie Banku Czasu, czyli platformy bezpłatnej wymiany usług pomiędzy mieszkańcami. Mieszkańcy oferują usługi, jakie potrafią i mogą wykonać, jednocześnie zyskując możliwość korzystania z usług innych osób zrzeszonych w Banku Czasu.	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w bardzo niskim stopniu angażują się w życie lokalne.	Wzrost zaufania społecznego oraz odbudowa i wzmocnienie więzi pomiędzy mieszkańcami.	25 000	2017-2023	Budżet gminy	Liczba osób korzystających z Banku Czasu – 50 Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektu, raporty ewaluacyjne	Liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej – 40 Sposób oceny i zmierzenia: sprawozdania z realizacji projektu, raporty ewaluacyjne, dane GOPS

Lp.	Nazwa projektu	Lokalizacja projektu	Podmiot realizujący projekt	Krótki opis projektu	Opis stanu istniejącego – problemy do rozwiązania których przyczyni się realizacja przedsięwzięcia/projektu	Cel projektu	Łączna szacowana wartość projektu (brutto PLN)	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania	Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
442/13											
11	Budowanie wspólnoty	Żelazków Świetlica Środowiskowo Terapeutyczna w Żelazkowie Działka nr: 442/11	Gmina Żelazków + NGO	Uruchomienie cyklu spotkań i szkoleń rozwijających w mieszkańcach obszaru rewitalizacji umiejętności budowania pozytywnych relacji z otoczeniem, podejmowania inicjatyw oddolnych, a także możliwości i formalizowania tych inicjatyw.	Społeczność obszaru rewitalizacji jest dość bierna w kwestii działalności na rzecz swojego otoczenia, niechętnie angażując się w funkcjonowanie organizacji społecznych.	Pobudzenie aktywności lokalnej, wykorzystanie potencjału drzemącego w mieszkańcach, integracja mieszkańców i rozwój organizacji społecznych.	90 000	2018-2023	Budżet gminy, środki prywatne	Liczba zrealizowanych spotkań i szkoleń (15)	Liczba uczestników spotkań i szkoleń (30)
12	Modernizacja obiektów zabytkowych w m. Żelazków	Działka nr, 442/13 obręb Żelazków	Gmina Żelazków	Planuje się przywrócić dawny wygląd zabytkowego parku poprzez nasadzenia oraz jego modernizację. Ponadto planuje się wyremontować i przywrócić dawny wygląd dworku zabytkowego (obecnie siedziba urzędu gminy), oficyny oraz bramy wjazdowej do zabytkowego dworku w m. Żelazków. Wpłynie to na poprawę wyglądu miejscowości, powstrzymanie znacznej degradacji oraz niszczenia tak wartościowych obiektów zabytkowych	Znaczna degradacja i zaniedbanie obiektów	Poprawa stanu technicznego budynku oraz możliwość wykorzystania zmodernizowanych budynków do realizacji spotkań z lokalną społecznością.	7 000 000	2018-2023	Budżet gminy, WRPO 2014+	Liczba zmodernizowanych budynków	Wzrost liczby turystów

CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Oprócz wskazanych podstawowych planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych proponuje się wdrożenie również zestawu innych działań, także istotnych dla realizacji celów rewitalizacji. Należą do nich przede wszystkim przedsięwzięcia infrastrukturalne, tzw. „twarde”, bezpośrednio wpływające na poprawę warunków bytowych mieszkańców oraz ułatwiających ich społeczną reintegrację. Stąd wiążą się one bezpośrednio z realizacją celu 3: Poprawa jakości przestrzeni zurbanizowanej. Proponowane przedsięwzięcia pogrupowano według obszarów tematycznych, jakich dotyczą:

1. dostępność komunikacyjna

Z uwagi na niską dostępność komunikacyjną podobszarów rewitalizacji konieczne jest podjęcie działań wychodzących naprzeciw temu problemowi. Trudność w przedostaniu się pomiędzy miejscowościami może stanowić barierę w podjęciu zatrudnienia, a także w udziale w wydarzeniach kulturalnych, spotkaniach i ogólnej aktywności społecznej. Wobec czego, mając na uwadze dbałość o środowisko naturalne, bezpieczeństwo mieszkańców oraz ich zdrowie zakłada się realizację przedsięwzięć popularyzujących transport zbiorowy (rozwój oferty przyciągającej nowych pasażerów) oraz transport rowerowy (budowa bezpiecznej, dedykowanej infrastruktury).

2. infrastruktura techniczna

Część podobszarów rewitalizacji charakteryzuje się znacznie niższym stopniem wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Trudniejsze warunki mieszkaniowe stanowią dodatkowy problem dla rodzin na co dzień borykających się z ubóstwem, bezrobociem i innymi sytuacjami kryzysowymi. Brak lub ograniczony dostęp do sieci kanalizacyjnej pogarsza jakość życia i może powiększać poziom wykluczenia mieszkańców. Ponadto ma to negatywny wpływ na jakość środowiska, a więc i pośrednio na zdrowie mieszkańców. W tej sytuacji w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych proponuje się rozbudowę infrastruktury kanalizacyjnej, co pozwoli na podłączenie do niej kolejnych budynków i poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

3. zagospodarowanie i estetyzacja przestrzeni

W ramach poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji zakłada się również podjęcie działań w zakresie zagospodarowania przestrzeni – dotyczyć one będą dbałości o budynki w zasobie mieszkaniowym gminy oraz budynki użyteczności publicznej, lecz także aranżacji przestrzeni publicznej. Celem tych działań jest poprawa warunków mieszkalno-bytowych osób zmarginalizowanych oraz utworzenie miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjających interakcji i aktywności społecznej. W chwili obecnej budynki gminne są w znacznym stopniu zdegradowane i nie odpowiadają na potrzeby ich użytkowników. Ponadto, działając w obszarze estetyzacji i zagospodarowania przestrzeni należy podjąć działania mające na celu opiekę nad zabytkami. Warto rozważyć możliwość adaptacji zabytków na cele społeczne tak, aby móc realizować w nich zaplanowane przedsięwzięcia z listy podstawowej.

PROJEKTY ZINTEGROWANE

Projekty zintegrowane to co najmniej dwa projekty powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji, których wybór do dofinansowania lub realizacja jest koordynowana przez właściwe instytucje. Koordynacja polega w szczególności na określeniu wzajemnych relacji między projektami w zakresie warunków ich wyboru i oceny lub postanowień umów o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu.¹²

Niniejszy program rewitalizacji zawiera zestaw projektów zintegrowanych, które dotyczą zdiagnozowanych problemów oraz adresowane są do wybranych grup docelowych. Zintegrowanymi projektami są przedsięwzięcia realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy i Gminę Żelazków w ramach aktywizacji gospodarczej osób młodych oraz osób długotrwale bezrobotnych. Do projektów zintegrowanych należą również działania mające na celu wyprowadzić z kryzysu rodziny zamieszkałe na obszarze rewitalizacji poprzez wsparcie specjalistyczne oraz aktywizację zarówno osób dorosłych, jak i młodzieży to pozwoli ograniczyć zjawisko dziedziczenia problemów społecznych.

Tabela 23. Projekty zintegrowane

Projekty zintegrowane	Uzasadnienie
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych (nr 1) -> Doksztalcanie do zawodów (nr 2)	Projekty dotyczą osób bezrobotnych, które mają na celu ich aktywizację oraz pomoc w funkcjonowaniu na rynku pracy. Przedsięwzięcia będą realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy oraz Urząd Gminy.
Utworzenie gminnego punktu informacyjnego dla przedsiębiorców (nr 3) -> Młody przedsiębiorca (nr 4)	Projekty przeznaczone są dla osób młodych oraz przedsiębiorców z terenu gminy Żelazków. Realizacja przedsięwzięć pozwoli na aktywizację ludzi młodych, aby podejmowali decyzję o zakładaniu działalności gospodarczych. Dla istniejących przedsiębiorców punkt informacyjny będzie miejscem, w którym będą mogli zasięgnąć porad w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.
Spotkania rodzinne (nr 5) -> Wsparcie dla rodzin (nr 8)	Przedsięwzięcia dedykowane są dla rodzin zamieszka-

¹² Art. 32 ust. 2 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2014 poz. 1146)

	tych na obszarze rewitalizacji.
Spotkania sąsiedzkie (nr 9) -> Bank czasu (nr 10) -> Budowanie wspólnoty (nr 11)	Projekty będą wsparciem dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane będą przez Urząd Gminy. Celem przedsięwzięć jest planowanie i organizowanie z mieszkańcami spotkań integracyjnych, aktywizujących i kulturalnych, wykorzystanie potencjału i kreatywności mieszkańców. Jednocześnie zarówno podczas spotkań, jak i poprzedzających ich przygotowań mieszkańcy będą mieli szansę poznać się lepiej i nawiązać relacje, obdarzając siebie zaufaniem.

POWIĄZANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

W poniższej tabeli zawarto powiązania zaproponowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i obszarów tematycznych w ramach przedsięwzięć uzupełniających wraz z wyznaczonymi celami rewitalizacji. Cele te są następujące:

- C1. Zmniejszenie poziomu bezrobocia, ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego
- C2. Wzrost aktywności społecznej i integracja mieszkańców
- C3. Poprawa jakości przestrzeni zurbanizowanej

Tabela 24. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami

Lista	Przedsięwzięcia / obszary tematyczne	C1	C2	C3
Przedsięwzięcia podstawowe	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	X		
	Dokształcanie do zawodów	X		
	Utworzenie gminnego punktu informacyjnego dla przedsiębiorców	X		
	Młody przedsiębiorca	X		
	Spotkania rodzinne	X	X	
	Powołanie Młodzieżowego Klubu Integracji Środowiskowej	X	X	
	Klub Seniora	X	X	
	Wsparcie dla rodzin	X	X	
	Spotkania sąsiedzkie	X	X	
	Bank czasu		X	
	Budowanie wspólnoty		X	X
	Modernizacja obiektów zabytkowych w m. Żelazków		X	X
Przedsięwzięcia uzupełniające – obszary tematyczne	Dostępność komunikacyjna	X	X	X
	Infrastruktura techniczna	X		X
	Zagospodarowanie i estetyzacja przestrzeni		X	X

Źródło: opracowanie własne Grupa BST

INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE

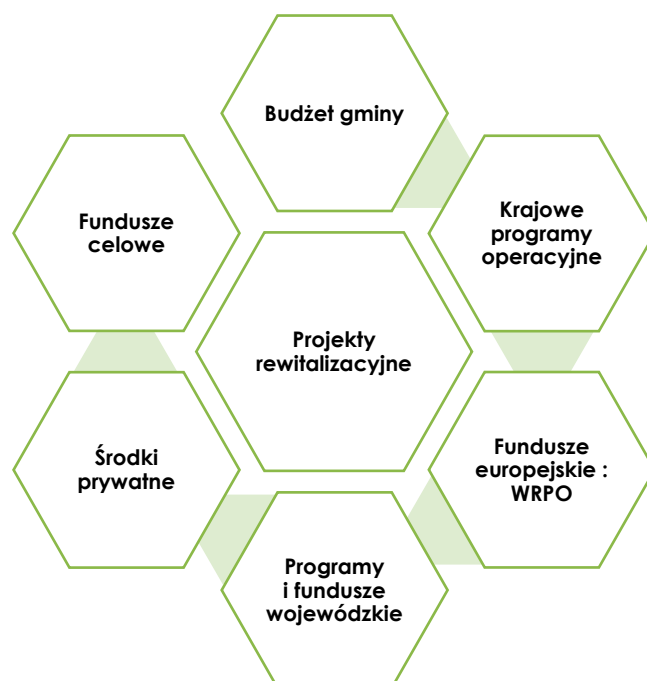
Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych w gminie Żelazków z sytuacji kryzysowej jest procesem pracochłonnym i długotrwałym, wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów.

Realizacja celów oraz działań zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji w Gminie Żelazków uzależniona jest nie tylko od zaangażowania samorządu lokalnego czy interesariuszy procesu rewitalizacji, ale przede wszystkim od środków finansowych.

Warto nadmienić, iż interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość zgłaszania własnych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych na specjalnie przygotowanych formularzach zgłoszeniowych. Wszystkie przesłane inicjatywy zostały przeanalizowane w kontekście kwalifikowalności do realizacji przez Zespół ds. rewitalizacji. Aspektami, które miały kluczowe znaczenie w trakcie analizy zgłoszeń było ściśle powiązanie z głównymi celami oraz kierunkami LPR oraz fakt, czy planowany rezultat projektu/przedsięwzięcia przyczyni się do zniwelowania zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji. Projekty spełniające wymogi formalne oraz zostały pozytywnie zaopiniowane przez Zespół ds. rewitalizacji zostały włączone do listy projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Indykatywne ramy finansowe realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniać będą zarówno finansowanie ze środków własnych podmiotów realizujących oraz ze środków zewnętrznych.

Rysunek 27. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych.

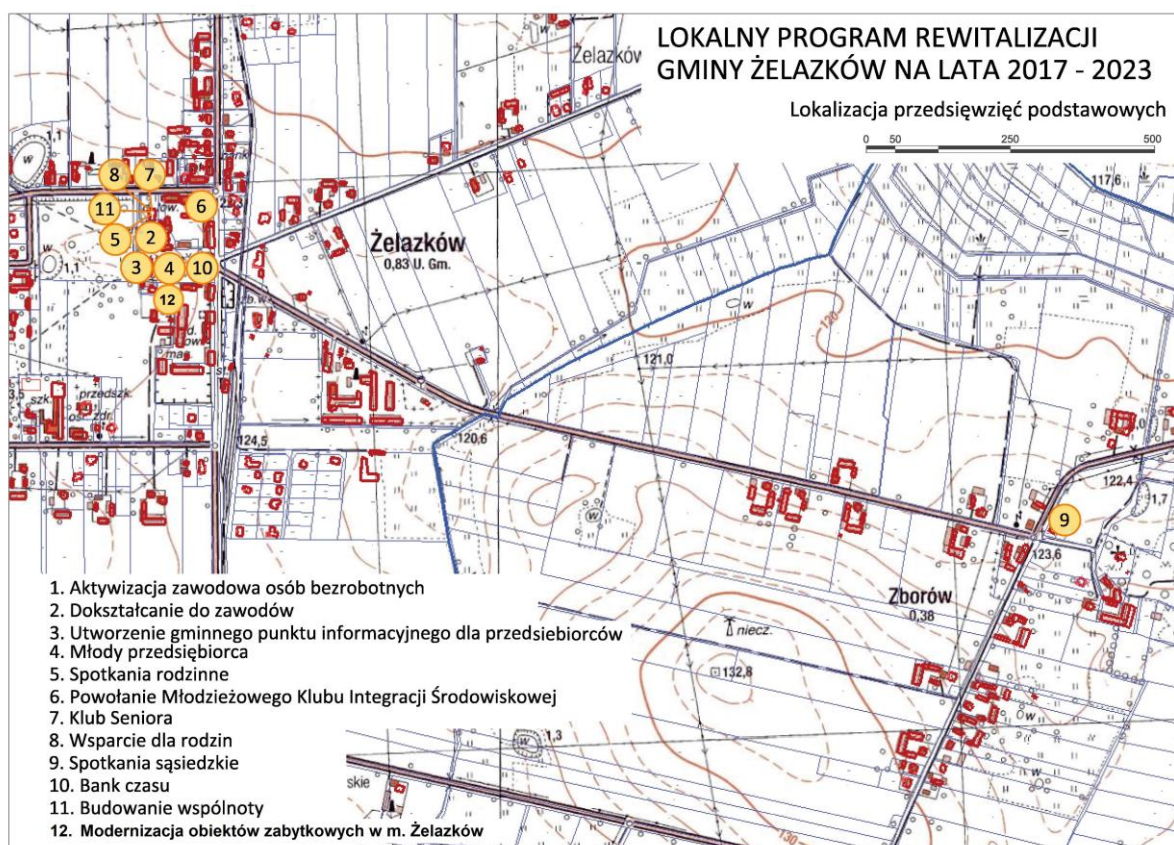
Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych z listy podstawowej:

Lp.	Nazwa projektu	Lokalizacja projektu	Okres realizacji projektu	Łączna szacowana wartość projektu (brutto PLN)	% dofinansowania
1	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	Żelazków	2018-2023	220 000	80% WRPO 2014 (176 000,00 zł)+ 20% środki ze Starostwa Powiatowego (44 000,00 zł)
2	Dokształcanie do zawodów	Żelazków	2018-2023	100 000	80% WRPO 2014 (80 000,00 zł)+ 20% środki własne (20 000,00 zł)
3	Utworzenie gminnego punktu informacyjnego dla przedsiębiorców	Żelazków	2018-2023	250 000	85% WRPO 2014 (212 500,00 zł)+ 15% środki własne (37 500,00 zł)
4	Młody przedsiębiorca	Żelazków	2018-2023	250 000	80% WRPO 2014 (200 000,00 zł)+ 20% środki ze Starostwa Powiatowego (50 000,00 zł)
5	Spotkania rodzinne	Zborów, Żłotniki Wielkie, Żelazków	2017-2023	80 000	100% środki własne (80 000,00 zł)
6	Powołanie Młodzieżowego Klubu Integracji Środowiskowej	Żelazków	2017-2023	70 000	85% WRPO 2014 (59 500,00 zł)+ 15% środki własne (10 500,00 zł)
7	Klub Seniora	Żelazków	2017-2023	50 000	85% WRPO 2014 (42 500,00 zł)+ 15% środki własne (7 500,00 zł)
8	Wsparcie dla rodzin	Zborów, Żłotniki Wielkie, Żelazków	2018-2023	120 000	100% środki własne (120 000,00 zł)
9	Spotkania sąsiedzkie	Zborów, Żłotniki Wielkie, Żelazków	2017-2023	70 000	90% środki własne (63 000,00 zł) 10% środki prywatne (7 000,00 zł)
10	Bank czasu	Zborów, Żłotniki Wielkie, Żelazków	2017-2023	25 000	100% środki własne (25 000,00 zł)
11	Budowanie wspólnoty	Żelazków	2018-2023	90 000	90% środki własne (81 000,00 zł) 10% środki prywatne (9 000,00 zł)
12	Modernizacja obiektów zabytkowych w m. Żelazków	Żelazków	2018-2023	7 000 000	85% WRPO 2014 (5 950 000,00 zł) 15% środki prywatne (1 050 000,00 zł)
SUMA				8 325 000	WRPO 6 720 500 zł Środki własne i prywatne 1 604 500 zł

MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Wśród szczegółowej diagnozy oraz udziału społecznego w działaniach w kierunku tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji, komplementarność jest ważnym aspektem w jego realizacji. Według Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie komplementarności w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów będzie skutkował efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Poszczególne projekty rewitalizacyjne będą wzajemnie powiązane. Zostanie zapewniona korelacja efektów oddziaływania na sytuację kryzysową. Na obszarze objętym programem rewitalizacji zapewniona zostanie komplementarność między poszczególnymi projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy.

Rysunek 28. Lokalizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Komplementarność przestrzenna

Zapewnienie komplementarności przestrzennej ma zagwarantować efektywne oddziaływanie programu rewitalizacji na cały obszar kryzysowy oraz synergii przestrzenną poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Umożliwi to synchronizację efektów oddziaływania na sytuację kryzysową. Co istotne, realizowane działania nie będą skutkowały transferem problemów na inne obszary gminy oraz nie będą wyzwały niepożądanych problemów, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Komplementarność przestrzenna została zapewniona poprzez koncentrację projektów na jednym, wyznaczonym i delimitowanym obszarze rewitalizacji składającym się z trzech podobszarów. Obszarem realizacji wszystkich przedsięwzięć jest obszar rewitalizacji wskazany w delimitacji, odpowiadający w znacznej mierze swym zasięgiem terenowi funkcjonalnego centralnego punktu gminy Żelazków (sołectwo Żelazków) oraz sołectwa Zborów i Żółtniki Wielkie. Większość projektów rewitalizacyjnych realizowanych będzie w Żelazkowie, ale ich oddziaływanie będzie obejmowało cały obszar rewitalizacji, ponieważ adresowane będą do mieszkańców tego obszaru. Ulokowanie tych projektów w Żelazkowie wynika z lepszej dostępności do infrastruktury koniecznej do przeprowadzenia działań oraz większej gęstości zaludnienia. Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na poszczególnych podobszarach wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub

przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców konkretnych podobszarów, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce.

Zakresy przedmiotowe projektów „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych” , „Dokształcanie do zawodów” , „Spotkania rodzinne” i „Wsparcie dla rodzin” są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy dotyczące wysokiej liczby osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji, a także częstego korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Wdrożenie niniejszych projektów na terenie całej gminy (projekty dedykowane przede wszystkim dla mieszkańców obszaru rewitalizacji) w połączeniu z działaniami społecznymi i kulturalnymi zaplanowanymi, a także działaniami inwestycyjnymi, tworzącymi atrakcyjne warunki techniczne, przyczynią się do aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, a także włączenia osób wykluczonych społecznie i zagrożonych ubóstwem.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa występuje w Lokalnym Programie Rewitalizacji w Gminie Żelazków. Projekty rewitalizacyjne zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Komplementarność ta wywala konieczność wzajemnego dopełniania tematycznego realizowanych projektów. Dzięki temu dokument będzie oddziaływał na wszystkie wskazane sfery rewitalizacji: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Służy to nie tylko przeciwdziałaniu problemom w różnych sferach, ale zapobiega również fragmentacji działań koncentrując uwagę na systemowym i kompleksowym spojrzeniu na źródła kryzysu danego obszaru. W Lokalnym Programie Rewitalizacji określono prognozowane rezultaty realizacji projektów oraz spodziewane efekty rewitalizacji wskazane w wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji. Efektem każdego z działań będzie wspólne dążenie do osiągnięcia celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są powiązane ze kierunkami rozwojowymi gminy, co wykazano poprzez wskazanie zbieżności celów Programu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi. Dodatkowo w zestawieniu planowanych przedsięwzięć uwzględniono problemy, jakie dane działanie pozwoli rozwiązać.

Działania rewitalizacyjne przewidziane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji zostały zaplanowane w taki sposób, aby w ramach przedsięwzięć podstawowych realizować działania związane z kryzysem w sferze społecznej i gospodarczej, natomiast przedsięwzięcia infrastrukturalne ujęto w opisie przedsięwzięć uzupełniających, których wdrożenie przyczyni się także do realizacji założonych celów.

Komplementarność problemowa wykazana została w poniższej tabeli. Poszczególne projekty realizują wyznaczone cele rewitalizacji. Projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do

wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej rozwiązując zidentyfikowane problemy.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne skierowane do bezrobotnych, potencjalnych oraz istniejących przedsiębiorców nawiązują do siebie tematycznie. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych jest powiązana z przedsięwzięciem dokształcania do zawodów, w obu przedsięwzięciach planuje się przeprowadzenie szkoleń. Spotkania rodzinne oraz sąsiedzkie będą polegały na zgromadzeniu się lokalnej społeczności, rodzin oraz sąsiadów zamieszkujących obszar rewitalizacji. Spotkania przyczynią się do aktywizacji i integracji lokalnej społeczności.

Tabela 25. Macierz korelacji przedsięwzięć z poszczególnymi sferami (S – społeczna, G – gospodarcza, Ś – środowiskowa, P-F – przestrzenno-funkcjonalna oraz T – techniczna).

Lista	Przedsięwzięcia / obszary tematyczne	S	G	Ś	P-F	T
Przedsięwzięcia podstawowe	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	X	X			
	Dokształcanie do zawodów	X	X			
	Utworzenie gminnego punktu informacyjnego dla przedsiębiorców	X	X			
	Młody przedsiębiorca	X	X			
	Spotkania rodzinne	X				
	Powołanie Młodzieżowego Klubu Integracji Środowiskowej	X				
	Klub Seniora	X				
	Wsparcie dla rodzin	X				
	Spotkania sąsiedzkie	X				
	Bank czasu	X				
	Budowanie wspólnoty	X				
	Modernizacja obiektów zabytkowych w m. Żelazków	X			X	X
Przedsięwzięcia uzupełniające – obszary tematyczne	Dostępność komunikacyjna	X	X	X	X	X
	Infrastruktura techniczna	X		X		X
	Zagospodarowanie i estetyzacja przestrzeni	X		X	X	X

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Efektywne współdziałanie różnych instytucji i podmiotów na rzecz Programu jest możliwe dzięki odpowiednio zaprojektowanemu systemowi zarządzania. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna stanowi wyraz prawidłowo zarządzanego oraz spójności procedur.

Dodatkowo zostaną powołane odpowiednie komórki organizacyjne Urzędu Gminy. Szczegółowy zakres kompetencji został określony w rozdziale System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. W system zarządzania zaangażowani będą również lokalni partnerzy z sektorów: publicznych, społecznych i gospodarczych. Zespół ds. rewitalizacji zobowiązany będzie do konsultacji z interesariuszami, mając na uwadze całościowy system realizacji procesu rewitalizacji. Ponadto, do zadań Zespołu ds. rewitalizacji należało będzie opracowywanie i składanie wniosków o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych pozostających w gestii gminy Żelazków.

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie wskazują również spójność z celami oraz działaniami wskazanymi w innych dokumentach strategicznych, odnoszących się zarówno do szczebla lokalnego, jak i regionalnego (rozdział powiązanie z dokumentami strategicznymi). Najlepszym przykładem dokumentu jest Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żelazków na lata 2014-2020. Powiązanie ww. dokumentu z Lokalnym Programem Rewitalizacji zapewni realizację założeń Programu poprzez dostosowanie ujętych w nim projektów do zdiagnozowanych problemów na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Szczegółowe informacje dotyczące wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017-2023 znajduje się w rozdziale „System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji”.

Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Żelazków na lata 2017-2020 zwraca uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Projekty zaplanowane w Programie są komplementarne wobec przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności na lata 2007-2013. Działania te dotyczą przede wszystkim walki z bezrobociem, integracji i aktywizacji społeczności. Proponowane projekty rewitalizacyjne zawarte w tym Programie są spójne z przedsięwzięciami realizowanymi w latach poprzednich. Efektywne wykorzystanie środków finansowych będzie możliwe poprzez doświadczenie zdobyte podczas realizacji innych projektów współfinansowanych m.in. z środków Unii Europejskiej. W poniższej tabeli zaprezentowano wybrane projekty realizowane na terenie gminy w ostatnich latach.

Tabela 26. Przykłady działań zrealizowanych w gminie Żelazków, które współfinansowane były ze środków Unii Europejskiej

Lp.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie z Unii Europejskiej	Nazwa programu
1	Przygotowanie oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych do świadczenia wysokiej jakości usług na rzecz dzieci w wieku przedszkolnym	416 684,70	354 182,00	Program Operacyjny Kapitał Ludzki współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
2	Aktywny Żelazków	333 797,44	283 727,82	Program Operacyjny Kapitał Ludzki współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
3	Równamy szanse dzieci klas I-III gm. Żelazków	208 990,00	177 641,50	Program Operacyjny Kapitał Ludzki współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Źródło: mapadotacji.gov.pl

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym Programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), środków gminy, środków powiatu oraz środków prywatnych. Jednakże należy pamiętać o dążeniu do wykluczenia ryzyka podwójnego dofinansowania. Dla realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej niezbędna jest koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych, na co również zwrócono uwagę w Projekcie. Źródła finansowania projektów wraz z kosztem realizacji zostały omówione w rozdziale poświęconym indykatywnym ramom finansowym.

STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z uwarunkowaniami określonymi w art. 47 ustawy OOŚ, Lokalny Program Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017-2023 nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

SYSTEM WDRAŻANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Wdrażanie zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków jest zasadniczym elementem jego realizacji. Realizację projektów umożliwia pozyskanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, krajowych i zagranicznych. Sukcesywne wdrażanie i realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji zapewnia jego efektywność.

Opracowanie systemu zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji determinuje efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych podmiotów oraz wzajemne korespondowanie i spójność procedur. Istotne jest ulokowanie systemu zarządzania Programem w praktykowanym w Urzędzie systemie zarządzania.

Kluczowym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Urząd Gminy Żelazków w ramach Zespołu ds. rewitalizacji, który powołany zostanie zarządzeniem przez Wójta Gminy Żelazków. Zespół ds. rewitalizacji odpowiedzialny będzie za sprawną komunikację, efektywną realizację poszczególnych projektów oraz przeciwdziałanie ewentualnym ryzykom oraz bieżącym nieprawidłowościom powstałym w trakcie realizacji Programu. Ponadto Zespół zobowiązany będzie do kontaktu z interesariuszami. Proces podejmowania decyzji oparty zostanie na zasadzie porozumienia i uwzględni będzie opinie wszystkich członków zespołu. W skład zespołu będą wchodzić pracownicy Wydziału Planowania Przestrzennego, Komunikacji, Inwestycji i Funduszy Pomocowych Urzędu Gminy, którzy posiadają doświadczenie w realizacji projektów dofinansowanych z środków Unii Europejskiej, w tym projektów społecznych i infrastrukturalnych realizowanych przez Gminę Żelazków. Nadzór nad działaniami Zespołu ds. rewitalizacji

sprawować będzie Wójt Gminy Żelazków, który uczestniczyć będzie w istotnych spotkaniach i podejmowaniu ważnych decyzji.

Do zadań Zespołu ds. rewitalizacji należeć będzie:

- bieżąca obsługa organizacyjna i administracyjna Programu;
- koordynowanie Programu zgodnie z budżetem i harmonogramem;
- nadzór nad finansami, tj. zapewnienie obsługi finansowo-księgowej Programu;
- współpraca z lokalnymi partnerami z sektora publicznego, społecznego, gospodarczego;
- bieżąca promocja i informacja, prowadzenie konsultacji społecznych;
- koordynowanie wdrażania projektów przewidzianych w LPR;
- opracowywanie i składanie wniosków o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych;
- realizacja projektów rewitalizacji obszarów zdegradowanych będących w gestii Gminy;
- prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji wdrażania Programu;
- pomiar efektywności i aktualizacja zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji co trzy lata na koniec roku kalendarzowego.

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmuje następujące etapy:

1. Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017-2023”.
2. Przekazanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w celu jego analizy i zgłoszenia ewentualnych zastrzeżeń.
3. Opracowanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do LPR, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich niezbędnych pozwoleń.
4. Opracowanie wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności, rozliczania projektów oraz niezbędnych załączników do Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.
5. Realizacja projektów wpisanych do LPR zgodnie z terminarzem i harmonogramem.
6. Wsparcie beneficjentów w działaniach rewitalizacyjnych.
7. Promocja oraz udzielanie informacji nt. Lokalnego Programu Rewitalizacji.
8. Monitoring i ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji, zgodnie z harmonogramami opracowania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów z uwzględnieniem ich specyfiki.
9. Pomiar efektywności Lokalnego Programu Rewitalizacji w oparciu o przewidziane wskaźniki (ewaluacja będzie przeprowadzana na koniec co drugiego roku kalendarzowego).
10. Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji o nowe projekty zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze rewitalizacji.

Istotnym elementem realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji jest kampania Informacyjna i promocyjna, popularyzująca dokument w celu rozszerzenia grupy potencjalnych odbiorców działań rewitalizacyjnych. Zadanie te należy do obowiązków Zespołu ds. rewitalizacji oraz Urzędu Gminy Żelazków. Skuteczne upowszechnianie i upublicznianie Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie możliwe dzięki zastosowaniu zróżnicowanych instrumentów trafiających do różnorodnych odbiorców. Podstawowymi sposobami włączania interesariuszy w proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji są informacje zamieszczane w lokalnej prasie, w materiałach i broszurach informacyjnych i promocyjnych, a także plakatach informujących o możliwościach pozyskiwania finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych. Istotnym elementem będzie bezpośrednia prezentacja Lokalnego Programu Rewitalizacji podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami środowisk lokalnych, organizacjami pozarządowymi.

Jednym z kluczowych czynników determinujących sukces Lokalnego Programu Rewitalizacji jest uspołecznienie procesów związanych z jego realizacją, które oparte jest o zasady partnerstwa i partycypacji. Partnerami w procesie rewitalizacji są podmioty prywatne lub organizacje non-profit, mogące podejmować przedsięwzięcia w ramach poprawy stanu budynków, budowli oraz ich otoczenia, rozbudowy lub modernizacji infrastruktury technicznej, a także działania dotyczące sfery społecznej tj. przeciwdziałanie patologiom społecznym, aktywizacja mieszkańców, promocja kultury. Biorąc pod uwagę fakt, że uczestnictwo partnerów w procesie rewitalizacji nie jest obowiązkowe, do zadań władz samorządowych należy angażowanie lokalnych partnerów, bieżące informowanie lub też prowadzenie konsultacji, podczas których opracowana jest koncepcja, proponowane są rozwiązania oraz w końcowym etapie, realizowane są projekty rewitalizacji.

SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ

Kluczowym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest proces monitorowania i oceny skuteczności działań. Polega on na periodycznym zbieraniu i analizowaniu danych zarówno ilościowych, jak i jakościowych dot. wdrażania projektów realizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Żelazków na lata 2017-2023.

Opracowanie prawidłowo funkcjonującego monitoringu i oceny działań umożliwia skuteczną i efektywną realizację, jak również pozwala na szybką reakcję w przypadku pojawienia się jakichkolwiek komplikacji, zapewniając należyty przebieg procesu realizacji projektu. Proces monitorowania i oceny skuteczności działań służy wczesnemu ostrzeganiu i informowaniu o ewentualnych nieprawidłowościach, a także weryfikuje skuteczność działań ujętych w dokumencie. Systematyczny monitoring daje możliwość korygowania działań, determinując tym samym optymalne wykorzystanie środków finansowych oraz wzrost efektywności działań realizowanych w ramach polityk publicznych.

Monitoring realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji prowadzony będzie w oparciu o wskaźniki pozwalające na ocenę rzeczowego i finansowego stopnia realizacji projektów ujętych w dokumencie oraz identyfikację odstępstw i nieprawidłowości w realizacji Programu. Celem monitoringu

jest powtarzalność procesu pozyskiwania danych, która pozwala porównać wyniki z różnych okresów analiz. Jak wynika z obowiązujących zapisów Wytycznych, jedną z cech Programu Rewitalizacji jest komplementarność problemowa. Jej lepsze efekty ma zagwarantować pogłębiona i usystematyzowana analiza zjawisk kryzysu na obszarze województwa przygotowania przez samorząd województwa. Powinna ona obejmować w szczególności takie elementy jak: sytuacja społeczna, sytuacja gospodarcza i przestrzenna oraz obserwacja zjawisk i trendów demograficznych.

Dla informacji o realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji zalecane jest sporządzanie tzw. „Raportu z monitoringu”, uzupełnionego o „Formularz efektów monitorowania programów rewitalizacji”, wypełniany raz w roku, tj. raz na pół roku (do 15 stycznia i 15 lipca każdego roku w ramach w ramach okresu 2017 – 2022. Dostarczenie obu dokumentów, tzn. raportu oraz formularza, jest obowiązkowe w przypadku Lokalnego Programu Rewitalizacji znajdującego się w Wykazie Programów Rewitalizacji Gmin Województwa Wielkopolskiego. Zgodnie z systemem monitorowania i sprawozdawczości w ramach WRPO 2014+ ważnym zadaniem jest informowanie o stanie prac w zakresie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji i przedsięwzięć w nim ujętych. Jest to widoczne już na etapie składania wniosku o dofinansowanie za pomocą systemu LSI2014+, gdzie zgodnie z Wytycznymi wnioskodawca, chcący realizować przedsięwzięcie wynikające z Programu Rewitalizacji, powinien wybrać w polu typ projektu wartość „projekt rewitalizacyjny”. Ułatwi to identyfikację projektu na etapie jego realizacji, co jest kluczowe dla dalszego procesu monitorowania LPR.

Monitoring koordynowany będzie przez pracowników Urzędu Gminy w Żelazkowie wchodzących w skład Zespołu ds. rewitalizacji. W proces monitorowania programu zaangażowani zostaną także interesariusze z obszaru poddanego rewitalizacji. Oceny mieszkańców oraz ekspertów, m. in. w zakresie wizerunku obszaru zdegradowanego, partycypacji społecznej lokalnej, komplementarności oraz integralności projektów będą stanowić integralne komponenty systemu monitorowania.

Proces monitorowania polegać będzie na sporządzaniu raportów okresowych, przygotowywanych również przez Zespół ds. Rewitalizacji na bazie raportów przedkładanych przez beneficjentów końcowych po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań oraz wskaźników monitorujących efektywność Programu. Raporty okresowe posłużą jako podstawa do sporządzenia raportów ewaluacyjnych weryfikujących efektywność realizacji. Proces monitoringu przebiegać będzie w następujący sposób:

- Monitorowanie w całym okresie realizacji LPR, czy wskazane cele są osiągnięte poprzez realizację poszczególnych projektów objętych programem, a także, czy cele są nadal aktualne i zgodne ze stanem faktycznym,
- Kontrolowanie etapów systemu wdrażania LPR,
- Adekwatny dobór wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych projektów przygotowywanych przez jednostki odpowiedzialne za realizację projektów ujętych w LPR. Wskaźniki powinny być kompatybilne z wytycznymi funduszy strukturalnych, jeżeli będą współfinansowały dany projekt. Ponadto muszą być zgodne z wybranymi wskaźnikami (Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców, Liczba osób bezrobotnych do 30 r.ż. na 100 mieszkańców, Liczba osób korzystających ze świadczeń Pomocy Spo-

tecznej na 100 mieszkańców, Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców, Liczba dzieci objętych pomocą na dożywanie na 100 mieszkańców, Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców, Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców, Liczba przystanków autobusowych na 100 mieszkańców) niniejszego opracowania, które będą stanowić podstawę pomiaru efektywności całego Programu.

- Opracowanie formy z realizacji poszczególnych projektów, które będą składane w standardowej formie przez beneficjentów końcowych.

Mając na uwadze czas obowiązywania dokumentu (2017-2023), może zajść konieczność aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, dlatego dokument będzie posiadać formułę otwartą. Będzie on aktualizowany w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów, zmian w otoczeniu oraz potrzeby utworzenia nowych projektów. Nowych odbiorców i zakres nowych projektów determinować będą zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, potrzeby mieszkańców obszarów zdegradowanych, możliwości budżetu gminy oraz dostępność środków zewnętrznych. Informacje na temat stanu realizacji LPR oraz ewentualnych zamierzeń aktualizujących dokument będą publicznie udostępniane. Ewentualna aktualizacja LPR poprzedzona zostanie konsultacjami społecznymi poprzez bezpośrednie rozmowy z mieszkańcami w zakresie identyfikacji nowych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych.

Ocena LPR ma na celu potwierdzenie spełniania wymagań określonych w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”. Do przedmiotowej oceny gmina może złożyć Program Rewitalizacji przyjęty przez Radę Gminy bądź ostateczną wersję projektu planowaną do przyjęcia przez Radę Gminy.

Ocena wszystkich projektów i zadań rewitalizacyjnych będzie uwzględniała następujące kryteria ewaluacyjne:

- Skuteczność – kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele dokumentu opracowane na etapie planowania,
- Efektywność – kryterium, które pozwala ocenić stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów, czyli określić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów,
- Użyteczność – kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie Programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej,
- Trafność – kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele określone w programie odpowiadają potrzebom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego,
- Trwałość – kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji pozwoli oszacować oddziaływanie programu, pomocy publicznej, w tym pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w odniesieniu do założonych celów Programu. Wyniki oceny zostaną wykorzystane do jak najlepszego dopasowania realizowanych projektów do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Ele-

mentami warunkującymi dobrą ocenę jest dostępność danych i terminowe raportowanie przez wszystkie podmioty zaangażowane w system wdrażania Programu.

Efektywna realizacja działań rewitalizacyjnych w Gminie Żelazków będzie polegała na monitorowaniu wydatków oraz efektów rzeczowych przedsięwzięć. Monitorowanie powinno obejmować następujące etapy: zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych, polegające na opisie postępów i efektów realizowanego dokumentu. Monitoring rzeczowy będzie polegał na zbieraniu informacji o postępach w realizacji zaplanowanych działań, co pozwoli zmierzyć efekty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także zapewni zgodność z założeniami Programu. Monitoring finansowy umożliwi kontrolę nad finansowymi aspektami inwestycji i będzie stanowił podstawę do oceny sprawności wydatkowania środków. Ponadto będzie oferował pomoc interesariuszom rewitalizacji w uzyskaniu informacji na temat możliwych do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. Stopień wdrażania oraz postępy w realizacji poszczególnych projektów powinny być monitorowane za pomocą karty monitoringowej projektu. Poniżej zamieszczony wzór karty oceny projektów powinien zostać uzupełniony przez poszczególne podmioty wykonawcze po zakończeniu realizacji projektu, co umożliwi monitorowanie rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji oraz opisanie i porównanie efektów w sposób przejrzysty i jednoznaczny. Dzięki kartom monitoringu projektów już zrealizowanych inwestycji, możliwa będzie ocena ich skuteczności, a także oszacowanie zagrożeń oraz szans inwestycji o podobnym charakterze. Wszystko to w kolejnych latach procesu rewitalizacji będzie stanowić punkt odniesienia do przeprowadzenia monitoringu. Dodatkowo zaleca się włączenie lokalnej społeczności w proces monitoringu LPR poprzez organizację spotkań z mieszkańcami, w trakcie których prowadzone będą otwarte debaty na temat przebiegu prowadzonych przedsięwzięć. Istotnym elementem raportu monitoringowego będzie zestawienie mierników realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, które pozwolą na określenie efektów rzeczowych realizacji projektów. Ujęte w poniższej tabeli mierniki należy dostosować do możliwości oraz potrzeb, które można rozszerzyć o dodatkowe, bardziej szczegółowe (np.: z GOPS, PUP, Policji – poniższe wskaźniki są zgodne z wykorzystanymi w analizie wskaźnikowej). Wskaźniki, które zestawiono w tabeli zostały opracowane przy uwzględnieniu możliwości pozyskania wiarygodnych i możliwie najaktualniejszych danych od instytucji niepodległych Urzędowi Gminy (PUP, przedsiębiorstw), które są niezbędne do rzetelnego ocenienia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 27. Mierniki realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Wskaźniki odpowiedzialne za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji					
Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Rok bazowy 2016 (wskaźnik)			Rok prognozowany – docelowy 2023
		Podobszar I	Podobszar II	Podobszar III	
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Żelazków oraz podmioty zaangażowane w realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji	1,86	0,95	0,97	0,91
Liczba osób bezrobotnych do 30 r.ż. na 100 mieszkańców		0,8	0,32	0,76	0,57 (Podobszar I i III) 0,28 (Podobszar II)
Liczba osób korzystających ze świadczeń Pomocy Społecznej na 100 mieszkańców		11,7	12,66	7,34	6,07
Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców		7,45	6,01	4,1	3,48
Liczba dzieci objętych pomocą na dożywianie na 100 mieszkańców na		2,66	6,33	1,84	1,58

Wskaźniki odpowiedzialne za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji				
100 mieszkańców				
Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	0,27	0	0,32	0,32 (Podobszar I i II) 0,50 (Podobszar III)
Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	22,61	9,81	15,33	22,66
Liczba przystanków autobusowych na 100 mieszkańców	0,8	0,63	0,54	1,05

Źródło: opracowanie grupa BST

Tabela 28. Wzór karty monitoringu projektu Lokalnego Programu rewitalizacji.

Nazwa Projektu		
Opis realizowanych zadań w roku sprawozdawczym		
Podmiot realizujący projekt		
Partnerzy realizacji projektu uczestniczący w zadaniach w danym roku (Zaangażowani interesariusze)		
Sposób włączenia interesariuszy		
Wartość wskaźników produktu:		
Data rozpoczęcia realizacji:		
Data zakończenia :		
Planowane nakłady finansowe na realizację projektu w trakcie roku	własne	zewnętrzne
Całkowite poniesione nakłady finansowe na realizację projektu:		
Możliwe ryzyka dalszej realizacji projektu:		
Proponowane działania minimalizujących ryzyka		

Źródło: opracowanie grupa BST.